

D. IVNII

IVVENALIS
SATYRARVM
LIBRI V.

A. PERSII FLACCI
SATYRARVM LIB. I.

THEOD. Pulmanni in eisdem Anno-
tationes, quibus & castigacionum sua-
rum ratione redd. lit. & loca difficiliora
è scriptis doctis. hominum explicat.

ANTVERPIAE,

Ex officina Christoph.
Plantini. c15.15. LXVI.

Sum

25-83-5

THEODORVS PVLMAVNVS

IOANNI FLEMINGO

S. D.

3
9 **C**V ante mensis aliquot, Flemingē or-
natissime, Q. Horatiū tibi propter sin-
gularē virtutē, atq; rarā ingenij tui
dotes dicauissem, nūc Iuuenalē, & Persium
me tibi donare debere iudicaui: quod hi ferē
10 propter argumenti, & rerum, quas tractant
similitudinē coniungi soleant, quorum hic
in corruptis hominum moribus, & vitijs ta-
xandis castior: ille autē liberior, atque lasci-
uior, vt non nulli, quos nec laudo, nec dam-
15 no, ipso Catone seueriores sē ab eius lectio-
ne prorsus abstineant, eumq; ab alijs legi
verent: quia in vagas libidines, adulteria, alia-
q; peiora facinora, quae hēc nominare nefas
est, satyrico morē nimis acrē despuat. Sed e-
20 nim scelerum, & flagitiorum turpitudinē,
quam nefarij homines vulgō, pro pudor, in-
honestē designabant, expendamus: illum mo-
destioribus verbis obscenissima quaeque cri-
mina detestari, & ad castitatem, modestiam,
25 vitae integritatē, temperantiam, ceterasq; prae-
claras virtutes, quae vera animi bona sunt, om-
nīs hortari, atq; incitare fatebimur. Nihil igitur
mihi in hoc poēta esse videtur, si modō eū
dextere interpretemur, & explicemus, quod
30 tantopere culpā, vel damari possit: nihil
foedum, nihil turpe, nihil pudicis auribus in-
dignum, immo sancta omnia esse nemo mihi

4.
verum dicenti non assentietur. Voluit porro
Deus apud ethnicos vates huiusmodi testi-
monia existare, vt mortales quātis in tenebris
versarentur, agnoscerent: & ad honestam,
beatamque vitam peragendā ipsa animi praui-
tate deterriti tandem allicerentur, & impel-
lente conscientia ducerentur. His itaque ad-
ductus hos satyrographos ex manuscriptorū
codicum fide restitui, auxi, & annotationi-
bus ex commentarijs clarorum virorum col-
lectis illustraui. Vfus sum in Iuuenale emen-
dando tribus exemplaribus: vno, meo: altero,
quod Iacobus Migrodius, omni liberali do-
ctrina, & summa humanitate vir praestans
mihi dono dedit: tertio, cuius Canonici col-
legij B. Catharinae Nouiomagi, rogatu Hen-
rici Coracolithij, trium linguarum periti, &
maximē Ioannis Falkenburgij sororis meae
mariti, hominis Romanarum antiquitatum
perquam studiosi, cū illic non ita pridem
cum eo aliquandiu coniunctissimē, & aman-
tissimē viuerem, mihi copiam fecerunt. Neq;
sanē, quod primo loco dicendum erat, Hadr.
Iunius, homo & eruditione, & in communi-
cādo sua alacritate prope singulari praeditus,
parum heic mihi adiumenti attulit. Nam ex
manuscripto codice suo, quem cum vulgata
editione contulerat, lectionis varietates com-
probauit, & loca paullo impeditiora breui-
bus scholijs enodatē explicuit. quae omnia,
qua fide accepi, eadem in lucē dedi. Idem, cū
in apographo, quod inter mea postremū no-
minaui,

5
minauī, Iuuenalis opus non in Satyras, sed in
libros diuisum esset, dubitatī quid potissimū
sequi vellem, facile libri sui fide persuasit, vt
vulgarem operis partitionē immutarem, &
5 in quinquelibros distinguerē: praesertim cū
& loca a Prisciano adducta idem prae se ferre,
& hoc etiam, licet quidā improbarint, in au-
ctoris vita Crinitum annotare viderem. Saty-
rarum verō receptū, & vñtatum numerum,
10 cui testimonia, quae recentiores hinc produxe-
runt, pleraque respondent, in margine adieci,
vt longum, & molestum inquirendi laborem
lectorī adimerem. Persum item ad tria mea
antigrapha quā potui diligētissimē correxi.
15 Si quid cessatum, aut minus quā oportuit
accuratē praestitutū fuerit, vir humanissime,
id tarditati mei ingenij adscribas velim: si par
voluntati facultas fuisset, perfectiora, & me-
liora dedissem. Vale. 1111. Idus Ianuarij.
20 Anno cIdo. Id. x v. Antuerpiae.

A 3

D. IV.

D. IVNII IVVENALIS
VITA.

IVNIUS Iuuenalis, vt Suidas testatur, vixit tēpore Domitiani Imperatoris, oriundus ex Aquino Volscorū opido, quemadmodum ipse videtur innuere Satyra tertia, circa finē, cū ait:

— ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuo refici prosperantem reddet Aquino.

Quamquam nō defunt qui Suidæ fidem eleuare conentur, hac certē in parte, ea coniectura ducti, quod liberiū scripserit in ipsum quoque Imperatorē, quā vt ferri potuerit, si vixisset. Sub Traiano igitur Satyras scripsisse volunt: neq; verisimile esse, quod ille ait, à Paride histrione actum fuisse in exsilium, in Pentapolim, quæ est in Lybia, cū Domitiano mortuo nihil potuerit Paris. Vt cūq; est, certē Sidonius Apollinaris id videtur significare, cū ait, si tamen illum intelligit:

Nec qui consimili deinde casu
Ad vulgi tenuem strepentis antam
Iacti sunt histriōis exsil.

De eius morte parum cōstat, nisi quod in exsilio vitam finisse arbitrantur.

D. IVNII IVVENALIS
SATYRARVM
LIB. I.

1 **S**EMPER ego auditor tantum? numquamne reponam,
Vexatus toties rauci Theſeide Codri?
Impune ergo mihi recitauerit ille togatas,

10 Hic elegos? impune diem consumserit ingens
Telephus, aut summi plena iam margine libri
Scriptus, & in tergo, necdum finitus, Orestes?

Nota magis nulli domus est sua, quā mihi lucus
Martis, & Acolijs vicinum rupibus antrum

15 Volcani, quid agant venti, quas torqueat umbras
Aeacus, vnde alius furtiue deuehat aurum
Pellicula, quantas iaculetur Momychus onos:
Frontonis platani, conuulsæque marmora clamant
Semper, & assiduo rupta lectore columne.

20 Exspectes eadem à summo, minimoque poeta.
Et nos ergo manum ferule subduccimus, & nos
Consilium dedimus Sulla, primatus ut alium
Dorniret: stulta est clementia, cū tot ubique
Variis occurras, peritura parere chartæ.

25 Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
Per quem magnus equos Aruica flexit alumnus,
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Cū teneat uxorem ducat spado, Nauia Tuscum
Fingat aprium, & nulla teneat venabula mamma:

30 Patricios omnes opibus cū pronocet unus,
Quo tondente grauis inueni mihi barba sonabat:
Cū pars Nilivæ plebis, cū verna Canopi

SAT. I.

Queritur otium suum sibi perire, dum ignavum ad fastidium poetæ recitantes cogitur audire, cū tamen ipse aliqd possit scribere. Quodlibet aliqd citat mihi historias suas, & fabulas, quas scripsit.

Quod potissimum Satyrani scribat, temporis sui more esse in cussa. Aruica alium. Lucilius Satyrus.

Cinamus ex tota fore, & Crispianus ē seruo facti erant Equites.

Crispinus, Tyrias humero tenocante lacernas
 Ventilet astitum digitis sudantibus antrum,
 Nec suffere queat maioris pondera gemme:
Difficile est Satyram non scribere, nam, quis iniqua
Tam patiens urbis, tam scirens, ut teneat se?
 Causidici noua cum veniat lectica Matronis
 Plena ipso, & post hunc magni delator amici,
 Et cito raptius de nobilitate comesa
 Quod superest, quem Massa timer, quem munere palpat
 Catrus, & a trepido Thyneus Latino:
 Cum te summoueant, qui testamenta metentur
 Noctibus, in calum quos euehit optima summi
 Nunc via processus, vetula resica beata?
Vnciolam Procleius habet, sed Gillo deuncem:
 Parteis quisque suas ad mensuram inguinis heres
 Accipiat sane mercedem sanguinis, & sic
 Pallear, ut nudis presit qui calcibus anguem,
 Aut Lugdunen, sem rhetor dicturus ad aram.

Quid referam, quanta sicem iocur ardeat ira:
 Cum populum gregibus comitum prenat hic spoliator
 Pupili prostantis? at hic damnatus inani
 Iudicio (quid enim salvis infamia nummis?)
 Exsul ab octaua Marius bibit, & fruitur Dys
 Iratis: at tu victricis provinciae ploras.
Hac ego non credam Vinctus digna lucerna?
Hac ego non agitem? sed quid magis Heracleas,
 Aut Diomedes, aut mugitum Labyrinthi,
 Et mane percussum puero, fabrumque volantiem:
 Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
 Ius nullum uxoris, doctus spectare lacunar,
Doctus & ad calicem virgiliani sternere naso:
 Cum fas esse putet etiam serare cohortis,

mag. delat. M.
 Regulus Impera
 toris amicus ile
 brotribus etiam
 alijs erat formi
 dabilis.

ab ocl. nō solum
 secutus est: sed
 ante temp. cibo
 destinari Genio
 indulget, quod
 erat hora gona.

Leno maritus,
 qui uxore proli
 tuit, quæ cum
 non po. sit adul
 terti sui ius here
 ditatis capere, ne
 cipiat ipse.

Qui bona donauit præsepibus, & caret omni
 Maiorum censu, dum percolat axem citato
 Flaminiam: puer Automedon nam lora tenebat,
 Ipse lacernatæ cum se iaciaret amica,
 Nōne libet medio ceras implere capaces
 Quadriui: cum iam sexta cernitæ feratur
 Hinc, atque inde patens, ac nuda pene cathedra,
 Et mulum referens de Mæcenate supino
 Signator falso, qui se lautum, atque beatum
 Exiguis tabulis, & gemma fecerat rida?
 Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
 Porrectura vino misert sitiente rubetam,
 Instituitque rudes melior Locusta propinquas
 Per famam, & populum nigros efferre maritos.
 Aude aliquid breuibz Gyaris, & carcere dignum,
 Si vis esse aliquis. PROBITAS laudatur, & alget.
 Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
 Argentum vetus, & stantem exera pocula caprum.
 Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ,
 Quem sponsæ tupes, & prætextatus adulter?
 Si natura negat, facit indignatio versus,
 Qualemcunque potest: quales ego, vel Cluuiem.
 Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor
 Nauigio montem ascendis, forteisque poposcit,
 Pauallatinq. anima caluerunt mollia saxa,
 Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas:
 Quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
 Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.
 Et quando uberior vitiorum copia? quando
 Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
 Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur
 Ad casum tabule, posita sed ludium arca.

Ipse, Nero.

sexta cer. hexa
 phoro seruatur
 Regulus ille om
 niam bipedum,
 vetplinis au. ne
 quisimus.

Locusta venesi
 ca, cuius opera
 vsus Nero, Britā
 nicum suffulsi
 auctor Sueton.

Caper in celatu
 ra poculorum.

Argumenti fa
 tyre nostre sunt
 vitiorū genera,
 quæ ab orbe con
 ditio coeperit ad
 hæc tēpora ma
 gis ac magis in
 ualescere.

Quæ

A 5

Pilaia

Prælia quanta illic dispensatore videbis
 Armigero! simplæne furor sestertia centum
 Perdere, & horrenti tunicam non reddere seruo?
 Quis totidem erexit villas? quis fercula septem
 Secerò cenavit auiis: nunc sportula primo
 Limine parua sedet, turbe rapienda rogata.
 Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat, ne
 Suppositus venias, ac falso nomine poscas.
 Agnitus accipies, iubet a præcone vocari
 Ipsos Troingenas. nam vexant limen & ipsi
 Nobiscum. da Prætori, da deinde Tribuno.
 Sed libertinus prior est, prior, inquit, ego sum.
 Cur timeam, dubitemus locum defendere: quamuis
 Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestra
 Arguerint, licet ipse negem? sed quinque taberna
 Quadringenta parant. quid conseri purpura maius
 Optandum, si Laurenti custodit in agro
 Conductas Corninus oues? ego posideo plus
 Pallante, & Licinis. exspectent ergo Tribuni:
 Vincant diuitia: sacro nec cedat honori,
 Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis:
 Quandoquidem inter nos sanctissima diuitiarum
 Maiestas, etsi funesta pecunia templo
 Non dum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
 Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
 Quasque salutato crepitat Concordia nido.

Sed cum summus honor finito computet anno,
 Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
 Quid facient comites, quib. hinc toga, calcens hinc est,
 Et panis, fumusque domi? densissima centum
 Quagrameis lectica petit, sequiturque matrum
 Languida, vel prægians, & circumducitur vxor.

Hic

Sportula, quæ o-
 lim in usum pau-
 perum clientum
 reperta erat, iam
 dispensatur in di-
 tissimos quosq[ue].

Pallas Claudij li-
 bert' ditissimus,
 prætorij orna-
 mentis donatus
 per Claudium.

Si diuites sportu-
 lam capiet, quid
 non facient clien-
 tes, quibus lane
 supposituræ res
 domesticæ

Hic perit absenti, nota iam callidus arte,
 Offendens vacuum, & clausam pro coniuge sellam.
 Galla mea est, inquit. citius dimitte. moraris?
 Profer Galla caput. noli vexare: quiescit.

Ipse dies pulcro distinguitur ordine rerum.
 Sportula, deinde forum, iurisque peritus Apollo,
 Atque triumphales, inter quas ausus habere
 Nescio quis ritulos Aegyptius, atque Alabarches:
 Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
 Vestibulis abeunt veteres, lasque clientes,
 Votæque deponunt, quamquam longissima, cene,
 Spes homini: caules miseris, atque ignis emendus.
 Optima siluitum interea, pelagique vorabit
 Rex horum, vacuisque totis tantum ipse iacebit.
 Nam de tot pulcris, & latis orbibus, & tam
 Antiquis, una comedunt patrimonium mensa.
 Nullus iam parastens erit. sed quis feret istas
 Luxurie sordes? quanta est gula, quæ sibi rotos
 Ponit apros, animal propter conuiuia natum!
 Pana tamen prestens, cum tu deponis amictus
 Turgidus, & crudum paronem in balnea portas.
 Hinc subite mortes, atque intestina senectus.
 It noua, nec tristis per cunctas fabula cenas:
 Ducitur iratis plaudendum furis amicis.
 Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
 Posteritas: eadem cupient, facientque minores.
 Omne in præcipiti vitium stetit, vitæ velis:
 Totos pande sinus. dicas heic forsitan, unde
 Ingenium par materia? unde illa priorem
 Scribendi quodcumque animo flagrante liberet
 Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
 Quid refert, dictis ignoreat Mucius, an non?

Triumphales sin-
 tuz erat in foro
 Angusti, quas ip-
 se dedicauerat:
 inter quas tantæ
 Crispinus nō ve-
 rit' lit collocari
 homo libertin'.

In voracitatem,
 & gulam Roma-
 norū, qui exclu-
 sis omnib' vtri-
 usq[ue] tantū indul-
 geant, & hoc im-
 molet.

Horatius scip[s]a
 poetā ad scribēda
 dum, cum ab illis
 suppetas mate-
 riā, tamen nō sit
 securum liberē
 loqui, ac suppli-
 cia adiciantur la-
 sigali.

Pene

Pone Tigillum, teda lucebis in illa,
 Qua stanteis ardent, qui fixo gutture fumant,
 Et latum media sulcum deducit arena.
 Qui dedit ergo tribus patris aconita, vehatur
 Pensilibus plumis, atque iline despiciat nos.
 Cum veniet contra, digito compescere labellum:
 Accusator erit, qui verum dixerit, heic est.
 Securus licet Aeneam, Rutulumque ferocem
 Committas: nulli gravis est percussus Achilles.
 Aut multum quaesitus Hylas, utrumque secutus.
 Ense velut stricto, quoties Lucilius ardens
 Infrennit, rubet auditor: cui frigida mens est
 Criminibus, tacita sudant praecordia culpa.
 Indigne, & Letyma tecum prius ergo voluta
 Hac, anime, ante tubas: galeatum sero duelli
 Paniet. experiat, quid concedatur in illos,
 Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

Verba monito-
 ris, indicantis pe-
 riculum, ne Co-
 rryce aliquis de-
 ferat: tutius esse
 historias, aut fa-
 bulas scribere,
 quemadmodum
 Virgilius, & Ho-
 merus.

§ ATYRA II.
 In eos, qui impu-
 dent aliorum
 vitam censere,
 cum ipsi vitij
 intercutib. ma-
 derent.

V LTRA Sauromatas fugere hinc libet, & glaciæ
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audient
 Qui Carios simulant, & Bacchanalia viuunt,
 Indocti primum: quanquam plena omnia gypso
 Chrysippi inuenias. nam perfectissimus hominum,
 Si iubeat Aristotelem similem, vel Pittacon emit,
 Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
 FRONTIS nulla fides: quis enim non vicus abūdat
 Tristibus obscenis? castigas turpia, cum sis
 Inter Socraticos notissima fissa emadus:
 Hispida membra quidem, & dura per brachia seta
 Promittunt atrocem animum: sed pedice laui
 Ceduntur tumide, medicoidente, marisca.

Marisca, Sci ge-
 n*, & vlcus, quod
 medicus fungum
 vocat.

Rarus

Rarus sermo illis, & magna libido tacendi,
 Atque supercilio breuior coma. verius ergo,
 Et magis ingenue Peribonius: hunc ego fatis
 Imputo, qui vultu morbum, incessusque fatetur.
 § Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
 Dat veniam: sed peiores, qui talia verbis
 Hercules innadunt, & de virtute locuti
 Clonem agitant, ego te ceuentem, Sexte, verebor,
 Infamis Variillus aut? quo deterior te?
 10 Lopedem rectus desident, Aethiopem albus.
 Quis tulerit Graccos de seditione querentes?
 Quis calum tenuis non misceat, & mare calo,
 Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
 Clodius accusat machos, Catilina Cethegum?
 11 In tabulam Sulla si dicant discipuli res:
 Qualis erat tragico nuper pollutus adulter
 Concubitu: qui tunc leges remorant amaras
 Omnibus, atque ipsis Veneri, Martique timendas,
 Cum tot abortivis secundam Iulia vulnam
 20 Solueret, & patris simileis effunderet ossas?
 Nomen igitur iure, ac merito vitia vltima fictos
 Contemnunt Scavos, & castigata remordent?
 Non tulit ex illis torum Laronia quendam
 Clamantem torres, ubi nunc lex Iulia? domis?
 21 Ad quem subridens, felicia tempora: quæ te
 Moribus opponunt. habeat iam Roma pudorem.
 TERTIVS de calo cecidit Cato, sed tamen unde
 Hac emis: hirsuto sinant opobalsama collo.
 Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare taberna.
 30 Quod si vexantur leges, ac iura: citati
 Ante omneis debet Scantinia. respice primum
 Et servare viros, faciunt hi plura: sed illos

Tolerabilior a-
 perire malus, q̃
 hypocrisis, & se-
 uerus.

Culpa caret, ne-
 cesse est alieni
 vicij castigatores.

Qualis. Domi-
 tianus Iuliam su-
 tris filiam, quæ
 maritum perferat,
 corrumpit, reuoca-
 cata lege Iulia.

Troia.

De-

Lex Scévira cōtra
eos, qui mulieribus patiebantur,
quos peculiariter infestatur
poeta hac
Satyra.

Virorum mol-
litia.

Hister. Pacum*,
cuius alibi me-
micit, q. libertū
herede relinquit,
ob turpitudinem
ab illo filii pra-
ditam.

Maiores est bone-
stas ratio in ad-
ultera, si in pu-
blicum proced-
ret, quam in re,
qui eius rei cen-
suram tibi asse-
mis, cum sit ipse
perditissimus.

Defendit numerus, iunctaque umbone phalanges.
Magna inter molles concordia, non erit ullum.
Exemplum in uestro tam detestabile sexu.
Tedia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam.
Hister subit iuvenes, & morbo palli utroque.
Nunquid nos agimus causas, ciuilia iura
Nominis, aut illo strepitum fora vestra mouemus?
Luctantur pauci: comedunt coliphia pauci.
Vos lanam trahitis, calathisque peracta refertis
Vellera: vos tenui pregnantem flamine fusum
Penelepe melius, melius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.

Notum est, cum soli tabulas impleuerit Hister
Liberto, dederit vinus cui multa puella.

Dives erit, magno quæ dormit tota lecto.
Tu nube, atque lace, donant arcana cylindros.
De notis post hac tristis sententia scitur.

D A T V E N I A M C O R U S, vexat censura columbas.
Fugerunt trepidi cetera, ac manifesta canentem
Stoicide, quid enim falsi Laronia? sed quid

Non facient alij, cum tu multitia sumas
Cretice, & hanc vestem populo mirante perores
In Proculus, & Pollinca? est macha Labulla.
Damnetur si vis, etiam Caphisina: talem

Non sumet damnata togam, sed Iulius ardet,
Æstuo, nudus agas: minus est infamia turpis.
En habitum, quo te leges, ac iura sententem
Vulneribus crudis populus modo videtur, & illud
Montanum postis audire vulgus aratris.

Quid, non preclāmes, in corpore iudicis ista
Si videras? quæro, an deceant multitia testem.
Acet, & indomitæ, libertatisque magister

Cretice.

Cretice pelluces. D E D I T hanc contagio labem,
Et dabit in plureis: sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci,
Vndæque conspecta linorem ducit ab vna.

5 Fædus hoc, aliquid quandoque rudebis amictu.
N E M O repente fuit turpissimus. accipiet te
Pauillatim, qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere menilia collo,
Atque Bonam tenere placent abdomine porca,
10 Et magno cratere Deam: sed more sinistro
Exagitata procul non intrat femina limen.
Solis ara Dea maribus parer. ite profane,
Clamatur: nullo gemit heic ribicina cornu.
Talia secreta coluunt Orgia tæda

15 Cecropiani soliti Bapta lassare Coryto.
Ille supercilium madida fulgine tactum
Obliqua producit acn, pingitque timentis
Attolens oculos: vitreo bibit ille Priapo,
Reticulumque comis anatum ingentibus implet,

20 Cavulea indutus scutulata, aut galbana rassa,
Et per lunonem, domini iuvante ministro.
Ille tenet speculum patrici gestamen Othonis,
Actoris Arucei spoliū: quo se ille videbat
Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet.

25 Res memoranda nouis annalibus, atque recenti
Historia, speculum entilis sacrae belli.
Nimirum summi Ducis est: occidere Galbam,
Et curare eutem summi constantia cuius:
Bebriaci in campo spoliū affectare Palati,
30 Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in Assyrio pharetrata Seminamis obe,
Masta nec Aethiaca fecit Cleopatra carina.

In sacerdotes Mi-
nerua, quos in
Albano Domi-
tiani institue-
rat.

Bapta, Enpolidis
comœdia in sa-
cra, quæ Corythia
dicebatur: in qui-
bus perungitabat
nō sine flagitijs.

Actor. Hemisti-
chiū Virgilianū,
ironicè speculū,
hominis fortissi-
mi spoliū vocās.

Heic

Heic nullus verbis pudor, aut reuerentia mense.

Heic turpis Cybeles, & fracta voce loquendi

Libertas, & crime senex phanaticus albo

Sactorum Antistes, raturum, ac memorabile magni

Gututis exemplum, conducendusque magister.

Quid tamen expectant? Phrygio quos tempus erat iam

More superuacuum cultus abscindere canem?

Quod ingenta dedit Gracrus sifteria, dotem

Cornicini: siue hic recto cantauerat are.

Signata tabule: dictum feliciter. ingens

Cena sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.

O proceres, censeo opus est, an haruspice nobis?

Serlicet horretes, maioraque monstra putares,

Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?

Segmenta, & longos habitus, & flamea sumit,

Arcano qui sacra ferens nutantia loco

Sudauit: clypeis ancilibus. o pater Urbis,

Vnde nefas tantum Latris pastoribus? unde

Hactenigit? Gradue, tuos vrtica nepotes?

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir,

Nec galeam quassas, nec totam cuspide pulsas,

Nec queris patri? vade ergo, & cede iuveni

Iugibus campi, quem negligis: officium cras

Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.

Que causa officii? quid quavis? nubit amicus,

Nec multos adhibet. liceat modo viuere: fient,

Fient ista palam, cupient & in acta referri.

Interea tormentum ingens nubentibus haeret,

Quod nequeunt parere, & patri vertere maritos.

Sed melius, quod nil animis in corpora iuris

Natura mulget: steriles moriuntur, & illis

Turgida non prodest condita pyxide Lyde,

recto ere. tubicē
erat, inquit, aut
esse comicen.

Salii, Martis sa-
cerdotes soli an-
cile è celo dela-
psum ferebāt, &
petrabant.

Poena matrimo-
ni facit contra-
ctū, vt nunquam
pariant nuptia.

Nec

Nec prodest agili palmas prabere Luperco.

Vicit & hoc monstrum tunicati fuscina Gracci,

Lustrantque fuga mediam gladiator arenam,

Et Capitolinis generosior, & Marcellis,

Et Catulis, Paullisque minoribus, & Fabijs, &

Omnibus ad podium spectantibus. his licet ipsum

Admoneas, cuius tunc inuere retia misit,

Esse aliquos Maneis, & subteranea regnia,

Et contum, & Stygio ranas in gurgite nigrae,

Atque una transire vadum tot millia cymba,

Nec pueri credunt, nisi qui non dum are lauantur.

Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo

Scipiade? quid Fabricius, Manesque Camilli?

Quid Cremera legio, & Cannis consumta iuuentus,

Tot bellorum animae, quoties hinc talis ad illos

Umbra venit? cuperent lustrari, si qua darentur

Sulfura cum tedis, & si foret humida laeuis.

Illuc, heu miser! traducimur. arma quid ultra

Litora lumen promouimus, & modo captas

Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos?

Sed quae nunc populi sunt victoris in urbe,

Non faciunt, illi, quos vicimus: & tamen vnus

Armenius Zalates cunctis narratur ephēbis

Mollior ardenti sese indulsisse Tribuno.

Adpice quid faciant commercia: venerat obseis.

Heic sunt homines. nam si mora longior urbem

Indulsit pueris, non vnaquam deerit amator:

Mittentur braccia, cultelli, frena, flagellum

Sic praeextatos referunt Axtaxata mores.

QVAMVIS digressu veteris confusus amici,

Laudo tamen vacuis quod sedem figere Cumis

Destinet,

Fuscina, ludus
gladiatorius, in
quo retarius fu-
scina, & reti vte-
batur.

Si, inquit, crede-
ret esse inferos is
cuius insin tot
millia trucidan-
tur, non exhibe-
ret gladiatores
cum tāa carni-
ficina, sed ceterū
crederet, si sape-
ret.

Zalates obseis. Ar-
menius, contra-
gione morum
corruptus, turpe
obsequium Tribu-
no praestitit.

SAY. III.
Obēdit in urbe
bonis viris locū
non esse.

asque ob id se
gratulari Vmbri
cio hacuspici, &
Cumas migret,
quoniam doleat
amicum discedere.

Destinet, atque unum ciuem donare Sibylla.
Ianna Baiarum est, & gratum litus amani
Secessus, ego vel Prochytae praepono Suburae.
Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
Deterius credas homine incendia, lapsus
Tectorum assiduus, ac mille pericula saeva
Vrbis, & Augusto recitantes mensis poetas?
Sed cum tota domus rheda componitur vna,
Substituit ad veteres arcus, madidamque Capenam:
Hic, ubi nocturna Numina constituebat amicae.
Nunc facti fontis nemus, & delubra locantur
Iudeis: quorum cophinus, fenulumque supellex.

Romanorum auz-
ritia, qui etiam à
mendicis Iudeis
tributum exige-
bāt, & quidē cū
sa filius agerent.

Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, & eiectis mendicat filia Camenis.
In vallem Egeria descendimus, & speluncas
Disimileis veris, quanto praestantius esset
Numen aquae, viridi si margine clauderet undas
Herba, nec ingenium violarent marmora tophum?
Hic tunc Vmbrius, quando artibus, inquit, honestis
Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, haece quam fuit, atque eadem eras
Deteret exiguis aliquid: proponimus illuc
Ire, fatigatas ubi Dedalus exiit alas:
Dum noua canities, dum prima, & recta senectus,
Dum superest Lachesi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
Cedamus patria: viuam Arturius istic
Et Catulus maneat qui nigrum in candida vertum,
Quis facile est ad eam conducere, flumina, portus,
Siccandam eluuiem, portandam ad busta cadaver,
Et praebere caput domina venale sub hasta.
Quondam hi cornicines, & municipales aene

ubi Dedalus
cum ex Creta
volauisset.

Perpe-

Perpetui comites, notaque per oppida bucae,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter: inde reuerfi
Conducunt foricas. & cur non omnia: cum fuit,
Qualeis ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit Fortuna iocari?
Quid Romae faciam? mentiri nescio: librum
Si malus est, neque laudare, & poscere: motus
Altiorum ignoro: sumus promittere patris

10 Nec volo, nec possum: ranarum viscera nunquam
Inspecti, ferre ad nuptam, qua mittit adulter,
Que mandant, norunt alij: me nemo ministro.
Fur erit, atque ideo nulli comes exco, tanquam
Mancus, & extincte corpus non utile dextra.

15 Quis nunc diligitur, nisi conscius, & cui sciens
Aestuat occultis animus, semperque tacendis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.

Carus erit Veri, qui Verem tempore, quo vult,
20 Accusare potest. tanti tibi non sit opaci
Omnis arena Tagi, quodque in mare voluitur aurum,
Vt summo caveas, ponendique premia sumas
Tristis, & a magno semper timentis amico.

Que nunc diuinibus gens acceptissima nostris,
25 Et quos praecipue fugiam, propenabo fateri,
Nec pudor obstabit, non possum ferre Quirites
Graecam urbem, quamuis quora portio facis Achaee.
Iam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
Et linguam, & mores, & cum ribicine chordas
30 Obliquas, necnon gentilia tympana secum
Vexit, & ad Circum iussas prostare puellas.
Ite, quibus gratia est picta lupa Barbara mitra.

Cichaei, & ra-
bis in eo proue-
hantur, ut nō se-
lū ludos gladi-
atorios possint ex-
hibere: sed quē-
uis etiam in iu-
ne trucidant.

Qui Romae agē-
di sit, qui in pe-
cio velit haberi.

Peri-volosi res,
magnorum se-
creta noscere.

Soli assentatores
& nebulosissimi
in pretio: cuius-
modi sunt Graeci,
& Barbari
quidam.

B 2

Russi-

Rusticus ille tuus sumit trechedipna, *Quirine*,
Et cironatico fert nicetena collo.

Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,

Hic Andro, ille Samio, hic Trallibus, aut Alabandis,

Esquilias, dictumque petunt à vimine collem,

Viscera magnarum domum, dominique futuri.

Ingenium velox, audacia perdit, sermo

Promix, & Iso torrenit. eade, quid illum

Esse putes? quemuis hominem secum attulit ad nos

Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,

Angur, schanobates, medicus, magnus: omnia novit.

Graculus esuriens in celum, iusseris, ibit.

Ad summā non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,

Qui sumisit pennas, medijs sed natus Athenis.

Horum ego non fugiam conchyliā? me prior ille

Signabit, fulvisque toto meliore recumbet

Adnectus Roman, quo pruna, & coctona vento?

Vsq̃ue adeo nihil est, quod nostra infantia celum

Hausit Auentini bacca nutrita Sabina?

Quid, quod adulanti gens prudentissima laudat

Sermonem indocti, faciem deformis amici,

Et longum invalidi collum, cervicibus aequat

Herculis, Antaeum procul à tellure tenentis?

Mixtur vocem angustam, qua deterius nec

Ille sonat, quo morderet gallina marito.

Hec eadem licet & nobis laudare: sed illis

Creditur, an melior cum Thaidā sustinet, aut cum

Vxorem comædus agit, vel Doridā nullo

Cultum palliolo? mulier nempe ipsa videtur,

Non personā loqui: *vacua*, & *plana* omnia dicas

Infra ventriculum, & *tenui distantia sima*.

Nec tamen Antiochus, nec citi mirabilis illic

Aut Stratoles, aut cum molli Demetrius Hamō.

Natio comæda est. rides? gnaiore cachinno

Concussit: flet, si lachrimis adspexit amici,

Nec dolet: igniculum truma si tempore postcas,

Accipit entromidem: si dixeris astus, sudat.

Non sumus ergo pares: melior qui semper, & omni

Nocte, diēque potest alienum sumere vultum,

A facie iactare manus, laudare paratus,

Si bene truchant, si rectum minxit amicus,

Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.

Præterea sanctum nihil est, & ab inguine tutum:

Non matrona Laris, non filia virgo, neque ipse

Sponsus laus adhuc, non filius ante pudens.

Horum si nihil est, aulam resupinat amici.

Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.

Et quoniam cepit Græcorum mentio, transi

Gymnasia, atque audi facinus maioris abolla.

Stoicus occidit Baram delator amicum,

Discipulumque senex, ripa nutritus in illa,

Ad quem Gorgonei delapsa est penna caballi.

Non est Romano cuiquam locus heic, ubi regnat

Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erymanthus:

Qui gentis virio, nunquam partitur amicu

Solus habet. nam, cum n facilem stillavit in autem

Exiguum de natura, patriæque veneno,

Limine summoveor: perierunt tempora longi

Servitij: nusquam minor est iactura clientis.

Quod porro officium, ne nobis blandimur, aut quod

Pauperis heic meritum: si cures nocte rogatus

Currere, cum Prator lictorem impellat, & ire

Precipitem iubeat ductum vigilantibus orbis,

Ne prior Albinam aut Modiam collega salutes?

Antiochus Stratoles, & Demetrius aiores comædarii peritissimi, quorum meminit Quintus, lib. xi. circa finē.

Paratū.

Eorundē libido.

P. Aegnatius pecunia corruptus Sorani Baram falso testimonio oppressit, auditor Tacit. in Nerone.

Pauperis obsequium inutile in diuites, cum ipse magistratus officij spreuerit & salutationibus maxime autem vetulas orbas, & senes.

Dimittis heic serui claudis latus ingenuorum
 Filius: alter enim, quantum in legione Tribunus
 Accipit, donat Caluina, vel Catiena,
 Ut famel, atque iterum super illam palpiet: at tu,
 Cum tibi vestiti facies scorti placet, hares,
 Et dubitas alta Chironem deducere sella.
 Da testem Romæ tam sanctum, quam suis hospes
 Numinis Idæi: procedat vel Numa, vel qui
 Seruauit trepidam flagranti ex æde Minervam:
 Protinus ad censum, de moribus vltima fiet
 Quæstio: quot pascit seruos, quot possidet agri
 Ingeta, quam multa, magnæque patofide cenat.

QUANTUM quisque sua numerum suat in arca,
 Tantum habet & fidei: iures licet & Samothracum,
 Et nestrum aras, centumque fulmina pauper
 Creditur, atque Deos, Dijs ignoscitibus ipsis.
 Quid, quod materium præbet cussusque iocorum
 Omnibus hic idem, si sorda & scissa lacerna,
 Si toga sordidulo est, & rupta calceus alter
 Pelle patet: vel si consuto rubicæ crassum,
 Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
 NIL HABET infelix paupertas diuini in se,
 Quam quod ridiculos homines facit. exeat, inquit,
 Si pudor est, & de puluino surgat equestri,
 Cuius res legi non sufficit, & sedcant heic
 Lenorum pueri quocunque in fornice nati.
 Heic plaudat nitidi Præconis filius inter
 Pinnapi cultos iuuenes, iuuenesque lanista.
 Sic libitum vando: qui nos distinguit, Orthoni.
 Quis gener heic placuit censu minor, atque puella
 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur heres:
 Quando in consilio est Aedilibus? agmine sacro

Debe-

hosp. Nastes, qd
 Bica è Ptrygia
 delatam excepit
 hospitio.
 vel qui seru. L.
 Metell' p'aser,
 qui vi b'ân a vi-
 tium amittit.

Pauper si p omni
 a sacradeiteret,
 petierat credi-
 tur.

Notat Domitia-
 num, qui reuoca-
 rat legem Ortho-
 nis Trib. plebis
 iam abolitâ, ne
 quatuordecim
 libris specaretur,
 qui non esset cen-
 sus equestris.

Debuertant olim tennes migrasse Quirites.
 HAVD facili emergunt, quorum vitiumibus obstat
 Res angusta domi, sed Romæ maior illis
 Conatus: magno hospitium miserabile, magno
 Seruorum ventres, & frangi cœnula magno.
 Fictilibus cenare pudet, quod turpe negavit
 Transitus subito ad Marfos, mensamque Sabellam,
 Contentusque illic Veneto, diuorque cucullo.
 Pars magna Italia est, si verum admittimus, in qua
 Nemo togam sumit, nisi mortuus. ipsa diem
 Festorum herbo colitur si quando theatro
 Maestas, taudemque redit ad pulpita notum
 Exodium, cum persona pallentis hiatum
 In gremio matris formidat rusticus infans:
 Aequalis habitus illic, similisque videbis
 Orchestram, & populum: clari velamen honoris,
 Sufficiunt tunica summis Aedilibus alba.
 Heic ultra vires habitus nitor: heic aliquid plus,
 Quam satis est: interdum aliena sumitur arca.
 Commune id vitium est: heic viuius ambitiosa
 Paupertate omnes, quid te merat? OMNIA Romæ
 Cum pretio, quid das, ut Cossum aliquando salutes:
 Ut te respiciat clauso Vicerio labello?
 Ille merit barbam, cinem hic deponit amati.
 Plena domus libis venalibus accipe, & illud
 Fomentum tibi habe, prestare tributa cientes
 Cogimur, & cultis augere peculia seruis.
 Quis timent, aut timuit gelida Prænestæ ruina,
 Aut positis numerosa inter inga Volsinjs, aut
 Simplicibus Gabijs, aut promi Tiburis arce?
 Nos vrbem colimus tenui tibicinis fultam
 Magna parte sui, nam si labentibus obstat

Transl. Carium
 Dentium intel-
 ligitur: qui deuitis
 Sânitibus, & Sa-
 bibis continen-
 tium è vitat.

Simplicitas in
 spectaculis mu-
 nicipalium.

Tufts extra vr-
 bem viuere.

Tibicen, pro sul-
 cimento.

Villicus, & veteris rime contexit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuentum est illic, ubi nulla incendia, nulli
Nocte metus. iam poscit aquam, iam frinola transfert
Vcalegon: tabulata tibi iam tercia fumant:

Tu nescis. nam si gradibus trepidatur ab imis:
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuerur
A pluuia, molles ubi reddunt oua columbe.

Lectus erat Codrus Procula minor, Urceoli fex,

Ornamentum abaci, necnon & paruulus infra

Cantharus, & recubans sub eodem marmore Cheiron,

Lanque vetus Græci seruabat cista libellos,

Et diuina Opici rodebant carmina mures.

Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamen illud

Perdidit infelix totum nil: vltimus autem

Aerumne cunulus, quod nudum, & frustra rogantem

Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque iuuabit.

Si magna Aſturi cecidit domus: horrida mater,

Pullati proceres, differt vadimonia Prætor.

Tunc genimus casus urbis, tunc odimus ignem.

Ardet adhuc? & iam occurrit qui marmora donet,

Conferat impensus. hic nuda, & candida signa,

Hic aliquid præclarum Enphratoris, & Polyæti,

Phæasianorum vetera ornamenta Deorum,

Hic libros dabit, & forulos, mediâque Mineruam,

Hic modium argenti: meliora, & plura reponit

Persicus orborum lautissimus, & merito iam

Suspectus, tanquam ipse suas incendit ades.

Si potes auelli Cincensibus, optima Sorte,

Aut Fabrateria domus, aut Frusino ne paratur.

Quanti nunc tenebras vnum conducis in annum?

Horulus heic, patrisque breuis, nec teste monendus,

5

10

15

20

25

30

In

In tenuis plantas facili diffunditur haustu.

Vine bidens amans, & culti villicus horti:

Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.

Est aliquid quocunque loco quocunque recessu,

Vnius sese dominum fecisse Lacerta.

Pluvius heic eger moritur vigilando: sed illum

Languiorem peperit cibus imperfectus, & harenæ

Ardenti stomacho. nam que meritoria somnum

Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe.

Inde caput morbi: thedærum transitus arcto

Vicorum inflexu, & stantis conuicia mendæ

Eripiunt somnum Druso, vitulusque marinis.

Si vocat officium: turba cedente vehetur

Diues, & ingenti currit super ora Liburno,

Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus.

Namque facit somnum clausa lætica fenestra.

Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat

Vnda prior: magno populus premittit agmine lumbos

Qui sequitur: ferit hic cubito, ferit assere duro

Alter: at hic tignum capiti incutit, ille meretram,

Pinguiâ crura luto, planta mox undique magna

Calcor, & in digito clauus mihi militis hæret.

Nonne vides quanto celebraret sportula fumo?

Centum conuicia: sequitur sua quenque culina.

Corbulo vix feret tot vasa ingentia, tot res

Impositas capiti, quot recto vertice portat

Serulus infelix, & cursu ventilat ignem.

Scinduntur tunica sartæ: modo longa conuiscat

Sertaco veniente abies, atque altera pinum

Plaustra vehunt, mutant alæ, populoque minantur.

Nam si procubuit, qui saxa Ligastica portat

Axis, & enersum fudit super agmina montem,

laccommoda per
perum ex inuol
qia.

Liburno, lætica-
rio, ex Liburnis
Dalmatæ vicinæ
regione.

Corbulo, vir va-
lidissimus, tem-
pere Nerois cla-
ritatibus me ad-
nit Tacitus.

B 5

Qui

Vcalegō, vicin⁹
alludens ad illud
Virgilij. Aen. II.
iam proxim⁹ ar-
det Vcalegon.

Codrus poëta, q
supra Theſeida
recitabat, homo
extremè pau-
pertatis.

Fabrateria & Fru-
ſino, oppida Cæ-
ſariæ, in via La-
tina, Sertabo lib-
ri.

Invenitur Hora-
tius, qui fere iis
verbis descripsit
urbis tumultus.

et Spula, por-
torem: ut MARO
appellat Charon-
tem, qui animas
transfertat.

Improbis iunc-
tutis, quæ nō pos-
si domare, nisi
quempiam pul-
saverit.

Contentionis
solium.

Quid superest de corporibus? quis membra, quis ossa
Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver
Moxe anima: domus interea secunda patellas
Iam lavat, & bucca fœculum excitat, & sonat unctis
Strigilibus; & pleno componit lintea gutto.
Hac inter pueros variè properantur: at ille
Iam sedet in tipa, tetrumque necis horret
Posthæc, nec sperat canosæ gingivis alium
Infelix, nec habet qui porrigat ore tridentem.
Respice nunc alia, ac diversa pericula notis:
Quod spatium rectis sublimibus, unde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, & curta fenestris
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et ladant silicem, positis ignavus haberi.
Et subiti casus improvisius, ad cenam si
Intelatus eas, adeo tot fata, quot illa
Noctæ patent vigiles, te prætercunte, fenestra.
Ergo optes, votumque seras miserabile tecum,
Ut sint contenta patulas desunderè pelucis.
Ebrui, ac perulans, qui nullum forte cecidit
Dat panas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidae, cubat in faciem, mox deinde supinus:
Ergo non aliter poterit dormire, quibusdam
Sennum rixa facit: sed, quamvis improbus annis,
Atque mero servens, cauet hunc, quem coccina lana
Vitari iubet, & comitum longissimus ordo:
Multum præterea flammæ, & æneæ lampas.
Me, quem Luna solet deducere, vel breve lumen
Candela, cuius dissenso, & tempore solum,
Contemnit, misere cognosce præmia rixæ,
Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
Stat contra, statque iubet, pariter necesse est.

Nam

Nam quid agas: cum te furiosus cogat, & idem
Fortior? unde venis, exclamat? cuius aceto,
Cuius conche tumes? quis tecum festile ponum
Sutor, & elixir, necis labra comedit?

Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
Dicere ubi cœssitas, in qua te quero profuscha.
Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas,
Tantumdem est: ferunt pariter: vadimonia deinde
Irati faciunt, libertas pauperis hæc est.

Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spoliat te
Non deerit, clausis domibus postquam omnis ubique
Fixa catenate siliit compago tabernæ.

Interdum & fero subito grassator agit rem,
Armato quoties iure custodere tenetur
Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquam ad vivariæ currunt.
Qua fornace graves, qua non incide catena?

Maximus in vinclis feni modus: ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne mara, & fœcula desint.
Felicis proavorum atavos, felicia dicas
Sæcula, quæ quondam sub Regibus, atque Tribuniis
Videntur vno contentam carcere Romam.

His alias poteram, & pluvieis subnectere causas:
Sed iumenta vocant, & Sol inclinat: eundem est.
Nam mihi commota iam dudum multo vinga
Immut: ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuorefici properantem reddet Aquino,

Me quoque ad beluinâ Ceterem, vistrâque Dianam
Conuelle a Cuniis: Satyrarum ego, ni pudet illas
Adintor gelidos veniam caligatus in agros.

Cochis, faba eli-
za cum cortice.

et statum, ora-
tio, heic loc, ubi
mendici stipem
colligant.

Furta, & latroci-
nia committi in
media urbe, qui-
bus tota fœderica
sæc.

Invenalis patris,
Aquino oppidū,
i via Latina, quæ
est Cōpania, au-
det Strab. lib. 5.

E s c e

Arreidem à crudelitate, ut Orestes, aut Nero, qui matrem suam occiderunt.

Pegasus, iuriscultus celeberrimus tempore Vespasiani Caesaris.

Vibius Crispus, vir facitissimus, & integerrimus.

Tyranni crudelitas.

Iur ad Arreidem, tunc Picus accipe dixit
 Primitias maiora focis, Genialis agatur
 Iste dies, propterea stomachum laxare saginis,
 Et tua servatum consue in sacula rhombum.
 Ipse capi voluit, quid aperius? & tamen illi
 Surgebant crista, nihil est, quod credere de se
 Non possit, cum laudatur Djs aqua potestas.
 Sed deerat pisci patina mensura, vocantur
 Ergo in consilium procures, quos oderat ille,
 In quorum facie misera, magnaeque sedebat
 Pallor amicitiae, primus, clamante Liburno,
 Currite, iam sedit, raptā properabat abolla
 Pegasus, attonite positus modo villicus urbi.
 Anne aliud? tunc Praefecti, quorum optimus, atque
 Interpretes legum sanctissimus, omnia quanquam
 Temporibus divi tractanda putabat inermi
 Iustitia: venit & Crispi incuncta senectus,
 Cuius erant mores, qualis facundia, mite
 Ingenium, maria, ac terras, populosque regenti
 Quis comes utilior, si clade, & peste sub illa
 Severitiam dammare, & honestum asserere liceret
 Consilium? sed quid violentius aures tyranni:
 Cum quo de pluvij, aut aestibus, aut nymphoso
 Vere locutura satum pendebat amicus?
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torquentem: nec cuius erat, qui libera posset
 Verberatim proferte, & vitam impendere vero.
 Sic multas hiemes, atque octogesima vidit
 Solstitia, his armis, illa quoque tutus in aula,
 Proximus eiusdem properabat Acilius aui
 Cum iuvene indigno, quem mors tam saeva maneret,
 Et domini gladijs iam destinata: sed olim

Prodi-

Prodigio par est in nobilitate senectus:
 Unde sit, ut malim fraterculus esse Gigantum.
 Profuit ergo nihil misero, quod cominus rivos
 Figebat Numidas, Albana nudus arena
 Venator, quis enim iam non intelligat artem
 Patricias? quis priscum illud miverit acumen
 Brute tuum? facile est barbato imponere Regi.
 Nec melior, vultu quamvis ignobilis ibat,
 Rubrius, offensae veteris reus, atque tacende,
 Et tamen improbius Satyram scribente cinado.
 Montani quoque venter adest abdomine tardus,
 Et matutino sudans Crispinus amomo,
 Quantum tunc redolent duo funera, saevior illo
 Pompeius tenui iugulos aperire sustulit:
 Et, qui vulturibus servabat viscera Dacis
 Fuscus, marmorea meditatus praelia villa:
 Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
 Qui nunquam visa flagrabat amore puella,
 Grande, & conspicium nostro quoque tempore monstrum,
 Cacus, adulator, dirisque, a ponte satelles,
 Dignus Aricinos, qui mendicaret ad axes,
 Blandaque de dexa iactaret basta rheda.
 Nemo magis rhombum stupuit: nam plurima dixit
 In leuam conversus: at illi dextra iacebat
 Bellua: sic pugnas Cilicis laudabat, & ictus,
 Et pagma, & pueros inde ad velaria raptos.
 Non cedit Veiento: sed ut fanaticus astro
 Perenssus Bellona tuo diuinat, & ingens
 Omen habes, inquit, magni clarique triumphi.
 Regem aliquem capies, aut de temone Brianno
 Excidet Arviragus, peregrina est bellua, ceinis
 Erectas int toga sudas? hoc desunt munus

Facilis imposuit Brutus Tarquinio stolido Regi, quam hoc die nostris, si videret.

cinado, Nerene, qui maledicti Crispiani carmine scripti i Quindiano

Cornelius Fuscus, qui in Dacia perit. Catullus Messalinus, crecor, sed peccatissimus iuncos lycophanta.

Fabricio

Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
Quidnam igitur censes? conciditur? at sit ab illo
Dedecus hoc, Montanus ait: testa alta parietur,
Quæ tenui muro spatiosum colligat ulcm.
Debetur magnus patina, subitusque Prometheus.
Angillam, atque rotam citius propere: sed ex hoc
Tempore iam, Cæsar, figuli tua castra signantur.
Vicit digna viro sententia: nouerat ille
Luxuriam impioj veterem, noctesque Neronis
Iam medias, aliæque famem cum pulmo Falerno
Aideret, nulli maior fuit usus edendi

Rutapinum, op-
pidum Eritræ
maritimi: cuius
men iur. Ptole-
meus, & Lucan'.

Domitian', post-
quam caput ex-
quire in plebem,
statim perijt.

SAT. V.

Ad Trebiū ami-
cum, quem mo-
ner, ut à vita pa-
rastica se subdu-
cat, cum ab omni
ta alia, tum ma-
xime ob contu-
meliam, & auar-
itiam diuertit.

SI TE propositi nondum pudet, atq; eadem est mens,
Vt bona summa putes, aliena vivere auaritia:
Si potes illa pati, quæ nec Sarmenus iniquas
Cæsaris ad mensus, nec vtilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuam tibi credere testi.

Venit.

Ventre nihil nomi fragilius: hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod mani sufficit alio.
Nulla crepido vacat? nusquam pons, & tegetis pars
Dimidia, breuior? tantine iniuria cena?
Tam ieiuna fames: cum possis honestius illic
Et tremere, & sordes faris mordere canini?
Primo fige loco, quod tu discernere iussus
Mercedem solidam veterum capis officiorum.
Fructus amicitie magnæ, cibus: imputat hunc Rex,
Et, quamuis rariū, tamen imputat. ergo duos post
Si libuit mensis neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
Vnâ sumus ait. votorum summa, quid vltra
Queris? habet Trebii propter quod rumpere somnum
Debeat, & ligulas dimittere, sollicitus, ne
Tota salutaris iam turba peregerit orbem
Sideribus dubijs, aut illo tempore, quo se
Frige la circumagunt pigri seneca Bootæ.
Qualis cena tamen? vinum quod succida nolit
Lana pati: de conuina Corybanta videbis.
Iurgia prolidunt: sed mox & pocula torques
Saucius, & rubra deterges vulnura mappa.
Inter vos quoties, liberatorumque cohortem
Fœna Saguntina feruet conmissa lagena:
Ipse capillato dissusum Consule potat.
Calcitantque tenet bellis socialibus vnan,
Cardiaco nunquam cyathum missurus amico.
Clas bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Scimis, cuius patinam, titulumque senectus
Deleuit multa veteris fuligine testa:
Quæ coronati Thrasæ, Helvidiusque hibeant,
Brutorum, & Casti natalibus, ipse capaces

Conuiuator pu-
rat se tecum bel-
le agere, si semel
te doctum vna
cena.

exp. Conf. Opi-
manum vinum
intelligit, quod
feruatum est in
multa secula.

Thrasæ & Hel-
uidius, duo liber-
tatis amatores,
Bruti & Casti
natales cele-
brabant.

Heliadum

Heliadum crustas, & inaequalis beryllos
 Vitro tenet phialas: tibi non committitur aurum.
 Vel si quando datur: custos affixus ibidem,
 Qui numeret gemmas, ringuelsque obferret acutos.
 Da veniam: praclara illic laudatur iaspis.
 Nam Vitro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
 Ad digitis: quas in vagina fronte solebat

uue. pr. Aeneas
 qui in gladij ca-
 pulo gemmas fe-
 rebar, nō poculis.
 illi. Aca.

decocta aqua ni-
 ue refrigerata,
 Neronis inuentū

Flos Asiae, pincer
 na formosissimū
 ex Asia, & iūen
 pretiosissimū.

Servorum atro-
 gantia.

Genuinus dens
 dictus, quod a ge-
 nis pendat. au-
 stor Festus.

Ponere zelotypo iuuenis praelatus Habrbe.
 Tu Beneuentani furoris nomen habentem
 Siccabis calicem nasorum quatuor, ac iam
 Quassatam, & rupto poscentem suffusa vitro.
 Si stomachus domini seruet vinoque, ciboque:
 Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.
 Non eadem vobis poni modo vina querebatur
 Vos aliam potatis aquam. tibi pocula cisor
 Getulus dabit, aut nigri manus ossia Mauri,
 Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
 Clinose veheis dum per monumenta Latina.
 Flos Asiae ante ipsum pretio maiore paratus,
 Quam fuit & Tulli census pugnacis, & Anci:
 Et ne te teneam, Romanorum omnia Regum
 Frinola. quod cum iam sit, tu Getulum Ganymedem
 Respice, cum sities. nescit tot millibus emtus
 Pauperibus miscere puer: sed forma, sed aras
 Digna supercilio, quando ad te pervenit ille?
 Quando vocatus adest calide, gelidaeque minister?
 Quippe indignatur veteri parere clienti,
 Quodque aliquid poscas, & quod se stanterecumbas.
 Maxima quaeque domus servus est: plena superbis.
 Ecce alius quanto potterit murmure panem
 Vix fractum, solida iam mucida frusta farina,
 Qua geminum agitent, non admittentia morsum.

Sed

Sed tener, & niveus, mollique filigine factus
 Servatur domino. dextram cohibere memento.
 Salua sit attocopi reverentia: sige tamen te
 Improbulum, superest illic qui ponere cogat.

5 Vix tu consuetis audax conuina canistris
 Impleri, panisque tui novisse colorem.
 Scilicet hoc fuerat, propter quod saepe relicta
 Coniuge, per montem aduersum, gelidisque cucurri
 Esquilis, fremeret sana cum grandine vernus
 10 Iupiter, & multo stillaret penula nimbo.

Adspice, quam longo distendat pectore lancem,
 Quae sentur domino, squilla, & quibus undique septa
 Asparagis, qua despiciat conuina cauda,
 Cum venit excelsi manibus sublata ministri.

15 Sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo
 Ponitur, exigua feralis cena patella.
 Ipse Venafano piscem perfundit: at hic, qui
 Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
 Latenam. illud enim vestris datur aluelis, quod

20 Cannae Micipsarum prora subuexit acuta:
 Propter quod Romae cum Baccarenem lauatur,
 Quid intus etiam facit a sapientibus atris.
 Mullus erit domino, quem misit Cosica, vel quem
 Tauromitane rupes, quando omne peractum est,
 25 Et iam defecit nostrum mare, dum gula sauit

Retibus absictus penitus scrutante macello
 Proxima, nec patitur Tythenum crescere piscem.
 Instruit ergo focum provincia: sumitur illic
 Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.

30 Vironi Murana datur, qua maxima venit
 Gurgite de Siculo: nam dum se continet Aufser,
 Dum sedet, & siccet madidas in carcere pennas,

Scilicet, ironice
 ferē usurpatur:
 ut haec, & Terēt.
 Id populus curat
 scilicet.

Diuiti squilla
 lustrisum? piscis
 apponitur: cli-
 uo cammarus
 vilissimus.

Boccar Rex fuit
 Mauritaniae, ubi
 oleum adro terri
 est odoris, vt fer-
 pentis etiam ad
 terant.

Lenas, quibus a-
 uis capto: 2
 & Aurelia, orba
 & opulenta anus.

Contemunt mediam temeraria lina Charybdim.

Lupus in Tiberi
nat', hercore pa
stus & insultus
pauperi obtru
ditur.

Petimus, bone
vir, non ut fis al
ter Seneca, aut
Piso viri libera
lissimis: sed tantu
ut equaliter cu
conuiui bibas,
& edas,

Vos angusta manet longa cognata cubile,
Aut glacie adspersus maculus Tiberinus, & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ cryptam penetrare Subura.
Ipsi pauca velim, facilem si prebeat autem.
Nemo petiit, modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Corta solebat
Largiri, namque & titulis, & fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria: solum
Poscimus, ut cenes civiliter. hoc face, & esto:
Esto, ut nunc multi, diues tibi, pauper amicis.
Anseris ante ipsum magni tecum, anseribus par
Atilis, & flauus dignus ferro Meleagris
Fumet aper: post hunc raduntur tubera, si ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua cenas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit,
O Libye: disiunge boues, dum tubera mittas.
Structorem interea, ne qua indignatio desit,
Saltantem spectas, & cheironomonta volantis
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia: nec minimo sanè discrimine refert,
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.
Ducens planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponere foris, si quid tentaueris unquam
Hisce, tanquam habeas tria nomina. quando propinat.
Vino tibi, sumitque tuis contacta labellis
Pocula? quis vestrum temerarius vsque adeo, quis
Perditus, ut dicat regi, bibet? plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusa dicere lana.
Quadringenta tibi si quis Deus, aut similis Djs
Est melior satis donaret homuncio: quantum

7

10

15

20

25

30

Ex

Ex nihilo fieres, quantum Vironis amicus!
Da Trebio, pone ad Trebinum. vis frater ab illis
libus? o munni, vobis hunc præstat bonorem,
Vos estis fratres, dominus tamen, & domini rex
Si vis in fieri, nullus tibi paruulus aula
Luserit Aeneas, nec filia dulcor illo.
Lucundum, & carum stolis facit vixor amicum.
Sed tua nunc Mycale pariat licet, & pueros treis
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido: & niden thoraca iubebit
Afferri, minimasque nuces, assenque rogatum
Ad mensam, quoties parasitis venerit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino: sed qualem Claudius edit,
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.
Viro sibi, & reliquis Vironibus illa iubebit
Poma dari, quoniam solo pascaris edere:
Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat,
Credite quæ positis sumpta sororibus Afris:
Tu scabie fructus mali, quod in aggerie rodit,
Qui tegitur palma, & galea, metuensque flagelli
Disceit ab his tua iaculum torquere capella.
Forsitan imponse Vironem parcere credas.
Hoc agit, ut doleas, nam quæ comedia, minus
Quis melior, plorante gula? ergo omnia sunt,
Si nescis, ut per lacrymas effundere bilem
Cegaris, pressoque diu fridere molari.
Tu tibi liber homo, & regis conuina ridetis:
Captum te ridere sua putat ille culine:
Nec male coniectat, quis enim tam nudus, ut illum
Bis ferat, Ennium puer si contigit aurum,
Vel nodus tantum, & signum de paupere leuo?

Si dicatur es, fa
cile inuenies cul
tores, & obser
uatores: maxi
mè autem si sine
libris.

Claudius bole
ab Agrippina
uxore medicato
extinctus est.

for. Afris, hortis
Hesperidum.

Contumelie di
uitu i pauperes,
ex quoru dolore
capunt volup
tatem.

Quis ferat talen
insolentiam, ruf
plane seruus: ce
tè dum ob ven
trem seruus po
tèti, liber uo es

*Spes bene cenandi vos decipit. ecce dabit iam
Semefum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos iam veniet minor altrilis: inde parato,
Intractoque omnes, & stricto pane taceris.
Ille sapit, qui te sic vitia omnia ferre
Si potes, & debes: pulsandum veritè raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.*

D. IVNII IUVENALIS SATYRARVM 10

LIBER II.

SAT. VI.

Vrsidū monet,
ne facile patia-
tor se matrimo-
nio alligari, eius
incommoda ob
oculos ponēs: &
niro stomacho
mulierū mores,
& vitia infecta-
tur.

*Credo pudicitiam Saturno Rege moratam
In terris, visamque diu: cum frigida paruas
Præbetet spelunca domos, ignemque, Latrēque,
Et pecus, & dominos communis clauderet umbra:
Siluestrem montana torum cū sterneret uxor
Frondebis, & cubno, vicinarūque ferarum
Pellibus: haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passet ocellos:
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
Et saepe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe novo, celoque recenti
Viuebant homines: qui rupto robore nati,
Compositique luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitie veteris vestigia mansan,
Aut aliqua exstiterant, & sub Ioue, sed Ioue nondum
Barbato, nondum Graecis innare paratis
Per caput alterius, cū furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, & aperto vinceret horto.
Paullatim deinde ad Superos Astra recessit
Hac comite, atque duæ pariter fugere sorores.
Antiquum, & vetus est alienum Postume lectum*

Astra, quæ teste
Hesiod. cū Pudi-
citiæ in cæli, euo-
laur, offensa ho-
minum morib.

Concu-

*Concutere, atque sacri Genium continere fulcri.
Omne aliud cimen mox ferrea protulit atas.
Viderunt primos argentea sæcula mæchos.
Conuentum tamen, & pactum, & sponsalia nostra
Tempestate parat, iamque à tonfore magistro
Pectus, & digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras, uxorem Postume ducis?
Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
Ferre potest dominam salvis tot restibus vllam?
Cū pareant alte, caligantēque fenestra?
Cū tibi vicinum se præbeat Aemilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus, illud
Nōne putas melius, quod tecum puo dormit:
Pusio, qui noctū non litigat? exigit à te
Nulla iacens illic munuscula, nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec quantum inest, anheles.
Sed placet Vrsidio lex Iulia: tollere dulcem
Cogitat hereden capiturus turturæ magno,
Muliorūque iubis, & captatore macello.
Quid fieri non posse putes, si ingitur vlla
Vrsidio? si mæchorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro:
Quem toties textit penituri cista Latini?
Quid? quod & antiquis uxor de moribus illi
Queritur? medici mediam pertrundite venam,
Delicias hominis, Tarpeium limen adora
Pronus, & auratam Iunoni cade iuueneam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo Ceteris vitæ contingere dignæ,
Quarum non timeat pater oscula, nec te coronam
Postibus, & densos per limina tende corymbos.
Vnus Ibeina vir sufficit: ocyus illud*

Quidvis ageres
potius, quàm d-
ceret vxorē, qu-
e commodius pos-
set carcere.

Lex Iulia caue
vt adulteri de-
prehensi dent
poenas.

perit, qui cū
meret delatores
illis vxorē suam
mittebat.

Thesmorphora
agedantur per
quodamq; sobrias
& calas femi-
nas.

C 4

Extor-

Extorquebis, ut hac oculo contenta sit vno.
 Magna tamen fama est cuiusdani iure paterno
 Viventis, vivat Gabys, ut vixit in agro:
 Vivat Fidenis, & agello cedo paterno.
 Quis tamen effrimat, nil actum in montibus, aut in
 Speluncis? adeo servierunt Iupiter & Mars.
 Porticibusne tibi monstratur femina vato
 Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
 Quod securus ames, quodque inde excerpere possis?
 Cheronomon Ledam molli saltante Bathyllo,
 Tuccia vestica non imperat: Apula gamin,
 Sicut in amplexu: subitum, & miserabile longum
 Attendit Thyme: Thyme: tunc iusticia discit.
 Ast alia, quoties aula recondita cessant,
 Et vacuo, clausoque sonant fora sola theatro,
 Atque à plebeis longe Megalesia, tristes
 Personam, thyrsuque tenent, & subligat Acci.
 Vibicus ex odio risum movet Attillana
 Cestibus Antonces: hunc diligit Aelia pauper.
 Soluitur his magno comædi subula, sunt quæ
 Chrysegonum cantare vetent: Hiss nulla nage do
 Gaudet, an exspectas, ut Quinellianus ametur?
 Accipis xxonem, de qua citatædus Echion,
 Aut Glaphyrus fia pater, Ambrosiusque choraules.
 Longa per angustos figan us pulpia vicos:
 Orientur pestes, & grandi tenna laino,
 Ut testudineo tibi, Lentule, cenopoco
 Nobilis Enyalum mirmillonem exprimat infans.
 Nupta Senatori comitata est Hippia ludum
 Ad Phæon, & Nilum, fen osaque mænia Lagi,
 Prodigia, & mores vobis damnannte Canopo.
 Immemer illa domus, & coningis, atque sororis,

Nil

Iupiter & Mars,
 adulteri infig-
 mes, vt scribunt
 poetæ.

Megalesia, Iudi
 Circenses in ho-
 norem magnæ
 matris Deum
 dedicati.

Quinellianus
 quibus doctus &
 pbus vir, vt alibi
 pro dicto.

Senat. Vestitoris
 vxor, relicto ma-
 rito secuta est
 gladiatorum in
 Aegyptum.

Nil patrie indulsit, ploranteisque improba gnatos,
 Vtique magis stupeas ludos, Paridemque reliquit.
 Sed quamquam in magnis opibus, plumaque paterna,
 Et segmentatis dormisset parvula cuius,
 5 Contensit pelagus: famam contemserat olim,
 Cuius apud molles minima est iactura cathedras.
 Tynhenos igitur fluidus, lateque sonantem
 Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
 Mutandum toties esset mare, iusta pericli
 10 Si ratio est, & honesta: timei, pauidique gelantur
 Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
 Fortem animum præstant rebus, quas turpiter audent.
 Si iubeat coniux, durum est conscendere navim:
 Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aer.
 15 Qua mæchum sequitur, stomacho valere, illa maritum
 Connuomit: hac inter nautas & prander, & erar
 Per puppin, & duos gaudet tractare videntes.
 Qua tamen exarsit forma, qua capta iuuenta est
 Hippia? quid vidit, propter quod ludia dici
 20 Suffinuit? nam Sergius iam vadere putat
 Ceperat, & secto requiem sperare lacerto.
 Præterea multa in facie deformia: sicut
 Attritus galea, medisque in naribus ingens
 Gibbus, & acie malum semper stillantis ocelli.
 25 Sed gladiator erat, facit hoc illos Hyacinthos:
 Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori,
 Atque vino, ferrum est, quod amant, hic Sergius idem
 Accepta rude capisset Vento videri.
 Quid priuata demus, quid fecerit Hippia curas?
 30 Respice rivaleis Diuonum: Claudius audi,
 Que tulcit, dormine vinum cum senserat vxor,
 Ausa Palatino tegetem præfene cubili,

Mulier in crepto
 facio re con-
 stantia.

India vt supra
 ludium dixerat
 scenico, aut gla-
 diatore, Sergii
 nimirum, quem
 erat secuta.

Hyacin. suaves,
 & delicatas, vt
 Hyacinth. Apol-
 linis amalius.

Messallius: Clan-
 dij vxoris im-
 pudicitia.

C. 5.

Sumere

Sumere nocturnos meretricis angusta cucullos,
 Linquebat comite ancilla non amplius una,
 Et, nigrum flauo cinem abscondente galero,
Intravit calidum veteri contone lupanar, *Thel. Fab. 157.*
 Et callam vacuam, atque suam: tunc nuda papillis
 Constitit auratis, titulum mentita Lycisca.

Britannicus, qui
 etiam Germanicus
 est dictus, à Ne-
 rone veneno sub
 lacus.

Ostenditque tuum generose Britannice ventrem.
 Excepit blanda intranteis, atque ara poposcit:
 Mox, lenone suas iam demittente puellas,
 Tristis abit: sed quod potuit, tamen ultima callam. 10
 Clausit, adhuc ardens rigida testigine vulue,
Ac resupina iacens multorum absorbuir ictus,
Et lassata viris, nondum satiata recepit,
 Obscuri sive genis turpis, fumoque lucerna
 Fæda lupanaris tulit ad pulvinar odorem. 11
 Hippomanes, carmenque loquar, coctumque venenum,
 Prunigineque datum? faciunt grauiora coacta
 Imperio sexus, minimūque libidine peccant.
 Optima sed quare Cefemina teste marito?
 Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam, 20
 Nec Veneris pharetris macer est, aut lampade seruet:
Inde facies ardent, veniunt à dote sagittæ,
 Libertas emitur: coram licet innuat auaro.
 Rescribat: vidua est locuples, que nupsit auaro.
 Rescribat: vidua est locuples, que nupsit auaro. 21
 Cur desiderio Bibula Sertorius ardet?

Nō nullas magis
 ob venustatem,
 quam pudicitiam
 amari.

Si verum excutias facies, non vxor amatur.
 Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
 Fiant obscuri dentes, oculique minores:
 Collige sarcinulas, dicet libertus, & exi,
 Iam grauis es nobis, & sepe emungeris, exi
 Ocyus, & properea: sicco venit altera naso. 30
 Interea calet, & regnat, poposcitque matrum

Passe.

Pastores, & ouem Canusinam, vlmósque Falernas.
 Quantum in hoc pueros omnes, ergastula tota,
 Quodque domi non est, & habet vicinus, ematur.
 Mense quidem brumæ, cum iam mercator lason
 Clausus, & armatis obstat casa candida nautis,
 Grandia tolluntur crystallina, maxima nassus
 Murthina, deinde adamas notissimus, & Berenices
 Indigito factus pretiosior: hunc dedit olim
 Barbarus incesta, dedit hunc Agrippa sorori,
 10 Obseruant ubi festa mero pede sabbata Reges,
 Et vetus indulget senibus clementia porcis.
 Nulane de tamis gregibus tibi digna videntur?
 Sit formosa, decens, diues, secunda, vetustos
 Particibus disponat amos, intactior omni.
 15 Crinibus effusus, bellum dirimente Sabina:
 R A R A auis in terris, nigroque similissima cyeno.
 14 Quis feret uxorem, cui constans omnia malo,
 11 Malo Venusinam, quam te Cornelia mater
 16 Graccorum, si cum magnis virtutibus adfers
 17 Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.
 Tolle tuum precor Hannibalem, victumque Syphacem
 In castris, & cum tota Carthagine migra.
 Parce precor, Pæan, & tu depone sagittas,
 Nil pueri faciant, ipsam consigite matrem,
 25 Amphion clamat: sed Pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum, ipsūque parentem,
 Dum sibi nobilior Latona gente videtur,
 Atque eadem scrofa Niobe fecundior alba.
 Que tanti grauitas, que forma, ut se tibi semper
 30 Imputet? huius enim rari, summiq; voluptas
 Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
 Plus aloës, quam mellis habet: quis deditur autem

Vxorū impo-
 tunitas, & inglu-
 uies.

Agrippa Iudæo-
 rum Rex post mor-
 tem Herodis, cui
 nupserat Berenice
 soror, suspectus
 fuit de incestu
 cum illa admissio.

Felicitū superbi-

Niobe, Amphio-
 nis Thebani vxor
 ob 4 vtriusq; cla-
 ta, se Latonæ præ-
 tulit quare po-
 stea penas de li-
 beris, & marito.

Vsq; qua-

Vsq̄ adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
Honeat, inque dies septem: oderit horis?

Quædam parua quidem, sed non toleranda maritis.

Nam quid rancidius, quam quod se non putat & illa

Formosam, nisi qua de Tusca Græcula facta est?

De Submonensi metra Cecropis? omnia Græcæ,

Cum sit turpe magis nostris rescire Latine.

Hoc ferone paucis, hoc nam, gaudia, eras,

Hoc cuncta effundunt animi secreta. quid ultra?

Concumbunt Græcæ, donec tamen ista puellis:

Tunc etiam, quam sextus & octogesima annus

Pulsat, adhuc Græcæ? non est hic sermo pudicus

In vetula, quoties lascivum interuenit illud,

Zor, xar, xar, modo sub lodece relictis

Vteris in timba. quod enim non excitat inguen

Vox blanda, & nequam? digitos habet, ut tamē omnes

Subsidant penna. dicas hæc mollis Aëno,

Quamquam & Carphoro, facies tua cōputat annos.

Si tibi legitimis patellam, inuēlamque tabellis

Non es amatus: ducendi nulla videtur

Causa: nec est, quare cenam, & mustacia perdas

Labente officio, crudis donanda: nec illud,

Quod prima pronote datur, cum lance beata

Dacicus, & scripto radiat Germanicus auro.

Si tibi simplicitas vixicia, deditus uni

Est animus: summittite caput cervice parata

Fene iugum: nullam invenies, que parcat amant.

Ardeat ipsa licet, tamen eris gaudere amantis,

Et spolijs. igitur longe minus utilis illi

Vxor, quisquis erit bonus, optatusque maritus.

Nil unquam inuita denatis coninge: & cedes

Hæc obstante nihil: nihil, hæc si nolit, enitetur.

Hæc

In affectatâ mul-
lieri Græcitæ,
qua blandicias
suar exprimebat

Nequus, lascivus,
& nullius frugi,
& nihil queat.

Mustacia, genus
panis in nuptijs
cōvitijs dabatur
sub sine officij.

Quod prohibet
quisque est, hoc
magis vxor eius
ingenio volet
abuti. & vbi que
præesse, ac impe-
rare marito.

Hæc dabit affectus: ille excludetur amicus

Eam senior, cuius barbam tua ianua vidit.

Testandi cum sit lenonibus, atque lanistis

Libertas, & iuris idem contingat arene.

Non unus tibi rivalis dictabitur heres.

Pone crucem seruo. meruit quo crimine servus

Supplicium? quis testis adest? quis derulit? audi,

Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.

O demens: ita servus homo est? nil fecerit, esto:

Hoc volo, sic inbeo: sit pro ratione voluntas.

Imperat ergo viro: sed mox hæc regna relinquit,

Permutatque domos, & flamea conterit: inde

Aduolat, & spreti repetit vestigia lecti.

Ornatas paulo antè fores, pendentes linquit

Vela domus, & adhuc virideis in limneramos.

Sic crescit numerus, sic sunt octo mariti,

Quinque per autumnos: titulo res digna sepulchri.

Desperanda tibi salua concordia socri:

Ille docet spolijs nudis gaudere mariti:

Illa docet, misis à corruptore tabellis,

Nil rude, nil simplex rescibere: decipit illa:

Custodes, aut are domat: tunc corpore sano

Aduocat Archigenem, onerosaque palli iactat.

Abditus interea latet, & secretus adulter,

Impatiensque more pauper, & praputia ducit.

Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,

Aut alios mores, quam quos habet? vile porro

Filiolam turpi vetula producere turpem.

Nulla ferè causa est, in qua non femina litem

Moueat. accusat Mamilia, si rea non est.

Componunt ipse per se, formantque libellos,

Principium, atque locos Celfo dictare paratæ.

Subinde alijs na-
bit, & mox al-
pristinum mari-
tum reueritur.

Socrus & vxores
artes in miseræ
maritum.

Mamilia scortum,
quæ Hostilium
Mæcinum lapide
percussit, & per
Tribunos plebis
absoluta est.

Endro.

Cornelius Celsus,
orator & medicus,
cuius extitit liber
de medicina.

Endromidas Tyrias, & femineum ceroma
Quis nescit? aut quis non vidit vulnera palpi?
Quem canat assiduus sudibus, scutoque lacebit,
Atque omneis implet numero dignissima prociis
Floralis matrona tuba, nisi si quid in illo
Pectore plus agitat, veraque paratur arena.
Quem prastare potest mulier gateata pudorem,
Que fugit a sexu? vires amat: hec tamen ipsa
Vir nollet fieri, nam quantum nola voluptas?

Torpe est muliere
tractare arma,
omnis domestici
officij.

Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat,
Balteus, & manica, & crista, crinisque sinistri
Dimidium tegmen: vel si diversa movebit
Prælia, tu felix ocreas vendente puella.
Hæc sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delicias & panniculus bombycinus vrit.
Adspice, quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galea cunctetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro,
Et ride, scaphium positum cum sumitur armis.
Dicite vos neptes Lepidi, cæcine Metelli
Gurgitis, aut Fabij, quæ ludas sumferit unquam
Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asyli?

Ὀκείων, matella
in qua incuitur
minor auctor Lu-
lius Pollux.

Semper habet lites, alienumque iurgia lectus,
In quo nupta iacet: minimum dormitur in illo.
Tunc gravis illa viro, tunc omnia rigide peior,
Cum simulat genitus oculi conscia facti.
Aut odit pueros, aut ficta pellæce plorat
Verberibus semper lacrymis, semperque paratis
In statione sua, ipsi expectantibus illam,
Quo iubeat inanare modo: tu credis amorem,
Tu tibi tunc cuncta places, fierique labelis
Ex forbes, quæ scripta, & quas lecturæ tabellas,

10

15

20

25

30

Si

Si tibi Xelotypa teregantur scrinia mæcha!
Sed iacet in serui complexibus, aut Equitis, dic,
Dic aliquem sodes, dic Quinifiliane colorem.
Hæc enim: dic ipsa, olim conuenerat, inquit,
Vi faceres tu quod velles: nec non ego possem
Indulgere mihi: clames licet, & mane calo
Confundas, homo sum, nihil est audacius illis
Deprensus: itam, atque animos a crimine sionunt.
Vnde hæc monstra tamen, vel quo de fonte requiris?

10 PRAESTABAT castas humilis fortuna Latinas
Quondam, nec viris contingi parua sinebat
Tecta labor, somnique breues, & vellere Tusco
Vexata, dextraque manus, ac proximus urbi
Hannibal, & stantes Collina in turre mariti.

15 Nunc patimur longe pacis mala: senior amicus
Luxuria incubat, victumque vlciscitur orbem.
Nullum crimen adest, facinusque libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit: hinc fluxit ad Histros,
Et Sybaris colles: hinc & Rhodos, & Miletos,

20 Atque coronatum, & petulans, madidumque Tarentum.
Prima peregrinos obsecra, pecunia mores
Intulit, & turpi frequenter sæcula luxu
Diuitie molles: quid enim Venus ebria curat?
Inguinis, & capitis quæ sint discrimina, nescit:

25 Grandia quæ medijs iam noctibus ostrea mordet,
Cum persusa mero spumant unguenta Falerno,
Cùm bibitur concha, cùm iam vertigine tectum
Ambulat, & geninis exsurgit mensa lucenis.
I nunc, & dubita, qua sorbeat æra fanna

30 Tullia, quid dicat note Collacia Mauræ,
Mauræ pudicitia veterem cum præterit æram.
Noctibus hæc ponunt lecticas, micanturque heic,

Vnde mori cor-
ruptela, inquit,
nisi ex diuturno
oio, & secunda
fortuna.

Histria & Sybari-
te, populi volup-
tatisbus addic-
tissimi: unde ab his
si Festo credimur,
histriones, ab il-
lis Sybaritice de-
lectici appellatur.

Tectum ebrijs am-
bulare videtur,
& lucernæ præ-
vertigine dupli-
ces apparent.

Effigiem-

et ipse, fistula,
per quas aqua
fluit, a sono, quæ
videntur expri-
mere.

muſicæ, Bac-
chus, à furore sic
diæ: ostendit au-
tem sacra Bonæ
Dæ æque fieri
lega, & ligitia,
ac Bacchanalia
ipsa.

Hernia, morbus,
quod Græcis æ-
do, & ὄρεσις
dicitur, auctore
Carnel. Celsio.

Anticatores, li-
bri duo Casaris
in Catone Vil-
censio, in cuius
laudes scripserat
Cicero libellū.

Effigiemque Dea longis siphonibus implent,
Inque vices equitant, ac Luna teste mouentur,
Inde domos abeunt: tu calcas luce reuersa
Coniugis vinam magnos visurus amicos.
Nota Bonæ secreta Deæ, cum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter, vinoque feruntur
Attonite, cinemque rotant vilulante Priapo
Menades. ô quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus! quæ vox saltante libidine! quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens!
Lenonium ancillas posita Lausella corona
Prouocat, & tollit pendentes premia coxæ:
Ipsa Medulline frictum crispantis adorat.
Palnam inter dominas virtus natalibus equat.
Nil ibi per ludum simulabimus: omnia sient
Ad verum, quibus incendi iam frigibus ævo
Laomedontiades, & Nestoris hernia posita.
Tunc priuigo moræ impatiens, tunc femina simplex,
Et toto pariter reperitur clamor ab antro.
Iam fas est: admitte viros, dormitat adulter?
Illa iubet summo iuuenem propeare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur, abstuleris spem
Seruorum, veniet conductus aquarius, hic si
Queritur, & desunt homines: mora nulla per ipsam,
Quo minus imposito clunem summittat asello.
Atque vinam ritus veteres, & publica saltem
His intasta malis agerentur sacra: sed omnes
Nouemque Mauri, atque Indi, quæ psalteria penem
Maiorem, quam sint duo Casaris Anticatores,
Illuc, rescriculi sibi conscins: unde fugit mus,
Inruerit, tibi velari pictura inebent.
Quæcunque alterius sexus imitata signam esse.

Et

Et quis tunc hominum contentor Numinis? aut quis
Symposium videre Nunc, nigrumque catinum,
Et Vaticano fragilibus de monte patellas
Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio quid veteres olim moneratis amici.
Pone sciam: cohibe, sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est, & ab illis incipit uxor.
Iamque eadem summis pariter, minimisque libido:
Nec melior, pedibus silecem quæ conterit atrium,
Quam quæ longorum vehit cervice Syrorum.
Vi spectet ludos, conduci Oculnia vestem,
Conducit comites, sellam, cernical, amicas,
Nutricem, & flauam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
Lauibus athleticis, ac vasa nouissima donat.
M V L T I S res angusta domi est: sed nulla pudorem
Paupertatis habet, nec semetitur ad illum,
Quem dedit hæc, posuitque, modum. tamen utile quid sit
Prospiciunt aliquando viri: frigusque famemque
Formica tandem quidam exponeat magistra.
Prodiga non sentit precientem femina censum:
At, velut exhausta redinius pullulet arca
Nummus, & pleno semper tollatur acervo,
Non unquam reputant, quanti sibi gaudia consent.
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper
Oscula delecent, & desperatio barba,
Et quod abortiuo non est opus, illa voluptas
Summa tamen, quod iam calida, & matura inuenta
Inguina traduntur medicis, iam pæline nigro.
Ergo exspectatos, ac iussos crescere primum
Testiculos, postquam exeperunt esse bilibres,
Tonsoris damno tantum rapit Heliodorus.

Clodius summa
muliebri veste,
Pompeianæ Ce-
saris uxore in la-
ceris Bonæ Dæ
violauit.

Quedam ita am-
bitiose sunt, ve-
cium sint paupe-
res, tamen splen-
dide videri ve-
lunt, neque habent
rationem tenui-
tatis suæ, sed ita
sumtum faciunt,
perinde ac si in-
ficeretur illis pe-
cunia.

Inter hæc, qui et
spadones dicitur, ob
eo, quod cubicu-
lis præfuit.

Tonsoris damno
siebat spadones:
quia barbam non
producant.

D

Consi-

Conspicius longè, cunctisque notabilis intrat
Balnea, nec dubie custodem viris, & hori
Promocat, à domina factus spado, dormiat ille
Cum domina sed tu iam diuim, Postume, iamque
Tundendum eunuchò Bromium committete noli.

Si gaudet cantu: nullius fibula durat,
Vocem vendentis Prætoribus: organa semper
In manibus: densi radiant testudine tota
Sardonyches: crispo numerantur pectine choræ,
Quo tener Hecymeles operam dedit: hunc tenet, hoc se
Solatur, gratoque indulget basia plectro.
Quadam de numero Laniarum, ac nominis alii
Cum farte, & vino lanum, Vestamque rogabat,
An Capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, & fidibus promittere, quid faceret plus
Aegrotante viro? medicis quid tristibus erga
Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putauit
Pro ciuhara velare caput, dictataque verba
Protulit, ut mos est, & aperta palluit agna.
Dic mihi nunc, queso, dic antiquissime Diuum,
Respondes his Lane pater? magna otia celi.
Non est, ut video, non est, quid agatur apud vos.
Hæc de comædis te consulit: illa tragædum
Commendare vult, varicosus fiet harnspex.
Sed canter potius, quam totam pernolet urbem
Audax, & cæcus possit quam ferre virorum,
Cumque paludatis Ducibus, præsentem marito,
Ipsa loqui recta facie, strittisque manillis.
Hæc eadem monit, quid toto fiat in orbe,
Quid Seres, quid Thraces agant: secreta non eras,
Et pueri: quis amet, quis decipiatur adulter.
Dicet quis viduam prægnantem fecerit, & quo

Mense

Mense: quibus verbis concubinabat quæque, modis quot.
Instantem Regi Armenio, Parthoque cometen
Prima videt: famam, rumoresque illa recentis
Excipit ad portas: quosdam facit esse Niphatem
In populos, magnoque illic cuncta arua teneri
Diluvio: nutare urbes, subfidere terras,
Quocunque in trinito, cuiusque est obuia narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quàm quod
Vicinos humileis rapere, & concidere lois
Exorata solet. nam si latratibus ali
Rumpuntur somni: fustes hoc ocyus, inquit,
Adferre, atque illis dominum iubet ante ferri,
Deinde canem: grauis occursum, teretrima vultu
Balnea nocte subit: conchas, & castra moueri
Nocte iubet: magno gaudet sudare tumultu,
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa,
Callidus & crisse digitos impressit alipes,
Ac summum dominus semit exclamare coëgit.
Conuiue miseri interea somnoque, fameque
Vrgentur: tandem illa venit rubicundula, totum
Oreophorum sitiens, plena quod tenditur vna
Adnotum pedibus, de quo sectarius alter
Ducitur ante cibum, rabidam factius orexim,
Dum redit, & terram luteo ferit intestino.
Marmoribus viui properant, aut lata Falerno
Peluis olet: nam sic, tanquam alia in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Naufragat, atque oculis bilem substringit operis.
Illa tamen grauior, que cum discumbere cepit,
Laculat Virgilium, peritura ignoscit Elise,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trinita suspendit Homerum.

D 2

Cedunt

Niphates, Armeniæ fluius, & mos eiusdè nominis.

Etia exorata ferre in supplices ob remleuicula.

Strepitus, & apparatus dum lauant in balneis.

pedibus, seruis, quibus apponebatur pessimum vinum, quo vomitum provocabatur, ut esset maior edendi appetitus.

Inter pocula de poetis disputat, ut Virgilium laudet, qui ita fecit causam neci Didonis descriptur, ut illi possit ignoscere filii mortem conscium

Immodica earum voluptas ex mulica.

Quæ iam et nobili familia Ianu rogabat, an Pollio ciuharæ futurus esset videtur in certaminibus Capitolino.

vatic. nemis diu stando venæ intumescunt, & in varices conuertuntur. Mulierum curiositas, & loquacitas.

Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Tumba tacet, nec caustidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis.
Tot pariter pelues, tot tintinnabula dicas
Pulsari. iam nemo tubas, atque æra fatiget:
Vna laboranti poterit succurrere Luna.
Imponit finem sapiens & rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit, & facunda videri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Cadere Silvano potum, quadrante lauari.

Vxor non nimis
sit erudita.

Palæmon, gram-
maticus arrogan-
tissimus, qui se
poetarum arbitrum
ex Virgilij versu
dicebat. Audiatur
hec tantum, vel
qui venit ecce
Palæmon.

Ellechor, vriones
fatigat. legitur
ducit, ut ait Plin.

Foliata, rugosa
ex spicis nardi,
ac folijs pretio-
sissima.

Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit,
Dicendi genus, aut cultum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes.
Sed quædam ex libris & non intelligat. odi

Hanc ego, quæ repetit, voluitque Palæmonis artem.
Seruata semper lege, & ratione loquendi,
Ignotusque mihi tenet antiquaria versus,
Nec curanda viris opice castigat amica
Verba. solæcisnum liceat fecisse marito.

Nil non permittit mulier sibi: nupte putat nil,
Cum virideis gemmas collo circumdedit, & cum
Amibus extensis magnos commisit elenchos.

Intolerabilis nihil est, quam femina diues.
Interea fæda adpsectu, ridendaque multo
Pane tumet facies, aut pinguis Poppeana
Spinat, & hinc miseri viscantur labra mariti.
Ad machum veniet lota cute: quando videri

Vult formosa domi? machis foliata parantur.
His emittit quicquid graciles huc mittitis indi.
Tandem aperit vultum, & rectoria prima reponit:
Incipit agnosci, atque illo lacte sonetur,
Propter quod secum comites educit asellas,

10

15

20

25

30

Exsul

Exsul Hyperboreum si dimittatur ad ærem.
Sed quæ mutatus inducitur, atque sonetur
Tot medicaminibus, coctaque filiginis offas
Accipit, & madida, facies dicitur, an vlcus?

Est operæ pretium penitus cognoscere toto
Quid faciant, agitentque die, si nocte maritus
Auctus iacuit: pergit libraria, ponunt
Cosmeta tunicas, tarde venisse Liburnus
Dicitur, & pænas alieni pendere somni

Cogitur. hic frangit ferulas: tubet ille flagellis,
Hic scutica. sunt quæ tororibus annua præsent.
Verberat, atque obiter faciem linat: aulicæ amicis,
Aut latum pictæ vestis considerat aurum,
Et cadens longi relegit transacta diurni,

Et cadit, donec lassus cadentibus, exi
Intonat horrendum, iam cognitione peracta,
Profectura domo Sicula non mitior aula.
Nam si constituit, solidoque decentius optat
Ornari, & propeat, inique expectatur in hortis,

At apud Isthac potius sacraria lene:
Componit crinem laceratis ipsa capillis,
Nuda humeros Psecas infelix, nudisque manillis.
Altior hic quare cinctus? rursus punit
Continuo flexi crimen, facinusque capilli.

Quid Psecas admisti? quamnam est heic culpa puella,
Si tibi displicuit nasus tuus? altera leuam
Extendit, pectique comas, & voluit in orbem.
Est in consilio matrona, a motoque lanis,
Emerita quæ cessat acu: sententia prima

Huius erit: post hanc ætate, atque ante minores
Censebunt, tanquam famæ discimen agatur,
Aut anima: tanti est quærendi cura decoris.

Q. Tas, frusta pa-
nis macerati cū
lacte asinino, ad
colleandas rugas.

Annus, Aspeditū,
aut victum vnus
annus: qui voce
Suetonius in Ti-
berio vñt est.

Sicula aula, quæ
tyrannos semper
aluit.

Isthac, Sicula, &
ancillæ nomen
apud Ovidium, &
Dianæ ministris
vna.

D 3

Tot

Andromachen,
quæ procerâ à
pocis fingitur.

Mariti ne memi-
nit quidē, nisi vt
eius amicos odio
prosequatur.

ingens Semiur,
antistes, quē alij
reuerētur sacer-
dotes, notat autē
mulierū super-
stitionem.

ἑνναμπελῶναι,
vestes atri colo-
ris, alij ἑυλαμ-
πελῶναι legunt:
luni enim genus
xylon.

Templū Isidis in
campo Martio.

Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
Aedificat caput. Andromachen à fronte videbis:
Post minor est: aliam credas, et cetero, si breue parus
Sortita est lateris spatium, breuior quē videtur
Virgine Pygmaea: nullis adiuta colubinis,
Et lenis erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
Damno: non uiuit tanquam vicina marito.
Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit,
Et seruos, gravis est rationibus: ecce furentis
Bellona, matrisque Deum chorus intrat, et ingens
Semiur, obsceno facies reuerenda minor,
Mollia, qui rupta secut genitalia testa,
Iam pridem cui tauea cohors, cui tympana cedunt
Plebeia, et Phrygia uestiunt bucca tiana,
Grande sonat, metuique iubet Septembris, et Austrū
Aduentum, nisi se centum lustrauit omis,
Et xerampelinas uestes donauerit ipsi,
Vt quidquid subiti, et magni discriminis instat,
In tunica eat, et totum semel expiet annum.
Hibernum fracta glacie descendit in amnem,
Ter matutino Tiberi mergetur, et ipsis
Vorticibus timidum caput abluet: inde superbi
Totum regis agrum nuda, ac tremebunda euenietis
Erept genibus: si candida iussit so,
Ibit ad Aegypti finem, calidasque peritas
A Mevoe portabit aquas, ut spargat in eade
Isidis, antiquo quæ proxima surgit onili.
Credat enim ipsius domina se voce moneri.
En animam, et mentem, cum qua Nil nocte loquuntur.
Ergo hic precipuum, summumque meretur honorem,
Qui grege linigero circumdatus, et grege alio

Plangens

Plangens populi currit deisor Anubis.

Ille petit veniam, quorū non abstinet vxor
Concubitu, sacris, obseruandisque diebus,
Magnaque debetur violato pena caditro.

Et mouisse caput visa est argentea serpens
Illius lacrymis, meditataque mimuma prestant,
Vt veniam culpa non abnuat, anseret magno
Scilicet, et tenui popano corruptus Ostris.
Cum dedit ille locum: cophino, fenestra relictō,

Arcanam Iudæa tremens mendicat in auiem,
Interpres legum Solymarum, et magna sacerdos
Arboris, ac summi fida interuentia calci.
Implet et illa manum, sed parceris ere minuto.
Quæliatunque voles, Iudæi somnia vendunt.

Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamentum ingens, calida pulmone columba
Tractato, Armenius, vel Commagenus haruspex.
Pectora pulcorum rimatur, et exa catelli,
Interdum et pueri: faciet quod deferat ipse.

Chaldaeis sed maior erit fiducia: quidquid
Dixerit Astrologus, credent à fronte relatum
Hammonis: quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.

Præcipuus tamen est horum, qui sapiens exsul,
Cuius amicitia, conducendaque tabella
Magnus cinis obit, et formidatus Othoni.
Inde fides arti, sonnit si dextera fero,

Leuatque si longo castro: non in carcere mansit.
Nemo mathematicus Genium indemnatus habebit:
Sed qui penè perit, cui vix in Cyclada mitti
Contigit, et patria tandem caruisse Senpho.
Consulti ietherica leno de funere matris,

Anubis, sacerdos
Isidis: fuit autem
Ostris, filius ab
Aegyptiis pro
Deo cultus.

πῶτον αἰετὶν
Sui-
das, placenta te-
nuis, & rotunda.

Iudæorum impe-
stura.

Hæbetur quidē,
inquit, fides Ar-
menijs variis,
sed maior Chal-
daeis. Maior
item sceleratissi-
mo cuique
cuiusmodi fuit
Seleucus astro-
logus, cuius con-
silio Galba impe-
rator ab Othone
ingulatus est.

Non nulle in pa-
tatem mortem
inquirunt, nō so-
um maritorū,
sūm morbola-
porant accipiti.

Phœdipæ,
quas Latini dia-
ta vocat. Sentit
autem eas, quæ
omnia ex astro-
rum præscripto
aciunt.

Petofris insignis
astrologus, Plin.
testis lib. vii.

Falsæ turres edi-
cæ, & ligoræ, ad
spectandâ erciz.

Diuites matro-
ne fet' suos phar-
macis necesse ple-
rangis aut sterili-
tate inducunt.

Ante tamen de te, Tanaquil tua: quando sororem
Efferat, & paternos: an sit victurus adulter
Post ipsam. quid enim maius dare Numina possunt?
Hæc tamen ignorat quid fidus triste minetur
Saturni, quo lata Venus se proferat astro,
Qui nupsis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occusis etiam vitare memento,
In cuius manibus, ceu pinguis succina, tritas
Cernis ephemeridas: quæ nullum consuevit, & iam
Consultur: quæ castra viro, patriamque petente
Non ibit pariter numeris reuocata Thrasilli.
Ad primum lapidem vestari cum placet, hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Aegia licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petofris.
Si mediocritas erit: spatium lustrabit utrumque
Metarum, & sortis ducet, frontemque, manumque
Præbebit vni crebrum poppysina rogam.
Diutius responsa dabit Phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum, mundi que petitus,
Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit.
Plebeium in circo positum est, & in aggere satum.
Quæ nuda longum ostendit cernicibus aurum:
Consultit ante salas, delphinorumque columnas,
An sagæ vendenti nubat capite relicto.
Hæc tamen & parui subeunt discrimen, & omneis
Nutricis tolerant fortuna virgine labores:
Sed iacet antea vix vlla puerpera lecto.
Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quæ sterilem facit, atque hominem in ventre necandos
Conducit. gaudet infelix, atque ipse bibendum

Portige

Portige quidquid erit: nam si distendere vellet
Et vexare veterum pueris salientibus, esses
Aethiopis fortasse pater: mox decolor heres
Impleret tabulas, nunquam tibi mæne videndus.
Transco suppositos, & gaudia, votaque sepe
Ad spurcos decepta lacus, atque inde petiros
Pontifices Salios, Scauorum nomina falsò
Corpore laturos. stat Fortuna improba noctu,
Artidens nudis infantibus. hos fouet omneis,
Inuoluitque sinu: domibus tunc ponigit altis,
Secretumque sibi mimum parat. hos amat, his se
Ingerit, atque suos ridens producit alumnos.
Hic magicos adfert cantus, hic Thessala vendit
Philtæra, quibus valeat mentem vexare mariti,
Et solca pulsare nates. quod desipis, inde est,
Inde animi caligo, & magna obliuio rerum,
Quis modo gessisti. tamen hoc tolerabile, si non
Et furete incipias, ut anunculus ille Neronis,
Cui totam tremulis frontem Cæsonia pulsi
Insudit. que non faciet, quod Principis uxor?
Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant,
Non aliter, quam si fecisset Iuuo maritum
Insanum. minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: siquidem vniuersi præcordia pressit
Ille senis, tremulumque caput descendere iussit
In calan, & longam manantia labra salum.
Hæc poscit ferrum, atque ignem, hæc potio torquet:
Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
Tanti partus equæ, quanti una venefica constat.
Olerunt natos de pellice: nemo repugnet,
Nemo veter: iam iam priuigium occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,

suppositos, no-
thos & supposi-
ticios, quos præ-
fals educant pa-
tres.

Philtæra, venefi-
cia, quib' amor
conciliatur.

anunculus Ne-
ronis, Caligula
Imperator, qui
ab vore dato
hipponæ in sa-
rorē verus est,
quo correptus,
multos variis
supplicij affecit.

D 5

Custo-

Matrum crudelitas in proprios filios.

Custodite animas, & nulli credite mensa.
 Liuida materno seculent adipata veneno.
 Mandeat ante aliquis, quidquid porrexerit illa,
 Que peperit: timidus prægustet pocula papas.
 Fingimus hec, altum Satyra sumente totum,
 Scilicet, & finem egressi, legemque priorum,
 Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu
 Moribus ignotum Rutulis, caloque Latino.

Nos vinam vani: sed clamat Pontia, feci,
 Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
 Que depensa patem, facinus tamen ipsa peregi.

Tunc duos una sacrisima vipera cena?
 Tunc duos? septem, si septem forte fuissent.
 Credamus tragicis, quidquid de Colchide torua
 Dicitur & Progne. nil contra conor, & ille

Grandia monstra suis audebant temporibus: sed
 Non propter nummos, minor administratio summis
 Debetur mortis, quoties facit ira nocentem

Hunc sexum, & rabiæ iecur incendente furor
 Precipites: ut saxa ingis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, cluorque latus pendente recedit.

Illam ego non tulerim, quæ computat, & scelus ingens
 Sana facit. spectant subeunt em fata mariti
 Alestim, & similis si perminatio detur

Morte vini, cupiant animam servare catellæ.
 Occurrent mulæ tibi Belides, atque Eriphyle:
 Mâne Clitemnestram nullus non vicus habebit.

Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
 Insulam, & fatuam dextra, leuæque tenebat:
 At nunc res agitur, tenui pulmonerubeta,

Sed tamen & ferro, si prægustaret Aneides
 Pontica ter victi cantus medicamina Regis.

Pontia, quæ, ut adultero nuberet, duos filios veneno sustulit, cuius meminit Marcialis. O mater, quæ nec Pontia deterior. Minus flagitiosum, si irate quid designauerint, quam destituito animo.

Modie, inquit, passim maritos necant: sed fere veneno, nisi antidotis munitur.

ET SPES, & ratio studiorum in Casare tantum:

Solus enim tristis hac tempestare Camenas

Respexit, cum iam celebres, notique poeta

Balnearum Gabijs, Romæ conducere fumos

Tentarent: nec sedum alij, nec tupe putarent

Præcones fieri, cum, desertis Aganippes

Vallibus, esuriens migraret in atria Cleio.

Nam, si Peleia quadans tibi nullus in arca

Ostendatur, ames nomen, victorūque Machere,

Et vendas potius, commissa quod auctio vendit

Stantibus: ænophorum, tripodas, armaria, cistas,

Halcyonem, Bacchi Thebas, & Tereä Fausti.

Hoc satius, quam si dicas sub ludææ, vidi,

Quod non vidiisti. faciant equites Asiani:

Quamquam & Cappadoces faciât, equitesq; Bithyni,

Aliera quos vudo traducit Gallia talo.

Nemo tamen studijs indignum ferre laborem

Cogetur posthac, necit quicumque canoris

Eloquium vocale modis, Laurumque momordit.

Hoc agite o iuvenes: circumspicit, & stimulat vos,

Materiamque sibi Ducis indulgentia querit.

Si qua aliunde putas venum expectanda tuarum

Præsidia, atque ideo croceæ membrana tabella

Impletur: lignorum aliquid posce ocyus, & quæ

Componis, dona Veneris, Telefine, marito,

Aut clude, & positos tinea pertunde libellos.

Frangere miser calamos, vigilatque prælia dele,

Qui facis in parua sublimia carmina cella,

Ut dignus venias ederis, & imagine macta.

Spes nulla ulterior: didicisti iam diues auarum

Ad Telephum poetam, & nulla spes emolumentis studiosis, nisi forte ab vivo Traiano Casare.

Halcyon aragoribus de Halcyone Ceycis vxore. Alis non fidem leuatur & Cicero, in oratione pro L. Placco.

Ducis, Traianum intelligit, cuius benignitate ingenia alebantur.

Veneris marito, Volcano. cibus potius quæ scripseris, quam ea siue emolumentum edi patiaris.

Iunonis auem,
et pueri Iunonis auem, sed desinit atas
pauonis, qui Iu-
moni faceret.

Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Vt pueri Iunonis auem, sed desinit atas
Et pelagi patiens, & castidis, atque lagonis.
Tedia tunc subeunt animos, tunc seque suamque
Terpsichoren odit facunda, & nuda senectus.
Accipe nunc arteis, ne quid tibi conferat iste,
Quem colis, & Musarum, & Apollinis ade relicta,
Ipse facit versus, atque uni cedit Homero
Propter mille annos, at, si dulcedine fame
Succensus recites, Maculonus commodat ades,
Ac longè ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare liberos extrema in parte sedentis
Ordinis, & magnas comitum disponere voces.
Nemo dabit regum, quanti subsellia consent,
Et quæ conducto pendent anabathra rigillo,
Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuique in puluere sulcos
Ducimus, & litus tenui versamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Confectuulo mali: tenet insanabile multos
Scribendi cacœthes, & agro in corde senescit.
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum solet deducere, nec qui
Communi feriat carmen triviale moneta:
Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum,
Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
Impatiens, cupidus siluarum, aptusque bibendis
Fontibus Aonidum: neque enim cantare sub antro
Pietio, thyrsūque potest contingere savia
Paupertas, atque aris inops, quo nocte, diæque
Corpus eget. satur est, cum dicit Horatium, ohe.

Poëta, tamen si
suo magno ma-
lo, non possunt
auelli à scriben-
do, morbo quo-
dam inueterato
infecti.

Consummatus
poëta esse nō po-
test, qui pauper-
tate vexatur.

Quis locus ingenio: nisi cum se carmine solo
Vexant, & dominis Cartha, Nyseque feruntur
Pectora nostra, duas non admittentia curas?
Magna mentis opus, nec de lodice paranda
Artomite, curtus, & equos, faciesque Deorum
Adspicere, & qualis Rutilum confundat Erimys.
Nam, si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a cymbibus hydi:
Sarda nihil gemeret graue buccina. poscimus, ut sit
Non minor antiquo Rubrenis Lappa corthumo,
Cuius & aluolos, & lanam pignerat Attreus.
Non habet infelix Numitor, quod mittat amico:
Quintilla quod donet, habet, nec desuit illi,
Vnde emeret multa pascendum carne leonem
Iam domitum: constat leuioni bellua sumit
Nimirum, & capiunt plus intestina poëta.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis: at Sarrano, tenuique Saleio
Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
Canturi ad vocem iucundam, & carmen amica
Thebaidos, letam fecit cum Statio urbem,
Promissitque diem, tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantæque libidine vulgi
Auditur: sed cum fregit subsellia versu,
Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agauen.
Ille & militia multis largitur honorem,
Semestri vatum digitos circumligat auro.
Quod non dant proceres, dabit histrio, tu Camerinos,
Et Bateas, tu nobilium magna atria curas.
Presectos Pelopeia facit, Philomela Tribanos.
Haud tamen inuideas vati, quem pulpta pascunt.
Quis tibi Mecenas? quis nunc erit aut Proculus

Nō possunt quid
quæ eximij me-
ditari poëta, nisi
Apollinis & Bac-
chi furore agitē-
tur, & curis va-
cent.

Erynnis, Aleô,
quæ Turnum ad
bellum suscipien-
dum compellit.
Aen. lib.vij.

Diuites habent
vnde alant leo-
nes: vnde poëtas
alant non habēt.

Salei poëta egre-
gij, sed pauperis
meminit Tacit⁹.

Statio, alioqui
poëta optimus,
nullū habet qui
det qualquam,
præter vnū Pa-
ridem histriorem.

Quis

Aut

Proclei, Eques
liberalissimus in
fratres suos spo-
liatos bello ci-
uili.

Aur Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?

Tunc par ingenio pretium: nunc vile multis

Pallere, & vinum toto nescire Decembri.

Vester porro labor fecundior historiarum

Scriptores: petit hic plus temporis, atque olei plus;

Nanque oblita modi millefima pagina surgit

Omnibus, & crescit multa damnosa papyro.

Sic ingens rerum numerus iubet, atque operum lex.

Que tamen inde seges? terre quis fructus aperit?

Quis dabit historico, quantum daret acta legenti?

Sed genus ignavum, quod tecto gaudet, & umbra.

Dic igitur quid causidicis ciuilia prestent

Officia, & magno comites in fasce libelli?

Ipsi magna sonant: sed tunc, cum creditor audit

Præcipue, vel, si retigit latus acrior illo,

Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen,

Tunc immensa caui spirant mendacia folles,

Conspuiturque sinus, veram deprenderem esse

Si liber: hinc centum parvimoniam causidicorum,

Parte alia solum rursati pone Lacerte.

Confedere Duces: surgis tu pallidus Aiax

Dicturus dubia pro libertate bubulco

Iudice, rumpe miser sensum iecur, ut tibi lasso

Figantur virides, scalarum gloria, palmæ.

Quod vobis pretium? sicus petasunculus, & vas

Pelamydum: aut veteres, Afrorum epimenia, bulbi;

Aut vinum Tiberi deuictum, quinque lagena.

Si quater egisti, si contigit aureus unus,

Inde cadunt partes in federe pragmaticorum.

A Emilio dabitur, quantum peter, & melius nos

Egimus: huius enim stat curus æneus, alii

Quadrages in vestibus, atque ipse feroci

Bellatore

Bellatore sedens circuat hastile minatur

Ennius, & statua meditatur prælia lusa.

Sic Peto conturbat, Martho desinit: exitus hic est

Togilli, magno cum rhinocerote lauari

Qui solet, & vexat lurulenta balnea turba,

Præque forum iuuenes longo prenit affere Medos

Emptos pueros, argentum, murrhina, villas.

Spondet enim Tyrio stilaria purpura filo.

At tamen hoc ipsis est vile: PVRPURA vendit

Causidicum, vendunt amethystina: conuenit illis

Et strepitum, & facie maioris viuere census.

Sed finem impensa non seruat prodiga Roma.

Vt redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos

Nunc dederit nummos, nisi fulserit anulus ingens.

Respicit hoc primum, qui litigat, an tibi serui

Octo, decem comites, post te an sit sella, rogati

Ante pedes. ideo conducta Paullus agebat

Sardonyche, atque ideo pluri, quam Cossus agebat,

Quam Basilus. RARA in tenui facundia panno.

Quando licet Basilo stentem producere matrem?

Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te

Gallia, vel potius nutricula causidicorum

Africa, si placuit mercedem imponere lingus.

Declamare doces, o ferrea pectora Vecti

Cum perimit sanos clasis numerosa tyrannos.

Nam quæcunque sedens modo legent, hæc eadem stent

Proferet, atque eadem cantabit versibus isdem.

Occidit miseros crambe repetita magistros.

Quis color, & quod sit causæ genus, atq; ubi summa

Quæstio, quæ veniant diuersa parte sagitta,

SCIRE volunt omnes, mercedem soluere nemo.

Mercedem appellas? quid enim scio? culpa docentis

Scilicet

rhinoc. vase et
rhinocerote
cornu.
Magno strepitum
agit omnia: sed
hoc expolit, ut
pluribus sit. Nam
tanta est seculi
nostræ soliditas,
ut non virtutem
sed splendorem
speciemus.

Rhetorū misera
conditio, qui ma-
gno labore, sed
nullo fructu do-
cent iuuenes de-
clamare.

Acta leg. scribæ
actuatio.

Nomen pro de-
bito usurpauit,
ut Horat. Nomi-
na seclatur, &c.

Confed. Hemi-
stichium Ouidij
ex Metamorph.
lib. xij.
scilicet quæ gemo-
sus dicebantur,
in quas rei venio
strabebantur.

Arca. Si iuue-
dis sit hebet, &
tardo ingenio,
imputatur prae-
ceptor, quod ni-
hil didicerit.

Bona pars, inquit
omnibus frigidis
declamaticulis,
se transferent ad
veras causas a-
gendas, si quidem
mihi cred.

Vberior quæstus
redit citharædis
quàm oratorib*,
qui planè negli-
guntur, etiam ab
ijs, qui nō dubi-
tāt ingentē sum-
tum facere in re-
bus nihil ad rem
facientibus.

Quintiliani ra-
ra felicitas.

Scilicet arguitur, quod laua in parte mamilla
Nil salit Arcadico iuveni, cuius mihi sexta
Quaque die miserum diuus caput Hannibal implet.
Quidquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
A Cannis, an post nimbos, & fulmina cantus
Circumagat madidas à tempestate cohortes.
Quantum vis stipulare, & protinus accipe, quod do,
Vt toties illum pater audiat. ast alij sex,
Et plures vna conclamant ore sophistæ,
Et veras agitant liteis, raptore relicto:
Fusa venena silent, malus, ingratusque maritus,
Et que iam veteres sanant mortaria cecos.
Pago sibi dabit ipse rudem, sinistra movebunt
Consilia, & vitæ diuersum iter ingredietur,
Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra,
Summula ne pereat, qua vilis tessera venit
Frumentum, quippe hæc merces lautissima, tenta
Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
Lauræcum pueros, artem scindens Theodori.
Balnea fœcētis, & pluvius porticus, in qua
Gessetur dominus, quoties pluit, an ne scitum
Exspectet, spargatque luto iumenta recenti?
Heic potius: nanque heic munda nitet ungula mule.
Parte alia longis Numidarum sulca columnis
Surgat, & argentem rapiat cenatio Solem.
Quantumcumque domus, veniet qui ferula docet
Componit, veniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumus sistentia Quintilianor,
Vt multum, duo sufficient: res nullaminiotis
Constabit patri, quam filius: vnde igitur tot
Quintilianus habet saltus? exempla nonorum
Fatorum, transi: felix, & pulcer, & acer:

Felix

Felix, & sapiens, & nobilis, & generosus
Appositam nigra Lunam subtexit aluta:
Felix, orator quoque maximus, & iaculator.
Et si perfixit, cantat bene. distat enim, que
Sidera te excipiant modo primos incipientem
Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.

+ SIFORTUNA volet, si de rhetore Consul,
Si volet hæc eadem, si de Consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quàm
Sidus, & occulti miranda potentia fati?
Seruus regna dabunt, captiuis fata triumphos:
Felix ille tamen, coruo quoque rarior albo.
Panituit multos vane, sterilisque cathedra,
Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis, & hunc inopem vidistis Athene,
Nil prater gelidas ausæ conferre cictras.
Dij maiorum Vmbra tenuem, & sine pondere terram,
Spirantesque crocos, & in vna perpetuum ver,
QVI præceptorem sancti voluit parentis
Esse loco. metuens virgæ iam grandis Achilles
Cantabat patris in montibus: & cui non tunc
Eliceret risum citharædi cauda magistri?
Sed Rufum, atque alios cedit sua queque iuventus:
Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
Quis gremio Enceladi, doctique Palemonis adfert
Quantum grammaticus meruit labor? & tam ex hoc,
Quæcumque est (minus est autem, quam rhetoris æra)
Discipuli custos præmordet Acanthus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi. cede Palemon,
Et pater inde aliquid decrefere: non aliter, quàm
Infitor hibernæ regetis, niveique cadurci:
Dum modo non pereat, medæ quod noctis ab hora

E

Sedisti,

Thrasymach* &
Secundus rheto-
res ob precij exi-
guamatem à pro-
fessione destite-
runt.

Rufus orator, q
Ciceronem Gal-
licæ cuiusdā elo-
quætiæ esse dixit.

Carminator.

Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere serro:
Dum modo non pereat torridum officisse lucernas,
Quo stant pueri, cum tetus decolor esset
Flaccus, & haret nigro fuligo Maroni.

Ingratitudo in
praeceptores,
quos mercede
sua defraudant
parentes disci-
pulorum.

Indigna à præce-
ptore exiguntur.

Anchemoli alij
legunt, de quo
Virg. Aen. x. An-
chemolum tha-
lamus ausum in-
cessare nouerit.

R A R A tamen merces, qua cognitione Trilunij
Non egeat, sed vos scelus imponite leges,
Vt præceptorum verborum regula constet,
Vt legat historias, auctores nouit omnes,
Tanquam unguis, digitosque suos, vt forte rogatus
Dum petit aut thesmas, aut Phæbi balnea, dicat
Nutricem Anchisa, nomen, patriamque nouerca
Archemon: dicat quot Aestes vixerit annos,
Quot Siculus Phrygius vini donauerit urnas.
Exigite, vt mores teneros ceu pollice ducat,
Vt si quis cera vultum facit. exigite, vt sit
Et pater ipsius cætus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus, non est leue tot puerorum
Obscurare manus, oculosque in fine trementis.
Hæc, inquit, cures, & cum se venerit annus,
Accipe, victori populus quod postulat, aurum.

SAT. VIII.

Ad Ponticum de
vera nobilitate,
quæ non maiori
imaginibus cen-
senda est, sed ab
animi virtutibus.

STEMMATA quid faciunt, quid prodest, Pontice, longo
Sanguine censi, pictosque ostendere vultus
Marorum, & stanteis in curiis Aemilianos,
Et Curijs iam dimidos, nasumque minorem
Cornini, & Galbam auriculis, nasosque carentem?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos Equitum cum Dictatore magistros,
Si coram Lepidis male vinitur? effigies quo
Tot bellatorum, si luditur alea pernox
Ante Numantinos si dormire incipis ortus

Luciferi,

Luciferi, quo signa Duces, & castra mouebant?
Cur Allobrogis, & magna gaudeat ara
Natus in Herculeo Fabius Late, si cupidus, si
Vanus & Eugenia quantumvis mollior agna:
Si tenerum attritus Catinensi purice lumbum
Squalemeis traducit auos, emittorque veneni
Frangenda miseram funestat imagine gentem?

T O T A licet veteres exornent undique cera
Atira, nobilitas sola est, atque unica virtus.

10 Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto:
Hos ante effigies maiorum pene tuorum.

Præcedant ipsus illi te Consule virgas.
Prima mihi debes animi bona: sanctus haberi,
Iustitiæque tenax sacris, dictisque meritis,

11 Agnosco procerem, salue Getulice, seu tu
Sullanus, quocunque alio de sanguine ramus
Cinis, & egregius patriæ contingis omenti.
Exclamare libet populus quod clamat Ostri
Inuento, quis enim generosum dixerit hunc, qui

12 Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Insignis? navium cuiusdam, Arlana vocamus:
Æthiopem, cyrenum: parum, extoridumque puellam,
Europæ. canibus pigris, scabiæque venusta

13 Læubus, & sicæ lambentibus ora lucerna,
Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est,
Quod fremit in tenis violentius, ergo cauebis,
Et metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.

His ego quem monui, tecum est mihi sermo Rubelli
Plance. tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
14 Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses,
Vt te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
Non quæ ventoso conductæ sub ære textit.

E 2

Vos

Fab. is tantum I.
Fabij Maximi p-
tris moribus de-
generauit, vt ei
Prætoris patrum
bonis interdicta
sit. auctor Valer
lib. iii. cap. v.

Vera nobilitas
vnde proficiscit-
ur.

Vide ne eadem Cre-
ticus audis aut
Camerinus, id per
iocu dicitur, vt
pumilionem vo-
camus Alætiem.
Rubellus Plan-
cius, qui de pulso
Nerone propter
generis claritatem
successor omnium
ore petebatur,
autem Tacitus
in Nerone.

Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri,
Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:
Ast ego Cecropides viuas, & originis huius
Gaudia longa feras: tamen inna plebe Quiritem
Facundum inuenies: solet hic defendere causas.

Maiores plebeis
non nunquam in-
ductis, quoniam in
Torquatis qui
bustam Lupulif-
finit.

Nobilis indocti: veniet de plebe togata,
Qui iuris nodos, & legum aenigmata soluat.
Hic petit Euphraten iuuenis, domitque Bataui
Custodes aquilas, armis industrius: at tu
Nil nisi Cecropides, truncoque simillimus Herma.
Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod
Illi marmorum caput est, tua vivit imago.
Dic mihi Teucrorum proles, animalia muta
Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volutrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Fenest, & exultat rauco victoria circo.

Ve quis gene-
rosus appellatur,
qui ceteros ex-
cellit cursu, vin-
decumq; nat' sit:
ita qui animi bo-
nis ceteros prae-
stat.

Nobilis hic, quocunque venit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios, & primus in equore pulvis:
Sed venale pecus Corithae, postcitas &
Hirpini, si rara inigo victoria sedet.
Nil ibi maiorem respectus, gratia nulla
Vinbrarum, dominos pretijs mutare iubetur
Exiguus, tritoque trahunt epiredia collo

Nepos, molitoris
nomen, cum me-
minit Martialis.

Seguipedes, dignique molam verfare Nepotis.
Ergo, ut miremur te, non tua, primon aliquid da,
Quod possim titulis incidere prater honores,
Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
Hac satis adiuuenem, quem nobis fama superbum
Tradit, & instatum, plenumque Nerone propinquo.

Rarus fit, ut non
insigniter desip-
pant, qui opibus
iamati sunt.

Rarus enim ferme, sensus communis in illa
Fortuna. sed te censeo laude tuorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse suauis

Laudis

Laudis agas. MISERUM est aliorum incumbere fame,
Ne collapsa ruant subductis recta columnis.
Stratus humi palmes viduas desiderat olivos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbitri idem
Integer. ambigua si quando citabere testis,
Incerta quies, Phalaris licet impeter, ut sis
Falsus, & adnoto dicet perimiam rauo:
Summum crede nefas animam praeferre pudori,
Et propter vitam vivendi perdere causas.

Non committit
ut in alicuius
etiam periturus
etiam periturus
esset.

Dignus morte perit, cenet licet ostrea centum
Gauiana, & Cosmi toto mergatur aeno.
Exspectata diu tandem provincia cum te
Rectorem accipit, pone ita frena, modumque,
Pone & auaritia: misere inopum socionum.
Ossa vides Regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid Curia mander,
Praemia quanta bonos maneant, quam fulmine iusto
Et Capito, & Tutor tuerint damnannte Senatu,
Peinate Cilicum. sed quid damnatio consert,
Cum Pansa eripiat, quidquid tibi Natta reliquit?
Praeconem Charipetius cum summe pannis,
Iamq; tace, EVROR est pesti omnia perdere naulum.
Non idem genitus olim, nec aulicus erat par
Dammorum seclis florentibus, & modo viciis.

Capito Cossucia-
nus danatus fuit
repetundarum, &
Cilicem provin-
ciam spoliasset.

Plena domus tunc omnis, & ingens stabat acernus
Nummorum, Spartana chlamys, conchyliis Coa,
Et cum Parthasij tabulis, signisque Myronis
Pheidia cum vinebat ebur, nec non Polycelei
Multus ubique labor: rara sine Mentore mensa.
Inde Dolabella est, etque hinc Antonius, inde
Sacrilegus Vemes, referebant nauibus alitis
Occulta & spolia, & plaveis de pace triumphos.

Optimae provinciae
florentiores erant,
quam nunc ad Pre-
toribus sic ex-
haulit.

Tunc nō solum
retiola, sed vi-
sissimaque; fu-
atq; & miseros
rouinciales spo-
tant: quanquam
non ita tutum sit
Hispanos compi-
are atq; Græcos
imbellis, & vo-
uptatibus de-
lectos.

Marius ita Afri-
cap exultat, ut
non sit quod tol-
lar amplius.

Imposuerunt,
inconfus, quales
erāt Romanis in
delictis pauci.

Piro, Rege Abo-
riginum.

Nunc socijs inga paucā bonū, grec paruos equitū,
Et patet armenti capto eripietat azello:

Ipsi deinde Latres, si quod spectabile signum,
Si quis in edicula Deus unicus: hec etenim sunt

Pro summis: nam sunt hæc maxima. despicias tu

Forſitan imbellis Rhodios, vinctamque Corinthum:

Despicias merito. quid resinata iuuentus,

Critæque totius facient tibi lania gentis?

Horrida vitata est Hispania, Gallicus axis,

Illyricumque latus. parce & messoribus illis,

Qui saturant urbem, Circo, scenæque vacantem.

Quanta autem indeferes tam dira premia culpa,

Cum tenuis nuper Marius discinxerit Afros?

Cutandum in primis, ne magna iniuria fiat

Fortibus, & miseris. tollis licet omne quod usquā est

Auri, atque argenti: scutum, gladiumque relinques,

Et iacula, & galeā. SPOLIATIS arma supersunt,

Quod modo proposui non est sententia: verum

CREDITE me vobis solum recitare Sibyllæ.

Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal

Vendit acerfecomes, si nullum in conſpectu crimen,

Nec perconuentus, nec cuncta per oppida ciuium

Vnguibus ire patat nummos raptura Celeno:

Tunc licet à Pico numeres genus, altæque si te

Nomina delectant, omnem Titanida pugnam

Inter maiores, ipsūque Promethea ponas.

De quocunque voles prouum tibi sumito libro.

Quid si precipitem rapit ambitus, atque libido,

Si frangis vinctus sociorum in sanguine, si te

Delectant hebetes lasso lictore secures:

Incipit ipsorum contra te stare parentum

Nobilitas, claræque facem præferre pudendis.

OMNE

OMNE animi vitium tanto conspectius in se

Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.

Quo mihi te solum falsas signare tabellas

In templis, quæ fecit auri, statuamque parentis

Ante triumphalem? quod, si nocturnus adulter

Tempora Santonico velas adoperta cucullo?

Præter maiorum cineres, atque ossa volucris

Carpeno rapitur pinguis Damaspippus, & ipse,

Ipse rotam stringit multo sufflamine Consul.

Nocte qui lem. sed Luna videt, sed sidera testis

Intendunt oculos. finitum tempus honoris

Cum fuerit, clara Damaspippus luce flagellum

Sumet, & occursu nūquam trepidabit amici

Iam sens, ac virga prior innuet, atque maniplos

Soluet, & insuadet iumentis hordea lassis.

Interea, dum lavatas, totamque iuuentum

More Numæ cadit Iouis ante altaria, iurat

Solum Hippo, & facies olida ad præsepia pictas.

Sed cum peragileis placet instaurare popinas:

Obuius assiduo Syrophænix vidus amomo

Currit Idumæ Syrophænix incola porte,

Hospitis affectu dominum, Regemque salutat,

Et cum venali Cyane succincta lagena.

Defensor culpe dicit mihi, fecimus & nos

Hæc iuuenes. esto: desisti nempe, nec vltra

Fonissi errorem. BREVE sit, quod Iupiter audes.

Quedam cum prima recessent cinnina barba,

Indulge veniam pueris. Damaspippus ad illos

Thermatum calices, inscriptaque lintea vadit

Maturus bello Armenia, Syriæque tuendis

Annibus, & Rheno, atque Istro. præstare Neonem

Securum valet hæc atas. mitte ostia Caesar,

E 4

Mitte:

Si violētus es &
eru telis, non me
dico non produm
tibi nobilitas,
sed obent etiā.

Damasp. Nero-
nem la fecit por-
fingit, qui facit
aurigadi studio-
fissimus, ut scri-
bit Sueton.

Hippo. agalunū
Deant summe
aurigacioni de-
dit vult osten-
dere.

Non pudet no-
biles, & iam grā-
des la ebriofusū
compositiones
ingredi.

Mitte: sed in magna legatum quare popina.
 Inuenies aliquo cum percussore iacentem,
 Permisti nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
 Inter canisces, & fabros sandapilarum,
 Et resupinati cessantia tympana Galli:
 Aequa tibi libertas, communia pocula, lectus
 Non alius cuiquam, nec mensa remeior ulli.
 Quid facias talem sortitus, Pontice, seruum?
 Nempe in Lucanos, aut Tusca ergastula mittas.
 At vos Troiungena vobis ignoscitis, & quæ
 Turpia cerdoni, Volesos, Brutósque decebunt.
 Quid, si nunquam adeo fædis, adeoque pudendis
 Vitimur exemplis, ut non peiora supersint?
 Consumitis opibus vocem Damasphe locasti
 Suppario, clamoribus ageres ut phasma Catulli.
 Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
 Iudice me, dignus vera cruce, nec tamen ipsi
 Ignoscas populo: populi frons diuor huius,
 Qui sedet, & spectat triscuniae patriciorum:
 Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
 Mamercorum alapas, quanti sua funera vendant,
 Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone,
 Nec dubitant celsi Prætoris vendere ludis.
 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone,
 Quid satius? mortem sic quisquam exhortuit, ut sit
 Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
 Res haud mira tamen, citharædo Principe natus
 Nobilis, hæc ultra, quid tibi nisi laus? & illud
 Deducus urbis habes, nec millionis in armis,
 Nec clypeo Græcum pugnantem, aut falce supina.
 Damnat enim talis habitus, & damnat, & odit,
 Nec galea frontem abscondit, mouet ecce tridentem,
 Postquam

Postquam

Postquam vibrata pendente veria dextra
 Nequiquam effudit, nudum ad spectacula vultum
 Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
 Credamus tunica, de faucibus aurea cum se
 Perigat, & longo iactetur spiria galero.
 Ergo ignominiam grauiorem petiit omni
 Vulnere, cum Gracco iussu pugnatæ secutor.
 Libera si dentur populo suffragia, quis tam
 Perditus, ut dubitet Senecam prætere Neroni,
 Cuius supplicio non debuit una parari
 Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus?
 Pat Agamemnonide crimen: sed causa facit rem
 Dissimilem. quippe ille Deis auctoribus vltor
 Patris erat casi media inter pocula: sed nec
 Electra ingulo se polluit, aut Spartani
 Sanguine coniugij, nullis aconita propinquis
 Miscuit, in scena nunquam cantauit Orestes,
 Troica non scripsit. quid enim Virginius armis
 Debit vlscisci magis, aut cum Vindice Galba?
 Quod Nero tam sana, crudelique tyrannide fecit?
 Hac opera, atque hæc sunt generosi Principis artes,
 Gaudentis fædo peregrina ad pulpita saltu
 Prostrui, Graiaque apium meruisse corona.
 Maiorum effigies habeant insignia vocis,
 Ante pedes Domiti longum tu pone Thyesta
 Syma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam suspende Colosso.
 Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
 Inueniet quidquam sublimius? arma tamen vos
 Nocturna, & flamas domibus, templisque paraffis,
 Vt Braccatorum pueri, Senonumque minores,
 Ansi quod liceat tunica punire molesta.

E s

Sed vi-

indapila, qua
 ebriorum, &
 amnatoru cada
 tra efferebatur.

Χλωρομας

Laureolum, fabu
 i Neui de Lau
 eolo in crucem
 ublato.

currile esse in
 ena saltare, na
 timè si magnus
 es, & a tene line
 rogeris,

Non miru, si mo
 res ciuium sint
 corrupti, cum
 Princeps sit cor
 ruptissim' vnde
 non pudet opti
 mates palam in
 arena sese demit
 terr, quod infan
 tum hominu est.

Parricidium Ne
 ronis multo, q
 id, quod patrauit
 Orestes, crudeli

Virginius Rufus,
 Iul. Vindex, &
 Galba, exercitus
 Duces delinque
 runt à Nerone.
 Nō esse nobiles,
 qui ex generosis
 nati impit agāt.

Cæsar, quando illis videtur obscurior, plus profuit Reip. & reprobavit tantum glorie quantum Cæsar Augustus.

Sed vigilat Consul, vexillique vestra coercet.
Hic novus Arpinas ignobilis, & modo Romæ
Municipalis Eques galeatum ponit ubique
Præsidium attonitis, & in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis, & tituli, quantum non Leucade, quantum
Thessalia campis Octavianus abstulit vido
Cædibus assiduis gladio: sed Roma parentem,
Roma patrem patriæ Cicero nem libera dixit.
Arpinas alius Volsceorum in monte solebat.

Marinæ ipse Arpinas humilis loco natus fortissimè se gessit pro libertate patriæ, id in summo periculo consistit.

Postere mercedes alieno lassus aratro,
Nodosam post hæc frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra:
Hic tamen & Cimbro, & summa pericula rerum
Excipit, & solus trepidantem protegit urbem.

Deciorum virtus.

Atque ideo, postquam ad Cimbro, stragemque volabat,
Qui nunquam attigerant maiora cadavera, corui,
Nobilis ornatur lauro collega secunda.

Reg. ult. Servius Tullius, vir ignobilis, omni consensu ob virtutem Rex declaratus.

Plebeie Deciorum anima, plebeia fuerunt
Nomina: pro totis legionibus hi tamen, & pro
Omnibus auxilij, atque omni plebe Latina
Sufficiunt Dijs infans, Terraque parenti.

erim, fer. Vindex Cecinthis, qui iuvenum coniurationem detexit, quâ transfugerant in domo Aquiliorum de reducendis regibus.

Plurim enim Decij, quum qui serviantur ab illis.
Ancilla natus traham, & dixitena Quirini,
Et scæcis morit Regum ultimus ille bonorum.
Prostrata læabant portarum claustra tyrannis
Exsilibus iuvenes ipsius Consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
Quod miraretur cum Coclite Mucius, & que
Imperij sineis, Tiberinum virgo natauit.
Occulta ad patres produxit crimina servus
Matronis lugendus: at illos verbera iussis

Afficiunt

Afficiunt patris, & legum prima securis.
MALO pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Aecide similis, Volcanique arma capessas,
Quum te Thersite similem producat Achilles.
Et tamen ut longe repetas, longæque reus illa
Nomen, ob infami gentem deducis asylo.
Maurum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut illud, quod licere nolo.

SCIRE velim quare toties mihi, Nauole, tristis
Occurrit fronte oblecta, cum Marissa victus.
Quid tibi cum vultu, qualem depressus habebat
Rauola, dum Rhodope vidi terii inguina barba?
Nos colaphum incutimus lambenti crinitula sermo.

Non erat hac facie miscibilior Crepereius
Pollio, qui triplicem usum præstare paratus
Circuit, & fatuus non invenit. unde reperire
Tot rage? certe modico contentus agebas
Vernam equitem, coniuvia ioco mordente facetus,

Et salibus vehementer intra pomeria natis.
Omnia nunc contra: vultus grauis, horrida sicca
Silva come, nullus tota nitor in crete, qualem
Præstibat calidi circumlita fastia visci.

Sed frustante pilo neglecta, & squalida crura.
Quid macies agri veteris, quem tempore longo
Toner quanta dies, olimque domesticæ febriæ?
Dependas animi tormenta latentis in agro
Corpore, dependas & gaudia: sumit utrunque
Inde habitum facies, igitur flexisse videris

Propositum, & vita contrarius ire priori.
Nuper enim, ut repero, sumum Iphis, & Ganymedem
Pacis, & aduente secreta palatia matris,

SAT. IX.
Ad Nraoli quædam, qui cinxeris operâ præstabat, sed nullo terere quæstus: vnde sub eius persona sui temporis fecunditatem, & avaritiam infestat.

Vico cū resina & cera, facies nitidior reddebatur.

aduectæ mat. Cybeles templum, quod extructum erat in Palatio.

Et

Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.
Commoda præterea iunguntur multa caducis,

Et treis. Nam qui
in urbe treis libe-
ros suscepissent,
immo vitare do-
nabantur.

Si numerum, si treis impleretur. iusta doloris
Nanole causa tui. contra tamen ille quid adfert?
Negligit, atque alium bipedem sibi querit a sellum.
Hæc sibi commissa tibi calare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.

punice lævis,
mollis & esse-
minatus.

Nam res mortifera est inimicus punice lævis.
Qui modo secretum commiserat: ardet, & odit,
Tantum prodiderim quidquid scio. sumere forum,
Fusse aperire caput, candelam apponere valuis
Non dubitat. nec contemnas, aut despicias, quod
His opibus nunquam cara est annona veneni.

Hemistichium
carminis Vir-
giliani.

Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
O Corydon, Corydon, secretum diuitis vllum
Est putas? sciri ut taceant: iumenta loquentur,
Et canis, & postes, & marmora. claudite fenestras,
Vela regant rimas, iunge ostia, tollite lumen
E medio, clament omnes, prope nemo recumbat:
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
Proximus ante diem caupo sciet, audiet & quæ
Fimexunt pariter librarius, archimagini
Carptores. quod enim dubitant componere crimina
In dominos, quoties rumoribus vici scintur

Balthes. Iora, qui-
b' sepe carui luat.

Balthes? nec deicit qui te per compita quatrat
Nolentem, & miseriam vinosus mebrum autem.
Illos ergo roges quidquid paulo ante petebas
A nobis. taceant illi: sed prædare malunt
Arcanum, quam subrepti potare Falerni.

faciens, sacrificis
Bong Dec. sic Vir-
gilius, Cum facia
vtilia.

Pro populo faciens quantum Lausilla bibeat.
VIVENDVM recte, cum propter pluviam, tum his
Præcipue causis, ut linguas mancipiorum.

Contemnas

Contemnas. Nam in lingua mali pars pessima servi.

Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis:

Quorum animas & farte suo custodit, & ere.

Iecico ut possim linguam contemnere servi.

5 Vitale consilium modo sed commune, dedisti.

Nunc mihi quid suades post damnum temporis, & spes

Deceptas? FESTINAT enim decurrere velox

Flosculus anguste, miseraque brevissima vita

Portio: dum bibimus, dum sorita, vnguenta, puellas

10 Poscimus obrepit non intellecta senectus.

Netrepida: nunquam pathicus tibi deicit amicus,

Stantibus, & salvis his collibus: undique ad illos

Conveniunt & carpentis, & navibus omnes,

Qui digito scalpunt vno caput. altera maior

15 Spes superest: tu tantum erucis imprime dentem.

Hæc exempla para felicibus: at mea Clotho,

Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.

O parui, nostrique Lares quos thure mimmro

Aut farte, & tenui soleo exornare corona,

20 Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus

A tegete, & baculo? viginti millia fenus

Pignatibus positis, argenti vascula puri,

Sed quæ Fabricius censor nolet, & duo fontes

De grege Mæsonum, qui me ceruice locata

25 Secutum iubeant clamoso insistere Circo.

Sit mihi præterea cinus calator, & alter,

Qui multas facies pingat cido: sufficient hæc.

Quando ego pauper ero? votum miserabile, nec spes

His saltem. nam cum pro me Fortuna rogatur:

30 Affigit ceras illa de nave petitas,

Quæ Siculo cantus effugit remige furdo.

Vix brevisma.

Qui digi. Hem-
stichium versus
Calui poëte de
Pompicio, quem
hoc versu, ut
mollem, & pathi-
cum petirugit.

Mæcia, regio Pæ-
nonit finitima,
vide mitrebatue
robustiss. locui.

D. IV.

SAT. X.

Infestatur stulta
hominum vota,
qui vitij sexceca
ti nesciant quid
optent: a Dijs au-
tem nihil esse pe-
tendum colligit,
quàm sana mens
& sensum inte-
gritas.

Cassius Legin*,
Seneca, & Plaut*,
Lateranus ppter
diuitias à Nero-
ne ad necē com-
pelli sunt.

Sapient. Demo-
critus, qui ob id
yδwας ἠρώδης* est
cōsul. Hieracilis*.

OMNIBVS in terris, quæ sunt à Gadibus vsque
Auroram, & Gangem, pauci dignoscere possunt
Vera bona, atque illis multum diuersa, remota
Erroris nebula. quid enim ratione timemus
Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, vt te
Conatus non peniteat, votisque peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsi
Dij faciles. nocitura toga, nocitura petuntur
Militia. & torrens dicendi copia multis,
Et sua mortifera est facundia. viribus ille
Confusus perijt, admirandisque lacertis.
Sed plureis nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exsuperans patrimonium census,
Quanto delphinis balena Britannica maior.
Temporibus diris igitur, iussuque Neronis
Longinum, & magnos Seneca prædiuitis hortos
Clausit, & egregies Lateranorum infidet ades
Tota cohors. R A R V S venit in cenacula miles.
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumque timebis,
Et motæ ad Lunam trepidabis arundinis umbram.
CANTABIT vacuus coram latrone viator.
Prima ferè vota, & cunctis notissima templis:
Diuitie vt crescant, vt opes, vt maxima toto
Nostra sit arca fora sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time, cùm pocula sumes
Gemmata, & lato Serinum ardebit in auro.
Iamne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat, quoties à lumine mouerat unum,
Protuleratque pedem: silebat contrarius alter?

Sed

Sed facilis cuius rigidi censura cachinni:
Mirandum est, unde ille oculis succederet humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non esset urbibus illis
Prætexta, & trabes, fascēs, lectica, tribunal.
Quid, si vidisset Prætorum in curribus altis
Exstantem, & medio sublimem in pulvere Circi
In tunica louis, & pictæ Sarrana ferentem
Ex humeris auleæ toge, magnæque corone
Tantum orbem, quanto ceruix non sufficit vlla?
Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi Consul
Ne placeat, curru seruis pontatur eodem.
Da nunc & volucrem, scepro quæ surgit eburno,
Illinc comices, hinc præcedentia longi
Agininis officia, & nuncios ad frenâ Quirites,
Defossa in loculis, quos sportula fecit amicos.
Tunc quoque materiam risus inuenit ad omniæ
Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
Summos posse viros, & magna exempla daturos
Veruicum in patria, crassoque sub ære nasci.
Ridebat curas, necnon & gaudia vulgi,
Interdum & lacrymas, cùm Fortuna ipse minaci
Manderet laqueum, medumque ostenderet unguem.
Ergo superuacua, aut pernitiosa petuntur,
Propter quæ fas est genua incutere Deorum.
Quosdam præcipitat subiecta potentia magna
Inuidia, mergit longa, atque insignis honorum
Pagina, descendunt statim, risumque sequuntur.
Ipsas deinde rotas bigarum impacta secutis
Cædit, & immeritis franguntur curia caballi.
Iam stridunt ignes, iam folliibus, atque caminis
Ardet odoratum populo caput, & crepat ingens

tunica louis, triu-
phali vestis, quæ
ex templo Iouis
summa inducitur,
vt indicat Liv. li.
x. ab vrbis cond.

Democritus esse
pilo est, bonos vi-
ros ubique posse
nasci, vt qui in
Thraciæ Barbari-
ssimâ regione
natus sit.

F

Scianus:

Exemplo Sciani ostendit nimiam potestatem multis esse exitio. Nam ille sub Tiberio eo honorum eius Aus est, ut eius natalis publice celebraretur, & illi aurex statuerentur, Imperatoris in Consulatu collega fieret, a quo tandem, utitur, per litteras a Senatu a iurifici, & vincti iudus est.

Seianus: deinde ex facie toto orbe secunda.
Fiunt uircoles, pelues, sartago, patellæ.
Pone domi lauros, due in capitula magnum,
Cretatūque bouem: Seianus ducitur unco
Spectandus: gaudent omnes, quæ labra? quis illi
Vultus erat? nunquam, si quid mihi credis, amari
Hunc hominem, sed quo cecidit sub crimine? quisnam
Delator? quibus indicis? quo teste probatur?
Nil horum: verborum, & grandis epistola venit.
A Capreis bene habet, nil plus interrogo. SED quid
Turba tremens? sequitur fortunam, ut semper, & odit
Damnatos. idem populus, si Nortia Tusco
Fauisset, si oppressa foret secuta senectus.
Principis, hæc ipsa Seianum diceret hora
Augustum. iam pridem, ex quo suffragia nulli
Vendimus, effugit curas. nam qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet, atque duas tantum res anxius optat,
Pana, & Circenses. petiturus audio multos.
Nil dubium: magna est famacula: pallidulus mihi
Brutidus meus ad Martis fuit obuius aram.

Quam timeo, videtur ne pœnas exigit Ajax,
Ut male defensus! curamus præcipites, &
Dum iacet in vîpâ, calcemus Cæsaris hostem.
Sed videant serui, ne quis neget, & panidum in ius.
Cernice adstricta dominum trahat. hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura vulgi.
Vîsue salutari sicut Seianus, habere.

Tantumdem, atque illi sellas donare curuleis?
Illum exercitiis præponere? tutor haberi
Principis angusta Capreorum in rupe sedentis:
Cum grege Chaldaeo? vis certe perila, cohortes,

Chald. Trasyllo mathematico Chaldaeo utebatur in primis Tiberius.

Egregios equites, & castra domestica. quid ni
Hæc cupias! & qui nolunt occidere quenquam,
Possè volunt. SED quæ præclara, & prospera tanti,
Ut rebus latis par sit mensura malorum?

Huius, qui trahitur, præteritam sumere manus:
An Filenarium, Gabiorumque esse potestas,
Et de mensura ius dicere, rursus minoræ

Frangere paucosque vacuis Aedilis Vultus?
Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris.

Seianum nam qui nimios optabat honores,
Et nimias postcebat opes: numerosa parabat

Excelsa turris tabulata, unde altior esset
Casus, & impulsæ præcepit immanæ ruine.

Quid Crassos, quid Pompeios euerit? & illum,
Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?

Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnæque Numinibus vota exaudita malignis.

Ad generum Ceteris siue eade., & vulnere pauci
Descendunt Reges, & sicca morte tyranni.

Eloquium, ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, & totis quinque quatuoribus optat,
Quisquis adhuc uno partem colit asse Mineruam,
Quem sequitur custos angusta veruula capse.

Eloquio sed uterque petir orator: utrumque
Largus, & exundans letho dedit ingenij fons.
Ingenio manus est, & cervice caesa, nec unquam
Sanguine caudidici maduerunt rostra pusilli.

O fortunatam natam me consule Roman.
Antoni gladios potuit continere, si sic

Omnia dixisset. ridenda poemata malo,
Quam te conspicua diuina Philippica fame,
Volucris a prima quæ proxima, sauis & illum

Aedilis, qui magistratus minimi erant, annonæ, mensuris, & id genus præfati.

gen. Ceteris, Phœtonem.

Pueri Quisquæ tribus precauerat à Mineræ eloquentiam, cum plerumque sit perniciosa.

O fort. carmen, quod Cicero cecinit cōturbatione Cassiæ op. præfati.

Egre.

F. 2.

Exi.

Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
 Torquent, & pleni moderantem frena theatri.
 Djs ille adversis genitus, satque sinistro,
 Quem pater ardentis massa fulgine lippus
 A cartone, & forcipibus, gladiosque parante
 Incute, & luteo Volcano ad rhetora misit.
 Bellorum excubia, truncis affixa tropæis
 Lorica, & fracta de casside buccula pendens,
 Et cinctum remone ingum, victicæ trincis
 Aplustre, & summo iussis captivus in archu,
 Humanis maiora bonis creduntur: ad hæc se
 Romanus, Graiisque, ac Barbarus Endoperator
 Erexit: causas discriminis, atque laboris
 Inde habuit: TANTO maior fame sitis est, quam
 Virtutis. quis enim virtutem amplectitur ipsam,
 Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
 Gloria paucorum, & laudis, tituli que cupido
 Hæsi faxis cinerum custodibus: ad quæ
 Discutenda valent sterilis mala robora fici:
 Quandoquidem data sunt ipsi quoque fata sepulcris.
 Expende Hannibalem: quot libras in Duce summo
 Inuenies? hic est, quem non capit Africa Mauro
 Perfusa Occano: Nilogue admota repenti.
 Rursus ad Aethiopum populos, alioque elephantos
 Addit imperijs Hispania: Pyrenæum
 Transiit. opposuit natura Alpæque, niuæque:
 Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
 Iam tenet Italiam, tamen vltima pergere tendit.
 Actum, inquit, nihil est, nisi Pæno milite portas
 Frangimus, & media vexillum pono Subura.
 O qualis facies, & quali digna tabella,
 Cum Gætula Ducem portaret bellua luscum.

Exitus

Demothenes,
 facitque oratorem
 filius, hausto ve-
 neno perijt.

Tandem querere
 ex re bellica li-
 boris & calamita-
 tatis plenum.

Iter, fici, capri-
 fici, quæ ex u-
 ris erumpens sa-
 ra discutit.
 Hannibalis infa-
 tiabilis imperadi
 cupiditas, sed in-
 ferabilis exitus.

In sum. nam fuit
 alicui oculo ex-
 ptus in Apennini
 transitu.

Exitus ergo quis est? o gloria: vincitur idem
 Nempe, & in exiliū præcepit fugit, atque ibi magnus,
 Minandusque cliens sedet ad prætona Regis,
 Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.

Bithyno, Regi
 Præfix, ad quem
 confugerat.

Finem anime, quæ res humanas iniecit olim,
 Non gladij, non saxa dabunt, non tela: sed ille
 Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor
 Anulus. i demens, & saeuas curæ per Alpeis,
 Vt pueris placeas, & declamatio fias.
 Vnus Pellao inueni non sufficit orbis:
 Aestuat infelix angusto limite mundi,
 Vt Gyra clausus scopulis, patnaque Seripho.
 Cum tamen à sigulis munitam intraverit urbem,
 Sarcophago contentus erit. MORS sola fatetur,
 Quantula sint hominum corpuscula. creditur olim
 Velificatus Athos, & quidquid Græcia mendax
 Audet in historia: constratum clauibus hîdem,
 Suppositumque rotis solidum mare. credimus altos
 Defecisse amnes, epotæque flumina Medo
 Prædente, & madidis cantat quæ Sotistras alis.
 Ille tamen, qualis redijt Salamine relicta,
 In Corum, atque Euriū solitus sanivæ flagellis
 Barbarus, Aeolio nunquam hoc in carcere passos,
 Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum?
 Mitius id sanivæ, quod non & stigmatè dignum
 Credidit. huic quisquam vellet sternere Decorum?
 Sed qualis redijt? nempe una naue cruentis
 Fluctibus, ac tarda per densa cadavera prota.
 Has toties optata exegit gloria pænas.
 Da spatium vitæ, multos da Iupiter annos:
 Hoc recto vultu, solum hoc & pallidus optas.
 Sed quam continuus, & quantis longa senectus

Pell. iunæ. Alexã
 dro Mæcedoni, q
 cum infinitos ef-
 se mundos audi-
 ret, me miserū,
 inquit, q ne vñ
 quidē adhuc con-
 secutus sum.

Medo Prædente.
 Xerxis historiam
 vè fabulosam no-
 tar, quæ à Græcis
 pedita, multa por-
 tentosa cōtinet.

Ennosig. Nepe-
 num.

Stula vota longæ
 vitæ, cū ea ni-
 hil sit miserius,
 & contra.

Plena malis: deformem, & tetrum ante omnia vultu,
 Dissimilemque sui, deformem pro cure pellem,
 Pendenteisque genas, & talis adspice rugas,
 Qualeis umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
 In vetula scalpit iam mator simia bucca.

Tabraca, oppidū
 Africa, ubi ma-
 gna est simiarū
 copia.

Plurima sunt inueniunt discrimina: pulchrior ille
 Hoc, atque ille alio: multum hic robustior illo.
 Vna senum facies, cum voce trementia labra,
 Et iam lenae caput, madidique infantia nasi.
 Frangendus misero gingiva panis inemi.
 Usque adeo grauis uxori, gnatisque, sibi que,
 Ut captatori moneat fastidia. Cossō.

Non eadem vini, atque cibi torpente palato
 Gaudia: nam catus iam longa obliuio: vel si

Ramez, q. Græcē
 κροτάλην dicitur,
 ab eo, quod
 venæ intume-
 scant, atque in-
 torquentur.

Coneris, iacet exiguus cum ramice neturus.
 Et, quamuis tota palpetur nocte, iacebit.
 An ne aliquid sperare potest hac inguinis egri
 Canities? quid? quod merito suspecta libido est,
 Que Venere affectat sine vniuersis? adspice partis
 Nunc damnum alterius. nam que cantante voluptas:
 Sit licet eximus citharædus, sitne Seleucus,

aux. hæc tibicines
 qui, ut ait Mora-
 tius, trahunt per
 pulpita voltum.

Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?
 Quid refert, magni sedet qua parte theatri,
 Qui vice conicem exaudiat, atque tubarum
 Conventus? clamore opus est, ut sentiat eunus,
 Quem dicat venisse puer, quod morietur horas.
 Præterea minimus gelido iam corpore sanguis
 Febre calet sola: circumfilit agmine facto
 Morborum omne genus: quorum si nomina quæras,
 Promptius expediam, quot amaretii Hippia mæchos,
 Quæ Themison egros autumnus occiderit vno,
 Quæ Basilius socios, quot circumscripterit Hæmus

Themison, quem
 læus mordet, vt
 bonus medicus
 commendatur a
 Coru. Celso.

Pupillos:

Pupillos: quot longa viros exorbeat vno
 Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
 Percutram citius, quot villas possideat nunc,
 Quo tondente grauis inueni mihi barba sonabat.

Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
 Perdidit ille oculos, & luscis inuider. huius
 Pallida labra cibum capunt digitis alienis.
 Ipse ad conspectum cena diducere victum
 Suerus, hiantiam: ceu pulvis huiusmodi, ad quem

Luse⁹ qui altero
 oculo caret, qui
 Græcis *μυρ-
 ρος* dicitur.

Ore volat pleno mater ieiuna. sed omni
 Membrorum damno maior dementia: que nec
 Nomina serorum, nec vultum agnoscat amici,
 Cum quo præterita cenauit nocte, nec illos,
 Quos genuit, quos eduxit. nam rodice sauo

Desipit mem-
 brorum mutila-
 tione grauior.

Heredes vetat esse suos, bona tota seruntur
 Ad Phialen: tantum artificis valet halitus oris,
 Quod stererat nullis in carcere fornicis annis.
 Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
 Funera gnatorum, rogos adficiendum amata

Multa ferenda,
 etsi ad sit bona
 valetudo.

Coniugis, & fratris, plenaque sororibus vna.
 Hæc data pæna diu iuuentibus, ut renouata
 Semper clade domus multis in luctibus, inque
 Perpetuo dolore, & nigra veste senescunt.
 Rex Pylus, magno si quidquam credis Homero,

Exemplum vite fuit a conice secunde.
 Felix nimum, qui tot per secula mortem
 Disulit, atque suos iam dextra computat annos,
 Quisque hominum toties mustum bibit, oro, parumper
 Attendas, quantum de legibus ipse queratur
 Fatorum, & nimio de siamine, cum videt acris
 Antilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni,
 Qui quis adest, socio, cur hæc in tempora dures,

2 corn. Nestor
 enim tres homi-
 num stat s vi-
 uis creditur.

R. 4

Quod

Quod facinus dignum tam longo admiserit aus.
Hec eadem Pelens, raptum cum luget Achillem.

alius, Laertes, V.
lysis pater, qui
errante Vlyse se
in agro niacera-
bat ac Iouem ro-
gabat, ut animā
ē corpore edu-
ceret auditor
Homer.

Incolam Troia Priamus venisset ad Vmbra
Assaraci magnis sollempnibus, Hectoris funus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus, inter
Iliadum lacrymas, ut primos edere plantis
Cassandra caperet, scissaque Polyxena palla:
Si foret exstinctus diverso tempore, quo iam
Caperat audaces Paris edificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Euerisa, & flammis Asiam, ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
Et mit ante aram summi Iouis, ut vetulus bos,
Qui domini cultis tenuē, & miserabile collum

can. Hecuba
Priami vxor in
ca. tē conuersa.

Exitus ille utique hominis: sed torua canino
Latratu rictu, qua post hunc vixerat, vxor.
Festino ad nostros, & Regem transeo Ponti,
Et Crasum, quem vox iusti facunda Solonis
Respicere ad longa iussit spatia vltima vite.
Exsilium, & carcer Minutianumque paludes,
Et mendicatus victa Carthagine panis
Hinc causas habuere, quid illo cine tulisset
Natura in tenui, quid Roma beatus unquam,
Si circumducto captiuorum agnine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalasset optimam,

Cani Pompeius
Neapoli agrotat,
vota publice
suscepra sunt in
eius silutein, ut
bello civili, &
multis malis re-
uerat videatur.

Cum de Teutonico vellet descendere curru?
Prouida Pompeio dederat Campania febris
Optandas: sed multe urbes, & publica vota
Vicerunt: igitur fortuna ipsius, & urbis
Seruatam victo caput abstulit. hoc cinctum

Lentu-

Lentulus, hac pama caruit, ceciditque Cethegus
Integer, & iacuit Catilina caduere toto.
Formam optat mo lico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris sanum videt anxia mater
Vsq̄ ad delicias votorum. cur tamen, inquit,
Coriapis? pulera gaudet Latona Diana.
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit. cuperet Rutile Virginia gibbum
Accipere, atque suam Rutile dare, filius autem
Corporis egregii miseros, trepidosque parentes
Semper habet. R. A. R. A est adeo concordia forma,

Virginia, virgo
plebea, que ob
pudicitudinē pe-
rijt, cesa a patre,
cum illa Appius
Decemur rapta-
re vellet.

Atque pudicitia. sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas:
Præterea castum ingenium, vultumque modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna,
Largi manu? quid enim puero conferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse viros: nam prodiga corruptoris
Improbis ipsos audet tentare parentes.

Si quis etiam be-
nignitate nature
sit castus. Spudi-
cus, tamē ob for-
mam plerumque
periculatur.

Tanta in muneribus fiducia. nullus ephēbum
Deformem seu castravit in arce tyrannus:
Nec pretextatum rapuit Nero loripedem, vel
Strumofum, atque vtero pariter, gibboque tumētem.
Nunc ergo inuenis specie latere tui, quem
Maiora exspectant discrimina. fiet adulter
Publicus, & penas meruet, quasunque mariti
Exigere irati: nec erit felicitas astro
Martis, ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem
Interdum ille dolor plus, quam lex vlla dolori
Concessit. necat hic seruo, fecat ille cruentis
Verberibus, quosdam inachos & magulis intrat.
Sed tuus Endymion dilecta fiet a lultor

Imitatio Hora-
tiana ex ii. serm.
Hic se præcipiē
tedo dedit, ille
flagellus. Ad mor-
tem casus.

F 5

Matto-

Matrona: mox cum dederit Sernilia nummos,
Fiet & illius, quam non amat: eruct omne
Corporis ornatum, quid enim vlla negaverit vdis
Ingumbus, siue est hac Hippia, siue Catulla?
Detriti totos habet illic femina mores.
Sed casto quid forma rocet? quid profuit olim
Hippolytro graue propositum? quid Bellerophonti?
Erubuit nempe hac, ceu fastidia, repulsa.

Sthenobea, vxor
Froci Regis, cui
Bellerophonem
perdidit.

C. Silius formo-
sissimus, ut scri-
bit Tacitus, cum
in eam exarsisset
Messallina Clau-
dij vxor, coactus
est dimissa vxore
sua, Claudio Ho-
rati profecto, pa-
tri Messallinam
ducere: vide
mox re cognita,
Silius interfectus
est.

Homo Dijs ca-
mor, q sibi ipsi.

Nec Sthenobea minus, quam Cressa excanduit, & se
Concussere ambe. MULIER scissima tunc est,
Cum stimulos odio pudor admonet. elige quidnam
Suadendum esse putes, cui nubere Casaris vxor
Destinat optimus hic, & formosissimus idem
Gentis patricia rapiunt miser exstinguendus
Messalline oculis: dudum sedet illa parato
Flameolo, Tyrisque palam Genialis in hortis
Sternitur, & ritu decies centena dabantur
Antiquo: venit cum signatoribus auspex.
Hac tu secreta, & paucis commissa putabas.
Non, nisi legitime, vult nubere: quid placeat, duc:
Na parere velis, perendum est ante lucernas.
Si scelus admittas, dabitur meta parvula, dum res
Nota tibi, & populo coningat Principis avaris.
Dedecus ille domus sciet vltimus: interea tu
Obsequere imperio, si tanti est vita decum
Paucorum, quidquid leuius, meliusque putaris,
Præbenda est gladio pulcra hac, & candida crux.
Nil ego optabant homines? & consilium vix
Permittis ipsis expendere Nummulus, quid
Conueniat nobis, rebusque sit vile nostris.
Nam promicundis aptissima quaque dat vit Dijs.
Carior est illis homo, quam sibi nos animicorum

Impu-

Impulsa, & cæca, magna que cupidine ducti
Coniungimur, partumque uxoris: at illis
Notum, qui pueri, qualisque futura sit vxor.
Ut tamen & postcas aliquid, voneasque sacellis
Exsta, & candiduli diuina tomacula porci:
ORANDVM est, ut sit mens sana in corpore sano.
Fortem posce animum, & mortis timore carentem:
Qui spatium vite extremum inter munera ponat
Natura, qui ferre queat quoscunque labores.
Nesciat nasci, cupiat nihil, & potiores
Herculis erumnas credat, sanosque labores
Et Venere, & cenis, & plumis Sardianapali.
Monstro, quod ipse tibi possis dare. SEMITA certe
Tranquilla per virtutem patet unica vita.
NULLVM Numen habes, si sit prudentia: sed te
Nos facimus, Fortuna, Deam, caloque locamus.

Quid à Dijs po-
tissimū petendū.

Vnica vis ad bon-
tam vitam per
virtutem.

SAT. XI.

Ad Persicū ami-
cum suum, quē
frugali conuiuio
inuitarat, contra
eos, qui exquisi-
tibus, lautiusque
comissentur, quā
facultates ferant.

ATTICVS eximie si cenat, lautus habet ar:
Si Rutilus, demens. quid enim maiore cacinno
Excipiunt vulgi, quam pauper Apicius? omnis
Coniectus, thermæ, stationes, omne theatrum
De Rutilo: nam, dum valida, ac iuuenilia membra
Sufficiunt gales, dumque ardens sanguine sentur,
Non cogente quidem: sed nec prohibente Tribuno,
Scripturus leges, & regia verba lanista.
Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsius
Creditor introitum solet expectare macelli,
Et quibus in solo viuendi causa palato est.
Egregius cenat, meliusque miserrimus horum,
Et cito casurus iam perluciente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quærant,
Nunquam animo pretijs obstantibus: interius si

Attendas

Attendas, matris illa iuvant, qua pluvius emuntur.
Ergo haud difficile est, perituram arcescere summam
Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile, sic veniunt ad Miscellanea ludij.

Miscell. lud. hec
est, absumtis opi-
bus cogitur fieri
ludij, & histrio-
nes, quales solent
côcurre in Mi-
scellis ludis.

Apophthegma li-
lud, inquit, nosce
teipsum, non so-
lum ad corporis
fiaturam, aut for-
mâ pertinet: sed
ad omnia vitæ of-
ficia, ut nihil su-
pra vires acties.
à celo aurè de-
missum putaba-
tur, quod esset in
têplo Apollinis
Delphici auris
litticris inscripti,
consecratumq;

Refert ergo, quis hæc eadem paret: in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio Lau labilenumen
Sumit, & a censu famam trahit. illum ego inre
Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas

Omnibus in Libya sit montibus: hic tamen idem

Ignoret, quantum ferrata distet ab arca
Sacculus, è celo descenderit, & tauror,

Figendum, & memori tractandum pectore, sine

Coniugium queras, vel sacri in parte Senatus

Esse velis, nec enim lorica poscit Achilles

Thersites, in qua se traducebat Vlysses

Ancipitem, seu tu magno discrimine causam

Protegere affectus: te consule, dict tibi quis sis.

Orator vehemens, an Curtius, an Marbo. **BYCCAE**

Noscentia est mensura tue spectandaque rebus

In summis, minimisque: etiam cum piscis emetur,

Nec nullum cupias, cum sit tibi gobio tantum

In loculis, quis enim te deficiente crumena,

Et crescente gula manet exitus, ære paterno,

Ac rebus mensis in ventrem, fenoris, atque

Argentis gravis, & pecorum, agrorumque pacem?

Talibus a dominis post cuncta novissimus exit

Anulus, & digito mendicat Pollio nudo.

Non præmatum cineres, nec sumus acerbum

Luxuria, sed morte magis metuenda senectus.

Hi plenumque gradus, conductæ pecunia Roma,

Et coram dominis consumitur, inde ubi paullum

Nescio

Nescio quid superest, & paller fenoris auctor,
Qui varière solum, Baias, & ad ostia currunt.

Cedere nanque foro iam non tibi deterius, quam

Æquitas a feruente migrare Subura.

Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
Mæstia est, caruisse anno Cincensibus vno.

Sanguinis in facie non hæret gutta: moratur

Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pulverem.

Experire hodie, nunquid pulcherrima dictu,

Persice, non præstem vita, nec moribus, & te.

Sed laudem siliquas occultis ganeos, pulres

Coram alijs dictum puero, sed in aure placentas.

Nam, cum sis coniuncta mihi promissus, habebis

Enandrum, venies Tiryntius, aut minor illo

Hospes, & ipse tamen contingens sanguine calum:

Alter aquas, alter flammis ad sidera missus.

Fercula nunc audi nullis ornata macellis.

De Tiburtino veniet pinguis agros

Hædulus, & toto grege mollior, inscius herbe,

Necdum ausus ungas humilis mordere salicis:

Qui plus lactis habet, quam sanguinis, & montani

Asparagi, posito quos legit villica fuso.

Grandia prætere, tortoque calentia feno

Ova adsunt ipsi cum matribus, & servate

Parte anni, quales fuerant in vitibus, vine:

Signinum, Syriumque pyrum, de coribus nilem

Aemula Picenis, & odoris mala recentis,

Nec metuenda tibi, siccatur frigore postquam

Autumnum, & crudi posuere pericula succi.

Hæc olim nostri iam luxuriosa Senatus

Cena fuit. Curius, paruo que legerat hortu,

Ipse fociis breuibz ponebat oluscula: qua nunc

Impudentia ne-
potum, qui tam
deceverint, & ob
æ alieni cogni-
tur fugere, nihil
curant.

Accipiam te so-
apparat, quo E-
uander Hercule,
& Aeneammina
rû frugaliter.

Asparagus, herba
quam qui sic cor-
rudâ vocât, dicta
à caulis asperita-
te, teste Varrone.

Hæc cena nostra
olim fuisse lau-
ta: nam Curius
Dicitur ipse her-
bis & rapis non
nunq; velesatur

Squalidus

Squalidus in magna fastidit comede fossor,
Qui meminit, saluta sapiat quid vulva popine.

Sicci terga suis, nana pendente ciute,
Moris erat quondam festus seruire diebus,
Et natalicium cognatis ponere lardum,
Accedente noua, si quam dabat hostia, carne.

Frugalitas prif-
corum Romanorum.

Cognatorum aliquis titulo rer Consul, atque
Castorum imperij, & Dictatoris honore
Functus, ad has epulas, solito maiori ibat,
Erectum domino referens a monte lignonem.
Ciom tremerent autem Fabios, durumque Catonem,
Et Scamios, & Fabricios, rigidique seueros
Censoris mores etiam collega timeret:
Nemo inter curas, & seria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu testudo nataret,

Testi olim non
erant ut iuue,
preciosi, & fa-
lter faci.

Clarum Troingenis factura, ac nobile fulcrum:
Sed nudo latere, & paruis srons areæ lectis
Vile coruati caput ostendebat aselli,
Ad quod lasciuia ludebant turis alumni.
Tales erga cili, qualis domus, atque supellex.
Tunc nudis, & Gratas mirari nescius artibus,
Vribus cunctis prædium in parte repetita

Milites non stu-
debant totum
supellectilis si le-
dori, quæcum ar-
morum suorum ce-
laturis, & signis.

Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Ut phaleris gauderet equus, calataque cassis
Romuleæ simulacra fere mansuescere iussu
Imperij fato, & geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis, & hasta,
Pendensque Dei petito ostenderet hosti.
Argenti quod erat, solis fulgebant in armis.

Tulle carissimè
nam vasa Arcti-
na præcipue lau-
dantur.

Posebant igitur Tusco saturata catino
Omnia tunc: quibus inuidas, si linxulus sis.
Templorum quoque maiestas præsentior, & voce

Nocte.

Nocte serè media, mediâque auidia per urbem
Litore ab Oceani Gallis venientibus, & Djs
Officium vatis peragentibus, his monuit nos.

Hanc rebus Latij curam præstare solebas.

Fictilis, & nullo violatus Iupiter amo.

Illâ domi natus, nostrâque ex arboire mensus

Tempora viderunt: hos lignum stabat in vultu.

Annosam si fortè nucem deiecerat Eurus.

At nunc diuitibus cenanti nulla voluptas,

Nil rhombus, nil dana sapit putere videntur.

Vinguent, atque rose, latos nisi sustinet orbis

Grande ebur, & magno sublimis pardus hiatus,

Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,

Et Mauri celeres, & Mauro obscurior Indus,

Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu,

Iam nimios, capitique graueis, hinc surgit orexis,

Hinc stomacho bilis: nam pes argenteus illis,

Anulus in digito quod ferreus, ergo superbum

Coniuium caueo, qui me sibi comparat, & res.

Despicit exiguis, adeo nulla vincia nobis

Est eboris, nec tessella, nec calculus ex hac

Materna: quin ipsa manubria cultellorum

Ossa: non tamen his vlla vngquam opsonia sum.

Rancidula, hanc ideo peior gallina secatur.

Sed nec struor erit, cui cedere debet omnis

Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem

Sunine cum magno lepus, atque aper, & pygæus,

Et Sythica volucres, & phænicopterus ingens,

Et Gerulus oryx, hebeti lautissima ferro

Ceditur, & tota sonat ruiet cetera Subura.

Nec frustum caprea subducere, nec Latius Africa

Noxæ aut noster iuuiculus, ac rudis omni

Religio purior
erat, & Dii ma-
gis propitij, tam-
en minori appa-
ratu colebantur.

Syene, insula in
Aethiopia subit.
in qua magna
vis elephanti-
um nascitur.

Tessellæ, scilicet, à
tessera desumptæ.

Tryphorus hic
dacebat artium
struoribus in Su-
bura, & secundi
gestus cultor, &
signis ferculis
representabat.

Tempore

Tempore, & exigua frustis imbutus ofella.
 Plebeios calices, & paucis asibus entos
 Porrigit incultus puer, atque a frigore tutus,
 Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus,
 Quisquis erit, magno cum poscis, posce Latine.
 Idem habitus cunctis, tonsi, cunctique capilli,
 Atque hodie tantum propter convivia pexi.
 Pastoris duri est hic filius: ille bubulci
 Suffinat longo non visam tempore matrem,
 Et casulam, & notos tristis desiderat hados.

Pueri simplicē,
 & modestū mul-
 ris circumstantijs
 deserbit.

Ingenii vultus puer, ingenique pudoris.
 Qualeis esse decet, quos ardens purpura vestit,
 Nec pugillareis desert in balnea tancus
 Testiculos, nec vellendas iam praebebit alas,
 Crassa nec opposito pauidus tegit inguina gutto.
 Hic tibi vina dabit, diffusa in montibus illis,
 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusst:
 Nanque una, atque eadem vini patria, atque ministri.
 Forsitan exspectes, ut Gaditana canoro

Gadit. Gaditane
 saltationes mol-
 les, & lascivae in
 convitiis adhi-
 bebantur, ad ex-
 hilarandos cōvi-
 varum animos.

Incipiat primum choro, plausque probate
 Ad tenam tremulo descendant clune puella,
Vitamentum Veneris languentis, & acres
 Diutius vitice: maior tamen ista voluptas
 Alterius sexus: magis ille extenditur, & mox
 Auribus, atque oculis concepta urina movetur.
 Non capit has nugas humilis domus: audiat ille
 Testamur crepitus cum verbis, nudum olido stans
 Fornice mancipium quibus abstinet: ille fruatur
 Vocibus obscenis, omniisque libidinis arte,
 Qui Lacedaemonium pyrisnate lubricis orbem:
 Nanque tibi fortunae veniam damus, alea turpis,
 Turpe & adulterium mediocribus: hac eadem illi

Omnia

Omnia cum faciant, hilares niti lique vocantur.

Nostra dabunt alios hodie convivia luos,
 Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
 Alti soni dubiam facientia carmina palman.

Quid refert, tales versūs qua voce legantur?
 Sed nunc dilatis avertē negotia curis,
 Et gratiam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cessare diem: non senioris ulla
 Mentio, nec, prima si luce egressa, reneti

Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor,

Humida suspectis referens multatū regis,
 Vexatāsque comas, & vultum, autēque calentem.
 Protinus ante meum, quidquid dolet, exue lumen:
 Pone domum, & seruos, & quicquid frangitur illis,

Aut perit: ingratos ante omnia pone sodales.
 Interea Megalestiacae spectacula mappae,
 Idem solenne colunt, similiisque triumpho
 Prado caballorum Prator sedet, ac, mihi pace
 Imnense, ni mihi licet si dicere plebis,

Totum hodie Romam Circus capit, & fragor autem
 Percutit, euentum viridis quo colligo panni.
 Nam si deficeret: maestram, attonitūque videres
 Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere vitis
 Consulibus spectent iuvenes, quos clamor, & audax

Sponsio, quos cuncta decet assensisse puellae:
 Spectent hoc nupte iuxta recubante marito,
 Quid pudeat narrasse aliquem praesentibus ipsis:
 Nostra bibat vernum contracta cuticula Solem,
 Effugiātque togam iam nunc in balnea salua

Fronte licet vadās, quinquam solida hora supersit
 Ad sextam facere hoc non possis quinque diebus
 Continuis: quia sunt talis quoque tedia vite

Hortatur conui-
 uum suum ad hi-
 laritatem, & animi
 tranquillitatem
 omittis curis, &
 suspicionibus.

virid. pan. fadion-
 nis Praetor, cui
 fauebat bona
 pars ciuitatis.

Magna. VOLVPTATES commendat ratione vsus.

NATALI, Coruine, die mihi dulcior hac lux,
Qua festus promissa Deis animalia cespes,
Exspectat: niveam Regina cadimus agnam:
Par vellus dabitur pugnantem Gorgone Maura.
Sed procal extensum petulans quatit hostia funem,
Tarpeio servata Iovi, frontemque coruscet:
Quippe ferox vitulus, tempus maturus, & ara,
Spargendusque mero, quem iam pudet ubera matris
Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi, similisque affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, & ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Lata sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, & a grandi cernix ferianda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque passus
Nuper, & inebriemem sese minantis amici.
Nam prater pelagi casus, & fulguris ictum
Euasi, dense celum abscondere tenebra
Nube una, subitusque antennis impulsit ignis,
Cum se quisque illo percussum crederet, & mox
Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus. omnia fiunt
Talia, tam graviter, si quando poetica surgit
Tempestas. genus ecce aliud discriminis: audi,
Et misce ictum, quanquam sint cetera fortis
Eiusdem: pars dira quidem sed cognita multis,
Et quam votiva testantur sana tabella
Plurima. piores quis nescit ab iside pasci?
Accidit & nostro similis fortuna Catullo.
Cum plenus fultu medicus foret alucis, & iam,
Alterum puppis latus enarcentibus undis

SAT. XII.

Ad Corvinum, cui scribit, se pro salute Catulli amici, qui naufragus exstiterat, diis vota soluturum, ac obiter in captores testamen torum, noniam Nautium & Mistrum Pacuvium, qui ex eo quaestum ducati erant.

amici, Catulli, ut paulo post testatur.

poet. sup. T. 3. f. u. a. f. o. i. t. a. l. i. a. t. e. m. p. e. s. t. a. s. q. u. a. m. e. o. q. u. e. a. p. o. e. t. i. s. d. e. s. c. r. i. b. i. s. o. l. e. t. c. u. m. p. e. r. c. o. n. t. e. n. t. i. o. n. e. c. i. t. a. g. g. r. a. n. t. r. e. m.

Arboris incerta, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem: decidere iactu
Cæpit cum ventis, imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno.
Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite qua mea sunt dicebat cuncta Camillus,
Precipitare volens etiam pulcerrima, vestem
Purpuream teneris quoque Macenatibus aptam,
Atque alias, quantum generosi graminis ipsum
Infecit natura pectus, sed & cæcæ fons
Vribus oculis, & Bæticus adnuat æv.
Ille nec argentum dubitabat mittere, lanceis
Parthenio factas, vine cratera capacem,
Et dignum sitiente Pholo, vel coniuge Fusci.
Adde & bascaudas, & mille escaria, multum
Celati, biberat quo callidus emitor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audeat
Argento præferre caput, rebusque salutem?
Non propter vitam facient patrimonia quidam,
Sed virio cæci propter patrimonia viriunt.
lactatur rerum vitium pars maxima: sed nec
Damna leuant. tunc, aduersis argentibus, illuc
Decidit, ut malum feno summitteret, ac se
Explicat angustum, discriminis ultima quando
Præsidia afferimus, namem factura minorem.
I n v n c, & ventis animam committe, dolato
Confusus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, ac septem, si si latissima tela.
Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagena
Adspice furiendas in tempestate secures.
Sed postquam iacuit pluvium mare, tempora postquam
Prospera vectoris, fatumque valentis Euro,

alias, vestis Bæticæ, quæ ex natura haaret. bantur, citra finem operum.

emitor Cl. Philopos Amyntæ filius, qui Olynthiæ ciuitatis auro à Lallhene proleptore redemit.

dig. Alludit ad d. eum philosophum eundem, qui cum audisset novum trum digitorum esse constitutionem, idem, inquit, à morte abiecit, qui nauigant.

Et pelago, postquam Parca meliora benigna
 Pensa manu ducunt hilares, & flaminis albi
 Lanificæ: modica non multa fortior aura
 Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit
 Vestibus extensis, & quod superauerat unum,
 Velo prora suo: iam deficientibus Austris,
 Spes vitæ cum Sole redit: tum gratus Iulo,
 Atque nouercali sedes prælata Lanino,
 Conspicitur sublimis apex: cui candida nomen
 Scrofa delit, letis Phrygiibus mirabile fumen,
 Et nunquam visis triginta clara mamillis.
 Tandem intrat positas inclusâ per aquora moles,
 Tyrhenâque Pharon, porrectâque brachia rursus,
 Que pelago occurrunt medio, longæque relinquunt
 Italian non sic igitur mirabere portus,
 Quos natura dedit: sed trunca puppe magister
 Interiora petit Batiæ peruiâ cymba.
 Tunc stagnante sinu gaudent ibi vertice raso
 Gamula securi narrare pericula nautæ.

ling. fauē. verba,
 quibus in sacris
 fletum indicē-
 batur. sic Tibull'
 Lingua vir, mu-
 lierque faue.

Nemo suspice-
 tur me id agere,
 ut capte homi-
 nem nam orius
 non est, neq; ad-
 modum locuples.

Ite igitur pueri, linguis, animisque fauentes,
 Sertaque delubris, & sacra imponite cultis,
 Ac molles ornate focos, glebâque virentem:
 Iam sequar, & sacro, quod præstat, ritū peractō
 Inde domum reperam, gracileis ubi patua coronas
 Accipiunt fragili simulacra nitenti cera.
 Heic nostrum placabo Ionem, Lavibûsque paternis
 Thura dabo, atque omnes violæ iactabo colores.
 Cuncta nitent, longos erexit ianua ramos,
 Et macutinis operatur festa lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc, Corinthe: Caryllus,
 Pro cuius reditu tor pono altaria, paruos
 Treis habet heredes, libet expectare, quis egram

Es:

Et claudentem oculos gallinam impendat amico
 Tam sterili: verum hæc nimia est impensa: coturnix
 Nulla nunquam pro patre cadet, sentire calorem
 Si capiti locuples Gallina, & Paccius, tibi:

Legitime fixis restituit tota tabellis
 Ponticus, existunt qui promittant hecatomben.
 Quatinus hæc non sunt nec venales elephantis,
 Nec Latio, aut usquam nostro sub sidere talis
 Bellua concepitur: sed summa gente petita
 Arboribus Rutulis, & Tumi pascitur agro
 Casaris amicum, nulli seruire paratum
 Pituito: siquidem Tyrio seruire solebant
 Hannibali, & nostris Ducibus, Regique Molosso.
 Horum maiores, & dorso ferre cohorteis,
 Partem aliquam belli, & euntem in prælia turmam.
 Nulla igitur mora per Nouium, mora nulla per Histrum
 Pacum, quin illud ebur ducatur ad aras,
 Et cadat ante Laris Gallitæ victima sacra,
 Tantis digna Deis, & captatoribus hominum.
 Alter enim, si concedas maculare, vouebit
 De grege senorum magna, & pulcherrima quæque
 Corpora, vel pueris, & frontibus ancillarum
 Imponet vittas, & si qua est nobilis illi
 Iphigenia domi, dabit hæc altaribus, etsi
 Non sperat Tragicæ furtina piacula cernæ.
 Lando meum cinem, nec comparo testamento
 Mille rates: nam si Libitinam euaserit æger,
 Delebit tabulas, inclusus carcere nasse,
 Post meritum sanè minandum, atque omnia solis
 Forsan Pacuius breuiter dabit: ille superbus
 Incedet victis rivalibus, ergo vides, quam
 Grande operæ pretium faciat ingulata Mycenis.

Exercitio, di-
 sum à numero
 bouum: quod ge-
 n' describit Iul.
 Capitolinus in
 vita Maximi, &
 Balbini.

Tanta est capta-
 torum improbi-
 tas, ut vel perire
 filix non parcat,
 si per leges lice-
 ret, modò spes
 prædæ aduigilat.

Vivat Pacuvius, queso, vel Nestora totum:
Possideat, quantum rapuit Nero: montibus aurum
Exaquet, nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

D. IVNII IVVENALIS SATYRARUM LIBER V.

SAT. XIII.

Ad Caluinū, quē
consolatur, vehē-
mētē rogamus
propter pecuniā
ab eo, apud quē
deposuerat, sibi
abnegatā, dicēs,
non carere sup-
plicio eum, qui
fidem nō servat.
Nā ut maxime
hominū iudiciū
evadat talis, con-
scientie carnifi-
cia nō evadet.

EXEMPLO quodcumq; malo committitur, ipse
Difficet auctori. prima est hac ultio, quod se
Iudice, nemo nocens absoluitur, improba quamvis
Gratia fallacis Prætoris vicerit umam.
Quid sentire putas omneis, Caluine, recenti
De scelere, & fidei violata crimine? sed nec
Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocri
lactura te mergat onus: nec rata videmus,
Quæ patris casus multis hic cognitus, ac iam
Tutus, & medio Fortuna ductus æcervo.
Ponamus nimios gemitus: flagrantior æ quo
Non debet dolor esse vini, nec vulnere maior.
Tu quamvis leuium minimam, exiguiq; malorum
Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
Depositiū. stupet hæc, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos Fontio Consule natus?
At nihil in melius tot rerum proficis usus?
Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis,
Victrix Fortune sapientia. DICIMVS autem
Hos quoque felices, qui ferre incommoda vita,
Nec iactare iugum vita didicere magistra.
Quæ tam festa dies, ut cesset prolede furem,
Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine luctum
Quæsitum, & patas gladio, vel pyxide nummos?
RAB. quippe boni: nummo vix sunt totidem, quot

Thebæum

hæc. iug. detre-
tare, & frangi
Fortunæ insul-
tibus.

Rari. alludit ad
Græciæ sapientia-

Thebæum potte, vel diuitis ossa Nilis.
Non ætas agitur, peioraque sacula feri
Temporibus: quorum scelere non inuenit ipsa
Nomen, & a nullo posuit natura metallo.
Nos hominum, Diuinique fidem clamore ciemus,
Quanto Fesidium landat vocalis agentem
Sportula. dic senior bulla dignissime, nescis,
Quas habeat Veneres aliena pecunia: nescis,
Quem tua simplicitas risum vulgo moueat, cum
Exigis à quoquam ne peieret, & puer villis
Esse aliquot Numen templis, atque iubenti?
Quoniam hoc indigenæ vinebant more, prius quam
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiens, tuic, cum vinctacula Iuno,
Et primæ adhuc Idæis Iupiter antris.
Nulla super nubes conuivia Calicolarum,
Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
Ad cyathos, & iam siccatæ nechare tergens
Brachia Volcanus Lipara nigra taberna.
Prædebat sibi quisque Deus, nec timba Deorum
Talis, ut est hodie, contentaque fidera paucis
Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
Pondere. nondum aliquis sortitus trieste profundi
Imperium, aut Siculæ totius cum coniuge Pluton.
Nec rota, nec Furia, nec saxum, aut vulnus: atti-
Pena: sed inferis bilares sine Regibus Vmbra.
Inprobitas illosuit admirabilis æno.
Credebant hoc grande nefas, & morte piumum,
Si inuenis vetulo non assurrexerat, & si
Barbato cuiusque puer, licet ipse videret
Plata domi farta, & maiores glandis æcervos.
Tam venerabile erat præcedere quatuor annis,

tes, qui numero
septem fueret, ut
Thebis portæ, &
Nilis ossa.

Indigenæ, qui
Græcè vocantur
ἀρχαῖοι.

Herc. uxor, He-
be, Iouis, & Iuno
nisi filia, quæ cū
Ganymede est
Dixit à cyathis.

profundi, meris,
quod forte Ne-
ptunus obuenit.

Sanditeat puer
vix, & probati
mores.

Primæque par adeo sacra lanugo senectæ.
Nunc, si depositum non infitietur amicis,
Si reddat veterem cum tota sanguine follis,
Prodigiosa fides, & Tusci digna libellis,
Quæque coronata lustrari debeat agna.

Egregium, sat: Et unguæ vinum si cerno, bimenbri
Hoc morsum pueri, & miranti iam sub aratro
Piscibus inuentis, & fide comparo mule
Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,
Examenque apium longa confederit vna
Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis

Gurgitibus minis, & lactis vortice torrens.
Intercepta decem quæteris sestertia fraude
Sacilega, quid si his centum perdidit alter
Hoc arcana modo? maiorem tertius illa
Summam, quam patule vix ceperat angulus arca?

TAM facile, & primum est superius contemnere testes,
Si mortalis idem nemo fiat. adspice, quanta
Voce negat, quæ sit fidei corollæ vultus.

Per Solis radios, Tarpeiaque fulmina iurat,
Et Martis frameam, & Cinthiæ spicula vatis:
Per calamos venaticis, phærentamque puella,
Pæque tum pater Agei Neptune tridentem:
Addit & Herculeo arcus, hastamque Mineræ,
Quidquid habent telorum armamentaria cali.

Si vero & pater est, comedam, inquit, flebile gnati
Sinciput elixi, Phariæque madentis aceto.

Sunt qui in Fortuna iam casus omnia pomunt,
Et nullo credunt mundum recte mori
Natura volente vices & lucis, & anni,
Atque idco inrepti quæcunque altaria tangunt.
Est alius metuens, ne crimen pana sequatur:

5

10

15

20

25

30

Hic

Hic putat esse Deos, & peierat, atque ita secum.
Decernat quodcumque volet de corpore nostro
Ihs, & nato feriat mea lumina fistro,
Dummodo vel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
Et phthisis, & vomica putres, & dimidium crus
Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
Ne dubitet I adas, si non eget Anticyra, nec
Archigene, quid enim velocis gloria plama
Præstat, & esuriens Pisæ ramus olivæ?

10 Ut sit magna, tamen certe lenta ira Decorum est.
Si curant igitur cunctos punire nocentes,
Quando ad me venient? sed & exorabile Numen
Fortasse experiat: solet his ignoscere, multi
Committunt eadem diverso crimina fato:

15 Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema.
Sic animum dira trepidum formidine culpe
Confirmant, tunc te sacra ad delubra vocantem
Præcedit, trahere inimo vltro, ac vexare paratus.
Nam, cum magna male super est audacia caussa,
20 Creditur à multis fiducia. mimum agit ille,
Urbani qualem fugitivus secura Catulli:
Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
Vel potius quantum Gradivus Homericus, audis
Iupiter hæc, nec labra mores, cum mittere vocem

25 Deberas vel mamoreus, vel æneus? aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus, & sectum vituli iecin, albæque porci
Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est
Effigies inter vultus, statuamque Bathylli.

30 Accipe quæ contra valeat solatia ferre,
Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
A Cynicis tunica distantia, non Epicurum

G 5

Sufficit

Lad. expeditus
pauper, & finis,
qualis fuit car-
for ille.

Fort. verba fung
eius, qui flagitiū
admisit.

mim. fabulam, in
qua introductus
seruus clamorū
mirabili.

Stat. Bath. pueri
Samij, quæ a Po-
lycrate directa
fuit citharæ dico
ornatu. Is fuit, q
ab Anacreonte
pœta etiam dile-
ctus fuit, ut testat
ur Horatius.

Fusc. lib. quæ ex
disciplina Etru-
ca expiatur: nā
haruspicina in-
venta est in Etru-
ria. ostendit autē
suo seculo mon-
bri esse simile, si
quis si dē seruet
tanta est inorum
depravatio.

Cirrhæi vatis,
Apollinis, qui in
Curlia Delphi
vicino oppido
colebatur.

Præposita quo-
randa superstitio.

Sufficit exigui letum plantaribus horti.
 Cuiusmodi dubij medicis maioribus agri:
 Tu venam vel discipulo committe Philippi.
 Si nullum in terris tunc detestabile factum
 Ostendis, taceo, nec pugnis cadere peccus
 Te veto, nec plana faciem contunderet palma:
 Quandoquidem accepto claudenda est ianua danno,
 Et maiore domus gemitu, maiore tumultu
 Planguntur numini, quam funera, nemo dolores
 Fingit in occasu, vestem deducere summam
 Contentus, *reverti oculos humore coacto.*
 Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
 Sed si cuncta vides simili fora plena querela:
 Si decies lectis diversa in parte tabellis
 Vana supernacui ducunt cheirographa ligni,
 Arguit ipsorum quas littera, gemmaque princeps
 Sardonychus, oculis quæ custoditur eburnis:
 Te nunc delicias extra communia censes
 Ponendum: quia tu galline filius albe,
 Nos viles pulli nati infelicibus ovis.
 Rem patris modicam, & meliorem bile ferendam,
 Si flectus oculos maiora ad crimina, confer
 Conduatum litronem, incendia sulfare capta,
 Atque dolo, primos cum ianua colligit igneis:
 Confer & hos veteris qui tollunt grandia templi
 Pocula adorande iuguginis, & populorum
 Dona, vel antiquo positas à Rege coronas.
 Hæc ibi si non sunt, minor existat sacrilegus, qui
 Radat in aurati femur Herculis, & faciem ipsam
 Neptuni, qui bractæolam de Castore ducat.
 An dubitet solitus totum conflare Tonantem?
 Confer & artifices, mercatoremque veneni,

*Exhibetur
 scheda propria
 manu conscriptæ,
 quibus nos credi
 tota obligamus.*

*rab. donaria, que
 propter vetula-
 tem ipsam meri-
 to religioſa ha-
 beri debebant.*

Et deducendum corio bonis in mare, cum quo
 Clauditur adversis innoxia simia fatris.
 Hæc quora pars scelerum, quæ custos Gallienus urbis
 Vsq; à Lucifero, donec lux occidat, audit?
 Humani generis mores tibi nosse volenti
 Sufficit una domus, paucos consume dies, &
 Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.
 Quis cumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
 In Meræ crasso maiorem infante manillam?
 Cerula quis stupuit Germani lumina, stamm
 Casarem, & madido torquentem cornua cirro?
 Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
 Ad subitas Thiacum volucres, nubemque sonoram
 Pygmeus parvis currit bellator in armis:
 Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
 Vnguis à sua fertur igne. si videas hoc
 Gentibus in nostris, risu quatere: sed illic,
 Quæquam eadem assidue spectentur prælia, vider
 Nemo, ubi tota cohors pede non est alior uno.
 Nullane perituri capitis, fraudisque nefande
 Pæna erit? abreptum crede hunc graviore catena
 Protinus, & nostro (quid plus velit ita?) necari
 Arbitrio. manet illa tamen iactura, nec unquam
 Depositum tibi sospes erit: sed corpore trunco
 Invidiosa debet minimus solatia sanguis.
 At vindicta, bonum vita incunilis ipsa.
 Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
 Interdum, aut lenibus vides flagrantia causis.
 Quæculacunque adeo est occasio, sufficit ira.
 Chrysippus non dicit idem, nec mite Thaletis
 Ingenium, dulcique senex vicinis Hymetto
 Qui partem acceptæ sava inter vincla cicuta

*Gall. Rustic. Gal-
 licus sub Domi-
 tiano præfectus
 urbis.*

*Infant. mamillam
 Meræ infans fe-
 minæ mammas
 habet infantibus
 pares, ut totæ
 Pompei. Mela.*

*Sapientis est, no-
 le se viciſſim cum
 posuit, quæquam
 graviter læſus.*

*senex, Socrates,
 cuius patientia
 multis exemplis
 probata est.*

Accu-

Et

Accusatori nollet dare, plurima felix
 Paullatim vitia, atque errores exuit omnes.
 Prima docens rectum sapientia: quippe minimi
 Semper, & infimi est animi, exiguique voluptas
 Vltio. continuo sic collige, Q V O D vindicta
 Nemo magis gaudet, quam femina. cur tamen hos tu
 Enasisse putres: quos dari confecta facti
 Mens habet attonitos, & surdo verberare cadit
 Occulum quatiente animo tortore flagellum?
 Pœna autem vehementis, ac multo saevior illis,
 Quas & Caditius grauis inuenit, aut Rhodamantus,
 Nocte, diēque suum gestare in pectore testem.
 Spartano cuidam respondit Pythia vates.
 Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
 Depositem retinere, & fraudem iure tueri
 Incurando: querebat enim quæ Numinis esset
 Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
 Reddidit ergo metu, non moribus, & tamen omnem
 Vocem adyti dignam tempore, veramque probavit:
 Exstinctus tota pariter cum prole, domoque,
 Et quamvis longa deductis gente propinquis.
 Hæc patitur poenas peccandi sola voluntas.
 N A M scelus intra se sacrum qui cogitat vltum,
 Facti crimen habet, ædō, si conata peregit?
 Perpetua anxietas, nec mense tempore cessat,
 Fancibus ut morbo fœccis, interique molareis
 Difficili crescente cibo, sed vima missellus
 Exsultat: Albani veteris pretiosa senectus
 Displicet, ostendas melius, densissima ruga
 Cogitur in frontem, velut acie ducta Falerno.
 Nocte breuem si forte indulisti cura soporem,
 Et toto versata toto iam membra quiescunt:

Confecitæ satis
 graue supplicium
 est fontib.

Pyth. Historiæ de
 Glaucæ Lacedæ-
 monio plixē tra-
 ctat Herodotus
 lib. vi. quam hæc
 poëta obiter in-
 dicauit.

Pœna, qua labo-
 rant ij, qui sibi
 sunt male cōsui,
 aut certe mali al-
 iquid versant in
 animo.

Continuo templum, & violati Numinis aras,
 Et quod precipuis mentem fulgoribus urget,
 Te videt in somnis tua sacra, & maior imago
 Humana turbat pauidum, cogitque fateri.
 Hi sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent.
 Cū tonat: exanimis primo quoque murmure cali:
 Non quasi fortuito, nec ventorum rabie, sed
 Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
 Illa nihil nocuit, cura graniore timeret
 Proxima tempestas: velut hoc dilata sereno.
 Præterea, luctis vigili cum febre dolorem
 Si capere pati, missum ad sua corpora morbum.
 In festo credunt à Numine, saxa Deorum
 Hæc, & tela putant, pecudem spondere sacello.
 Balantem, & Latibus cristam promittere Galli
 Non audent. Q V I D enim sperare nocentibus ægris.
 Concessum? vel quæ non dignior hostia vita?
 M O B I L I S, & varia est ferme natura malorum.
 Cū scelus admittunt, superest constantia quid fas,
 Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
 Criminibus, T A M E N ad mores natura recurrit.
 Damnosos, fixa, & mutari nescia, N A M quis
 Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
 Eiectum semel armita de fronte ruborem?
 Quisnam hominū est, quem tu contentum videris uno
 Flagitio? dabi in laqueum vestigia nostræ.
 Persidus, & nigri patietur carceris vincum,
 Aut maris Aegæi rupem, scopulisque frequentis,
 Exsulibus magnis, pœna gaudebis amara.
 Nominis iniussu, tandemque faterere letus.
 Nec surdum, nec Teiretiam quenguam esse Deorum.

maior humana,
 venerabili & di-
 uina specie, ut
 Sueton. in Cleo-
 dio.

Læte dolore, quæ
 Græci τῆς πῆλιδος
 appellant.

Qui semel assue-
 rit viris, non fa-
 cilē se postea ab
 illis abstinere po-
 test, donec pea-
 deat, aut strae
 guletur.

SAP. XIII.

Ad Iuvenium in
paries, qui libe-
ros suos sceleratis
moribus cor-
rumpunt, quos op-
timis exemplis de-
beant formare,
& prouocare ad
meliora.

PLURIMA sūt, Eufine, & fama digna sinistra;

Et, quod maiorum vitio, sequiturque minores,

Et nitidis maculam, ac rugamigentia rebus;

Quae monstrant ipsi pueris, traduntque parentes.

Si damnoſa ſorem inuat alea: ludit & heves

Bullatque, paruoque eadem mouet arma fritillo.

Nec de ſe melius cuiquam ſperare propinquo

Concedit iuuenis: qui radare tubera tave,

Bolerum condire, & eodem iure natantis

Mergere ſecūdas ducit nebulone parente,

Et cana monſtrante gula: cum ſeptimus annus

Transſiit puero, nondum omni deterenato,

Parbato licet admoneas mille inde magiſtros;

Hinc totidem, cupiet lauro cenare paratu

Semper, & a magna non degenerare culina.

Mitem animum, & mores modicis enoibus aequos

Præcipit, atque animos ſeniorum, & corpora, noſtra

Materia conſtare putat, paribusque elementis?

An ſauire docet Rutillus: qui gaudet aceto

Plagitarum ſtrepitu, & nullam ſeuina flagellis

Comparat Antiphares trepidi Laris, ac Polyphemus?

Tum felix quoties aliquis tortore vocato

Vitruo ardentis duo propter lintea ſento.

Quid ſuadet iuueni letus ſtridore tenere,

Quem mire afficiunt inſcripta egiſtula, carcer

Ruflicus? exſpectas, ut non ſit adultera Larva

Filia: quæ nunquam maternos dicte machos

Tam cito, nec tanto poterit contexere cuiſu,

Ut non ter decies reſpiciet? conſcia matri

Virgo ſuit: certus nunc hæc dictante puſillas

Impler, & ad meliorem dat eiſdem ſente cinadiæ,

Sic matris iubet: velocius, & citius nos

Filij nõ docentur
humilitate &
elementis, ſed po-
tius crudelitate
& tyrannidem
ſe ſeruat.

afficiunt, delectant,
hoc quidẽ in lo-
coret aut ver-
bum modicum.

Natura facilis
ſumus ad vicia.

Contin-

Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, magnis

Cum ſubeant animos auctoribus: unus, & aliter

Forſitan hæc ſpennant iuuenes, quibus arte benigna,

Et meliore luto finxit præcordia Titans

¶ Sed reliquos fugienda patrum veſtigia ducunt,

Et monſtrata duæ veteris trahit orbita culpe.

Abſtineas igitur damnis huiusce: etenim vel

Vna potens ratio eſt, ne crimina noſtra ſequantur

Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandi

10 Turpibus, ac prauis omnes ſumus, & Catilinam

Quocunque in populo videas, quocunque ſub axe:

Sed nec Brutus erit, Brutus pæc auunculus reſquam.

N I L dictu ſadum, reſiſque hæc limina tangat.

Intra qua puer eſt: procul hinc, procul inde puella

11 Lenonum, & cantus permoſtantis paraſiti.

M A X I M A debetur puero reuerentia. ſi quid

Turpe parat, nec tu pueri contemſeris annos:

Sed peccaturo obſiſtat tibi filius inſans.

Nam ſi quid dignum Cenſoris fecit ira,

20 Quandoquidem ſimilem tibi ſe non corpore tantum,

Nec vultu dederit, morum quoque filius, & cum

Omnia deterius tua per veſtigia peccet,

Conſpices nimirum, & caſtigabis aceto

Clamore, ac poſt hæc tabulas mutare parabis.

25 Vnde tibi frontem, liboritateque parentis,

Cum facias peiora ſenex, vacuūque cerebro

Iam pridem caput hoc ventroſa cucurbita quat?

Hoſpiti venturo, ceſſabit nemo tuorum.

Verre pauimentum, nitidas oſtinde columnas,

30 Anſa cum tota deſcendat atrox tela,

Hic lauet argentum, vaſa aſpera tægeat alter,

Vox domini ſemit inſtantis, virganeque tenentis.

Titan, Promethæus
ſapientis filius
Titani nepos.

Ad deteriora fa-
ciles ſum? noſtra
ſponte: quemad-
modum probat
exemplū: quod
Catilinæ & ſi di-
tiſſimos utique faci-
le inueniunt, Brutum
aut Catonem
non ita.

euenientia phre-
neticis ſoler ad-
moneri, occipit:
tio incito cucur-
bitula, ſi neque
mens coſiſter, ne-
que ſomnus ac-
ceſſat, auditor Coe-
nel, Ceſſus.

Ergo

minutal, condi-
mētū gen*, quod
ex reb* minutal
concilis concie-
batur.

de ponte, mendi-
cium in pon-
tibus meadican-
tibus.

Seget, à serendo,
est fructus & ter-
ra, quæ feritur.

unicam, verba
auari, qui iuxta
illud Horatii, po-
pulus me exhibi-
tatur, at mihi
audo ipse do-
mi.

Mucida cerulei patris consumere frusta,
Hesternum solitus medio feruare minutal
Septembri, necnon differe in tempora cense
Aletius concham æstui cum parte lacerti
Signatam, vel diuidio, putrique siluro,
Filaque festini numerata includere porri.
Inuitatus ad hec aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitiam hæc per tormenta coactas,
Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
Vt locuples moriaris, egenti vincere fato?
Interea pleno cum turgent sacculus ore,
Caesit arbor momi, quantū ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur
Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum,
Et proferre libet fincis, maiorque videtur,
Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &
Arbusta, & densa montem qui canet oliua.
Quorum si pretio dominus non vincitur villo,
Nocte bones macri, Lassoque famelica collo
Armenta ad vineis huius mittuntur aistas,
Nec prius inde domum, quam tota noualia sauos
In ventres abeant, vt credas falcibus actum.
Dicere vix possis, quam multi taliaplorent,
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quæ fæda buccina fama?
Quid nocet hoc, inquit, unicam mihi malo lupini.
Quam si me toto laudes, vicinia pago.
Exigui ruris paucissima færa secantem,
Scilicet & morbis, & debilitate carebis.
Et lactum, & curam effugies, & tempora vite
Longa tibi post hæc færo meliore dabuntur:
Si tantum culti solus possederis agri.

Quæ.

Quam non sub Tatio populus Romanus arabit.
Mox etiam fractis ætate, ac Purice passis
Prælia, vel Pynhum immanem, gladiosq; Malossos,
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris.
Nulla visa unquam meritis minor, aut ingrata
Certa fides patriæ, fatuabatur glebula talis
Patrem ipsum, turbânque casa: qua feta iacebat
Vxor, & infantes ludabant quatuor, vnus
Vernula, tres domini: sed magnis fratribus horum
A serobe, vel sulcore dentibus altera cena
Amplior, & grandes sumabant pulvis oleæ.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit orto.
Inde seræ scelerum causæ, nec plura venena
Miscuit, aut ferro grassam sepius villum
Humana mentis vitium, quam seua cupido
Indomiti census, nam dives qui fieri vult,
Et citò vult fieri. Sed quæ reuerentia legum,
Quis metus aut pudor est unquam properantis auari?
Vixite contenti casulis, & collibus istis
O pueri Marfus dicebat, & Hernicus olim,
Vestinusque senex: panem queramus aratro,
Qui satis est mensis: laudant hoc Numina raris,
Quorum ope, & auxilio, grate post munus aistas.
Contingunt homines veteris fastidia quercus,
Nil vetinum fecisse vider, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, qui summouet Entos
Pellibus inuersis, peregrina, ignotaque nobis
Ad scelus, atque nefas, quodcumque est, purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
Post sinem autumnū media de nocte supinum
Clamorus inuenem pater excitat, accipe cenas,

Ex prisentū fra-
gilitate ostendit
temporis sui fastiū,
& auitritiā, nam
cū ætate, & bello
iam confecti es-
sent, bene secum
agi putabant, si
vno aut altero
iugero agri do-
narentur.

Nō facile potest
quispiā iuste, &
ciao distendere.

Cuiusmodi præ-
ceptis veteres li-
beros suos ex-
hortati sint.

Ambicio, causa
omniū scelerū.

vicem. Cetero-
nis munus, qui
vicem gerat.

sol. si nō sit ani-
mosus in bello.

Sententia poë-
tæ, cuius est
versus ille, Vnde
habeas, &c.

Quid opus est iu-
uentuti indiger,
cum per se ad vi-
tam sit proclivis,
& re in ea re fa-
cile superabit.

quibus est, quasi
dicitur, accento
habetis, scilicet
vel tacito presen-
tissimo veneno,
auctor Plinius.

Scribe puer, vigila, causas age, per lege rubras
Maiorum leges, aut vitæ posse libello.
Sed caput intactum buxo, navesque pilosas
Annoet, & grandes miretur Lælius alas.
Digne Maurorum attegias, castella Brigantium,
Vt locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat. aut, longos castrorum fere labores
Si piger, & trepido solvunt tibi cornua ventrem
Cum litus audita, pates, quod vendere possis
Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
Vilius subeant ableganda Tiberim ultra,
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Ynguenta, & corianni. I V C R I bonus est odor ex re
Qualibet. illa tuo sententia semper in ore
Versatur, Dijs, atque ipso loue digna, poëta.
V N D E habeas quærit nemo, sed oportet habere.
Hoc monstrant vetule pueris poscentibus assent:
Hoc discunt omnes ante alpha, & beta puella.
Talibus instantem monitis quemcumque parentem
Sic possum affari. dic o vanissime, quis te
Festinare iubet? meliorem praesto magistro
Discipulum. securus abi: vincens, ut Ajax
Præterijt Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
Parcendum est teneris: nondum implere medullas
Natura mala nequitia: cum petere barbaram
Cæperit, & longi mucronem admittere cultri,
Falsus erit testis, vendet peritura summa
Exigua, Ceteris tangens aramque, pedemque.
Elatam iam crede narium, si limina Vestra
Mortifera cum dote subit, quibus illa premeantur
Per somnum digitis! nam qua teraque, marique
Acquirenda putes, brevior via conferet illi.

NULLVS

NULLVS enim magni sceleris labor. hac ego nunquam
Mandavi, dices olim, nec talia suasi:
Mentis causa mala tamen est, & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcepit amorem,
5 Et leuo monitu pueros producit amicos,
Et qui per fraudes patrimonium conduplicare
Dat libertatem, & totas effundit habenas
Curriculo: quem si reuocēs, subsistere nescit,
Et te contentio rapitur, metisque relictis.
10 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas: adeo infulgent sibi latius ipsi.
Cum dicis iuueni, stultum, qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatque propinqui:
Et spoliare docēs, & circumscribere, & omni
15 Crimine diuitias acquirere, quantum amor in te est.
Quantus erat patria Deciorum in pectore! quantum
Dilexit Thebas, si Gracia vera, Menæceus:
In quantum fulcis legiones dentibus anguis
Cum chelys nascuntur, & horrida bella capeffunt
20 Continuo, tanquam & tubicen surrexerit una!
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagentem late, & rapientem cuncta videbis.
Nec tibi pareatur misero, trepidumque magistrum
In cauea magno fremitu leo tollat alumnus.
25 Nota mathematicis genesis tuæ: sed graue tardas
Expectare colos: motiens flamine nondum
Abrupto. iam nunc obstat, & vota moras:
Iam torquet iuuenem longa, & ceruina senectus.
Ocyus Archigenem quaere, atque eme quod Mithridates
30 Composuit, si vis aliam decerpere scum,
Atque alias tractare rosas. medicamen habendum est,
Sorbere ante cibum quod debeat aut pater, aut Rex.

Et qui. Quidam
putant hunc ver-
sum esse notum.

Cum pater stul-
tū esse ait bene-
ficiū amico præ-
stare, i causa est,
ut filius sordidus
sit.

Menæceus The-
banus, qui ex ora-
culi monitu pro
salute patriæ ipse
se transiit, &
in medias hostium
acies coniecit, ut
scribat Papius
lib. xj. Theb.

H 3 Mon-

Monstro volupratem egregiam: cui nulla theatra,
Nulla aquare queas Pratoris pulvis lauri,
Si spectas quanto capitis discrimine constans
Incremента domus, arata mulus in arca

Cast. apud mer-
sarios, qui in fo-
ro erāt, ubi erat
aedes Castoris, &
Pollucis.

Fiscus, & ad vigilem ponendi Castora nummi,
Ex quo Mars vltor galeam quoque perdidit, & res
Non potuit servare suas, ergo omnia Flora,
Et Cereris licet, & Cybeles aulaa relinquant.
Tanto maiores humana negotia ludi.

Cory. peiratica,
quales sunt Ci-
lices.

An magis oblectant animum iactata petauto
Corpora, quique solent rectum descendere funem,
Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris,
Atque habitas, Coro semper tollendus, & Austro,
Perditus, ac vilis sacci mercator olentis:

Passum, vini ge-
nus, quod ex Cre-
ta potissimum
mittebatur: si
autē ex vuia ad
Solem passis, &
arefactis, unde
nomen habet.

Qui gaudes pingui antiquae de litore Creta
Passum, & municeps Ionis aduexisse legenas?
Hic tamen ancipiti figens vestigia pluma
Victum illa mercede parat, humanique famemque
illa riste cauet: tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius adspice portus,
Et plenum magnis trabibus mare: plus hominū est iam

In pelago, veniet clasīs quocunque vocarit
Spes lucri, nec Carpathium, Gataliaque tantum
Aequora transiet: sed longē Calpe relitta,
Audiet Hercules stridentem gurgite Solem.
Grande operae pretium est, ut tēso folle reuertē
Inde domum possis, tumidique superba aluta
Oceani monstra, & iuvenes vidisse marinos.
Non vnus mentis agitat furor: ille furoris

Cū multa for-
midosa gererē,
sua quadam insa-
nia laborat aua-
ritia.

In manibus vultu Eumenidum terretur, & igni:
Hic bone percusso mugire Agamemnona credit,
Aut Ithacum, parcat tunicis licet, atque lacrimis,

CITA-

Turatoris eget, qui naueū mercibus implet
Ad summum latus, & tabula distinguunt vna,
Cum sit causa mali tanti, & discriminis huius
Concisum argentum in titulos, faciēsque minutas.

Concil. expl.
Spas: pecunie
quar: variis titu-
lis, & imaginib⁹
signatur.

Occurrunt nubes, & fulgura: soluit funem
Fruenti dominus clamat, pipereisque coëctor.
Nil color hic caeli, nil fascia nigra minatur:
Aestiuum tonat infelix, ac fossitan ipsa
Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur

zonam, crumenu
lam, in qua aurā
recondēbat, & a
se praecegebant.

Obutus, & zonam lena, morsuque tenet.
Sed, cuius votis modo non sufficeret aurum,
Quod Tagus, & rutila voluit Paeolus arena,
Frigida sufficiens velantes inguina panni,
Exiguęque cibis, mersa rite naufragus affem

Dum rogat, & pilla se tempestate tuetur.
Tantis parva malis, cura maiore, merique
Sequantur. MISERA est magni custodia census.
Dispositus praediūis hamis vigilare cohortem
Senonum, notū Licinus iubet, attonitus pro

Electro, signisque suis, Playgięque columna,
Atque chore, & lata resūdine, dolia nudī
Non ardent Cynici isti frigeris, altera fiet
Cras domus, atque eadem plumbo commissā manebit.
Sensit Alexander, testa cū vidi in illa

Alexander vidit
Diogenem se se-
leiorē, qui nihil
cupere, cū ipse
sermo mūdo nō
esset contentus.

Magnū habinatoreū, quantō felicior hic, qui
Nil cupere, quā quī totum sibi posceret orbem,
Passurus gētis equanda pericula: ebullit.
Nullum Numen habes, si sit prudentia: sed te
Nos facimus, Fortuna, Deam, mensura tamen que

Sufficiat census, si quis me consalat, edam,
In quantum sitis, atque famēs, & frigera poscunt,
Quantum, Epicure, tibi parvis sufficit in horis,

H 4

Quas-

Quantum Societati ceperunt ante Penates
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit,
Acribus exemplis videor te claudere. misce
Ergo aliquid nostris de moribus: effice summam
Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Orthonis.
Hæc quoque si rignam nabit, extenditque labellum:
Summe equites, fac tercia quadringenta.
Si nondum impleni gremium, si panditur ultra:
Nec Crespi fortuna vnaquam, nec Persica regna
Sufficient animo, nec diuitia Narcissi,
Indulsit Casareni Claudius omnia, cuius
Paruit imperij uxorem occidere iussus.

Othon, qui rula-
rat legē, ne quis
sceleret in qua-
tuordecim qua-
dringenta sceler-
tia haberet.

SAT. XV.

Ad Volusium Bi-
thynicum, de im-
manitate, & su-
perbitione Aegy-
ptiorū, qui præ-
posita religione
feras colunt, ho-
mines ingulant:
ferinis carnibus
abstinent, huma-
nis vescuntur.

QVIS nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
Aegyptus potentia colat? crocodilon adorat
Pars hæc: illa paues satirarum serpentibus ibim.
Effigies sacri niset anrea ceropitheci,
Dimidio magica resonant ubi Memnone chorde,
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic ceruleos, heic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
Fortum, & cepe nefas violare, ac frangere morsu.
O sanctas genteis, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina, lunatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic ferum ingulare capelle:
Carnibus humanis vesci licet, attonito cum
Tale super cenam facinus narraret Vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam.
Mouerat, ut mendax aretalogus, in mare nemo
Hunc abicit, seu dignum, veraque Charybdi,
Fingentem immanis Lestrygonas, & Cyclopes?
Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa

Pa, quæ Vlysses
narrabat Alci-
noco, etsi fabulosa
erant, tamen mi-
nus erit atrocita,
quam quod nar-
rabo.

Cyane

Cyane, plenos & tempestatibus vireis.
Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis,
Tam vacui capitis populum Phæaca putauit?
Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
De Corcyra remeum duxerat vna:
Solut enim hoc Ithacus, nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem, sed nuper Consule Vinco
Gesta super calida referemus mania Copti,
Nos vulgi scelus, & cunctis grauiora cothurnis.
Nam scelus à Pyrrha, quæquæ omnia symmata voluit,
Nullus apud tragicos populus facit: accipe nostro
Dira quod exemplum feras produxerit ævo.
Inter finitimos vetus, atque antiqua similitas:
Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus:
Arder adhuc Combos, & Tentyra, summus vtrunque
Inde furor vulgo, quod Numina vicinorum
Odit uterque locus, cum solos credit habendos
Esse Deos, quos ipse colit, sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus, ac Ducibus: ne
Latun, hilaremque diem, ne magna gaudia cena
Sentirent postitis ad templa, & compita mensis,
Pernigilique toro, quem nocte, ac luce iacentem
Sepeimus interea Sal iuuenit, horrida sane
Aegyptus: sed luxuria, quantum ipse notauit,
Barbara famo non cedit turba Canopo.
Adde quod & facilis victoria de madidis, &
Blesis, atque mero inuabitibus, inde virotum
Saltatus nigro tibi cine, qualiacunque
Vuguenta, & flores, multæque in fronte corona:
Hinc ieiunum odium, sed iurgia prima sonare

Coptus, cō mune
Arabū, & Aegypti-
tiorū temporat.

Odiū inter Aegy-
ptios ob religio-
nem. Nam qui
Combi habitāt,
crocodilon co-
lunt: qui verò Ten-
tyrā, accipitram.

Canop, ubi tem-
plum erat Sera-
pidis, ad cuius sa-
era magna vis
hominum con-
stuebat non sine
negligentia.

H 5

Inci-

Incipiunt animis ardentibus, hac tuba rora.
 Delinç clamore pari concutimur, & vice reli
 Senit ruda manus, pauca sine rubore mala
 Vix cuiquam, aut nulli toto certamine natus
Inter, adficeret iam cuncta per agmina vultus
 Dimidius, alias facies, & hiantia nris
 Offa genis, plenos oculorum sanguine pagnos.
 Ludere se credunt ipsi tamens, & pueriles
 Exercere acies, quod nulla cadavera calcant,
 Et sanè quod tot vixantis militia turba
 Sic vivunt omnes, ego acriter impetus, & iam
 Saxa inclinatis per humum quassata lacertis
 Incipiunt torquere, domestica seditione
 Tela, nec hunc lapidem, quali se Turnus, & Ajax,
 Et quo Tydeides percussit pondere coxam
 Aeneas, sed quem valeant emittere dextra
 Illis dissimiles, & nostro tempore nate.
 Nam genus hoc vno iam decreverat Homero.
TERRA malos homines nunc educat, atque pusillos.
 Ergo Divi, quicunque adfexerit, videt, & edit.
 A dimeritculo repetatur fabula, postquam
 Subsidis auctis pars altera promere ferum
 Audet, & infelix pugnam instaurare sagittis:
 Tenga fuga celeri praestantibus omnibus inslant,
 Qui vicina colunt umbrosa Tentura palma.
 Labitur heic quidam, nimia feruidine cursum
 Praecipitans, caputque ast illum in plurima scellum
 Frustra, ac parviculas, ut nullis mortuus unus
 Sufficeret, totum careffis ofibus edit
 Vichix turba, nec ardenti decocit aëno,
 Aut verbis: longum vsque addo, tardumque putavit
 Exfessare fecos, comenta cadavera crudo.

Contentionem
 illam iocum ar
 boratur, nisi ali
 quot pereant.

Turnus, Aen. xj.
 Ajax in Hectorē
 Iliad. vij. & Dio
 medes, in v. saxū
 m. ita magnitudi
 nis in Aenciam
 misit.

palma, quæ &
 in Aegyptio, vbi
 Tentura est, plu
 tum prouenit.

Exaggeratio
 facit.

King

Hinc gaudere libet, quod non violauerit ignem,
 Quem summa cali raptum de parte Prometheus
 Donavit teris, elemento gratulor, & te
 Exsultare reor, sed qui moidere cadaver
 Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
 Nam scelere in tanto ne quatas, & dubites, an
 Prima voluptatem gula senserit, vltimus autem
 Qui stetit absinthio iam toto corpore ductis
 Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
 Vascones, ut fama est, alimentis talibus vsi
 Producere animas: sed res diuersa, sed illic
 Fortuna inuidia est, bellorumque vltima, casus
 Extremi, longa dira obsidionis egestas.
 Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
 Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
 Post omnes herbas, post cuncta animalia, quidquid
 Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis
 Pallentem, ac maciem, & tenuis miserantibus artus,
 Membra aliena fame lacerabant, esse parati
 Et sua, quisnam hominum veniam dare, quisue Deorū
 Viribus abnuent dira, atque immania passis,
 Et quibus ipsorum poterant ignoscere Mares,
 Quorum corporibus vescerantur? melius nos
 Zenonis praecepta morant, nec enim omnia, quodam
 Pro vita facienda putat, sed Cantaber vnde
 Stoiæus, antiqui praesertim atare Metelli?
 Nunc totus Graecias, nostrasque habet orbis Athenas.
 Gallia caussidicos docuit saeunda Britannos,
 De conducendo loquitur iam rhetore Thule.
 Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
 Virtute, atque fide: sed maior clade Saguntus.
 Tale quid excusat: Maotide seniora

Vascones à Sene
 rio obfessum fi
 dem pop. Rom.
 violarent, cala
 nerib' vescaban
 tur, dū fame vr
 gerentur, vt scri
 bunt Plutarchus
 & Appianus.

Zeno, qui pro vi
 ta tuenda ab ho
 nesto recedendū
 non putat.

Thule, insula vl
 tima ad Septen
 trionem: nūc Hi
 landia dicitur.
 Mxot. Taurica
 regio in Chersō

Aegypt.

neſo ad oſtia Ma-
ridis ſua eſt, ubi
Dianæ immola-
bantur hoſpites.

Aegyptius. quippe illa nefandi Taurica ſacri
Inuentrix, homines, ut iam quæ carmina tradunt
Digna fide credas, tantum immolat: vltius nil,
Aut grauius cultro timet hoſtia. quis modo caſus
Impulſit hos? quæ tanta fames, infeſtæque vallo
Arma coëgerunt, tam deteſtabile monſtrum
Audere? an ne aliam terra Memphitide ſicca
Inuidiam facerent nolenti ſingere Nilo?

Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
Sauromataque truces, aut immanes Agathyrsi,
Hæc ſanit rabie imbellæ, & inutile vulgus,
Paruula ſictilibus ſolidum dare vela phæſis,
Et breuibꝫ pictæ remis incumbere teſtæ.

Nec penam ſceleri inuenies, nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares ſunt,
Et ſimiles, na, atque fames. molliſſima corda
Humano generi dare ſe natura fateretur,

Quæ lachrymas dedit hæc noſtri pars optima ſenſus.

Plorare ergo iubet cauſam lugentis amici,

Squaloremque rei, pupillum ad iura vocantem

Circium ſcriptorem, cuius manantia ſerua

Ora puellares faciunt incerta capilli.

Natura imperio geminus, cum ſunus adulta

Virginis occurrat, vel terra claudum inſans,

Et minor igne rogi. quis enim bonus, aut face dignus

Arcana, qualem Ceteris vult eſſe ſacerdos,

Vlla aliena ſibi credat mala? ſeparat hoc nos

A grege mutorum, atque ideo venticabile ſoli

Soriti ingenium, diuinorumque capaces,

Atque exercendis, capiendisque artibus apti

Senſum à celeſti deniſſum traximus arce,

Cuius egent prona, & terram ſpectantia, mundi

Principio

Natura ad huma-
nitatē naſcitur.

minor igne mi-
nor quam qui
cremari merue-
rit. Nam ſcribit
Plin. lib. vii. pri-
ſcis fuiſſe morē,
hominem, prius,
quam edito den-
te, non cremari.

Principio indulſit communis conditor illis
Tantum animas, nobis animam quoque, mutum ut nos

Affectus petere auxilium, & præſtare iuberet,

Diſperſos trahere in populum, & migrare vetuſto

De nemore, & prouius habitatas linquere ſiluas:

Ædificare domos, Laribus coniungere noſtris

Tectum aliud, tutos vicino limine ſomnos

Vt collata daret fiducia, protegere armis

Lapſum, aut ingenti nutantem vulnere cinem,

Communi dare ſigna tuba, defendier iſſdem

Turibus, atque una portarum clauē teneri.

Sed iam ſerpentum maior concordia: parciſ

Cognatis maculis ſimilis ſeta. quando leoni

Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

Exſpirauit aper maioris dentibus apri?

Indica tigris agit rabida cum tigride pacem

Perpetuam: ſæuis inter ſe conuenit uſiſ.

Aſt homini ſeruum lethale incude nefanda

Produxiſſe parum eſt, cum roſtra, & ſarcula tantum

Aſſueti coquere, & maris, ac vomere laſi

Nescierint primi gladios excudere ſabri.

Aſpiciunt populos, quorum non ſufficit ira

Occidiſſe aliquem: ſed peſtora, brachia, vultum

Crediderint genus eſſe cibi. quid dicere ergo,

Vel quò non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret

Pythagoras: cunctis animalibus abſtinuit qui

Tanquā homine, & ventri indulſit non omne legumen?

Quis numerare queat feliciſ præmia, Gallæ,

Militiæ? nam ſi ſubeantur proſpera caſtra,

Me pavidum excipiet tyrænem porta ſecundo

Sidere: plus etenim ſati valet hora benigni,

Periūs conuenit
hominibus inter
ſe, quàm inter
belluas ferocif-
ſimas.

Liby. Aegypti

Tūta eſt hominū
inter ſe atrocita-
tas, ut non cōtēti
ſint mutua cede,
niſi etiam ſe mu-
tuo deuorent.

SAT. XVI.

Oſtendiſt quanta
commoda & pri-
uilegia, leges &
Imperatoreſ viſi,
qui militiam ſe-
quantur, indul-
ferint.

Quam

Quam si nos Veneris commendei epistola Marti,
Et Sania genitrix, quæ delectatur arena.
Commada trachenus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat: immo & si pulsetur, dissimulet, nec
Audeat excussos Praetori ostendere doris,
Et nigram in facie tumidis linoribus offam,
Atque oculos medico nil promittente relictos.

Bardaius Iudex datur hæc punire volenti,
Calcus, & grandes, magna ad subsellia fura,
Legibus antiquis castrorum; & more Camilli
Servato, miles ne tallum linget extra,

Et procul a signis, infistima Centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi decet
Vlno, si in se defectur causa querela.

Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli
Consensu magno officijunt, curabitis, ut sit
Vindicta grauior, quam iniuria? dignum erit ergo

Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
Cum duo curia habeas, offendere tot caligatos,
Millia clauorum, quis tam procul absit ab urbe?

Præterea, quis tam Pylades molem aggeris ultra.
Ut veniat lacryme siccentur protinus, & se
Excusatos non sollicitemus amicos.

Da testem, Iudex quem dixerit: audeat ille
Nescio quis, pugnos vidit qui, dicere, vidi,
Et credam dignum barba, dignumque capillis.

Matronum, citius falsum producere testem

Contra paganum possis, quam vera loquentem,
Contra fortunam amari, contraque pudorem.

Præuia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
Sacramentorum, conuallem rursus aruit.

Bard. Centurio, &
miles datur mul-
lii Iudex ex in-
finito. Camilli
ne miles extra
castra in ius vo-
cetur.

Vapel. exustilici
aurificanti, qui
vel cussas peri-
culosissimas lu-
scipiebat.

pagan. eum, qui
miles non est, ut
apud iura conf.
opponitur pa-
gano, & miles.

Improbis, aut campum mihi si vicinus alemit,
Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum verulo coitit puls amica loto,
Debitor aut fuitos pergit non reddere nummos.

5 Vana supermacui dicens cheiographa liqui:

Expectantulus erit, qui lites incidei, annus

Totius populi, sed tunc quæque mille ferenda

Tacta, mille more, toties subsellia tantum

Seruantur, iam faciundo ponente licenas

10 Ceditio, & Fusco iam misitente, parati

Dignemur, lentæque fori pugnaus arena.

Ast illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,

Quod placitum est, illis præstatur tempus agendi,

Nec res atteritur longo fusilla iune liis.

15 Solis præterea restandi militibus ins

Vino patre datur: nam qui sunt parva labore

Militia, placuit non esse in corpore census,

Omne tenet cuius regimen pater, ergo Coramini

Signorum comitem, castrorumque ara mercentem,

20 Quamvis iam tremulus, capiat pater: hunc labor æquus

Pronehit, & pulcro reddit sua dona labori.

Ipsius certe Ducis hoc referte videtur,

Ut qui fortis erit, sit felicissimus idem,

Ut latæ phaleris omnes, & torquibus omnes.

ann. Tot. vit. tan-
dum nisi post lon-
gum intervallu
eum uti fide-
ces, neq. semper
ius dicunt.

Ex filijs familia
tatum milit vi-
uo patre testari
concoctur, &
quod paruit pe-
culu in eius ar-
bitrio esse, ut est
apud iudicem
sulos.

FINIS.

A. PER.

APERSIVS FLACCVS, vt auctor est Eusebius, Volaterris Etruriæ ciuitatena-
tus est, quod & ipse videtur innuere, cum ait §
Satyra vi.

-- mihi nunc Ligus ora

Intepet, hibernatque meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa lius se valle recepat,
Lunæ, &c. Describit enim portus Lunæ, 10
quod oppidum est in Etruria, quod secesserat:
& mare suum vocat, nimirum se Etruscum
significans. Natus est, vt quidam volunt, sub
Tiberio Principe, eius imperij anno xxi.
mortuus Neronis nono, cum ageret tricesimū
ætatis suæ annum. Romam litterarum causā 15
profectus, sumta virili toga, Cornuto philo-
sopho dedit operam, quem præcipuè observa-
bat, vt ipse testatur Satyra v.

Cum primum pauido custos mihi purpura cecit,
Bullæque fuscinctis Laribus donata pependit: 20
Me tibi supposui: teneros in suscipis annos
Socratico, Commute sim.

Amicos in primis coluit: Minucium Macrinū
equestris ordinis principem, & Cæcium Bas- 25
sum poetam lyricum. Preter has Satyras nihil
scripsisse testatur Quintilianus lib. x. de Sa-
tyra loquens in hanc sententiam, Multum,
& veræ gloriæ, quamvis vno libro, Persius
meruit. Et Martialis: 30

Sæpius in libro memoratur Persius vno,
Quam leuis in tota Marsus Amazoniæ.

IO AN-

IOANNIS MVRMELLI RV-
REMUNDENSIS IN A. PERSII
Prologum, & Satyras Argumenta.

- § Commendat, videns alios, prefatio vatem.
Nobilium prima mores laxantur inepti.
Carpit auaritia mala vota, precæque secunda.
Tertia desidiæ iuuenum, fastusque lacescit.
In quarta stultus Rex, Censoresque notantur.
10 Cornutum laudans aperit penultima seruos.
Vltima per partem Satyra insectatur auarum.

AELII ANTONII NEBRIS-
SENSIS IN SATYRAS
Argumenta.

- 15 Prima poetarum mores, & tempora monstrat.
Quæque optare decet, quid non optare, secunda.
Tertia virtutis iuuenes inflammat amore.
Rem populi ignaros prohibet contingere quarta.
20 Quæcunque docet, qui sit liber, qui sit quoque seruus.
Vltima, ob heredis curam, castigat auaros.

IOANNIS PIERII VALERIA-
NI BELLVNENSIS IN EAS-
dem Argumenta.

- 25 Prima leuiss carpit vates, mollèmq; Neronem.
Altera spes vanas, & inania vota, precæque.
Tertia cessantem circa præclara iuuentam.
30 Censores quarta insanos, & facta Neronis.
Quæcunque hominum in vanis diuersa negotia rebus.
Duxisset impransos sexta insectatur auaros.

I.

A. PER-

Hæc præfatio,
quæ primæ ya-
tyræ argumenti
vice est, notat
quorundam stul-
tiam, & sordes,
quæ sine labore
poetam nasci pu-
tant, ipsi interim
nilul cuiquâ do-
ctos.

EC FONTE LABRA PRO-

lui caballino:

Nec in bicipiti somnasse Parnasso

Memini, ut repere sic poeta prodirem.

Heliconidasque, pallidamque Pirenen

Illos relinquo, quorum imagines lambunt

Edera sequaces: ipse semipaganus

Ad sacra vatium carmen affero nostrum.

Quis expulit pistraco suum xocor?

Cornos quis olim concauam salutare,

Picâsque docuit nostra verba conari?

Magister artis, ingenique largior

Venit, negatas artifex sequi voces.

QVOD si dolosi spes refulerit nummi:

Cornos poetas, & poetâs picas

Cantare, sedas Pegasus meos.

O CVRAS hominum! ô quârum est in rebus inane!

Quis leger hæc? min' tu istud aris nemo hercule, nemo!

Vel duo, vel nemo, turpe, & miserabile, quare?

Ne mihi Polydamas, & Troiades Labeonem

Prætulert nuge, non si quid turbida Roma

Eleuet, accedas, examine improbum in illa

Castiges mutina: Nec te quasi furis extra

Nam Roma est quis un? ah, si fas dicere: sed fas,

Tunc, cum ad canticum, & nostrum istud incutiste

Ad-

In scriptores, q
tantum ad volu-
ptatē inepta que-
dam, & nihil ad
bonos mores fa-
cietia scriberet.

Adspexi, & nucibus facimus quacunque relicti:

Cum sapimus paruos, tunc, tunc ignoscite. nola.

Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.

Scribimus inclusi, numerus ille, hic pede liber,

Græde aliquid, quod pulmo, anima, prelargus, anheler:

Scilicet hoc populo pexique, rogâque recenti,

Et natalicia tandem cum sardoniche albus,

Sede legens celsa, liquido cum plasmate guttur

Mobile collucet, patianti fractus oculo.

Heic neque more probo videas, neque voce serena

Ingentis repidare Titos, cum carmina lumbum

Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.

Tun' verule auriculis alienis colligis efas?

Auriculis, quibus & dicas cure perditus. ohe,

Quid didicisse, nisi hoc fermentum, & quâ semel intus

Immata est, rupto icore exitu caprificus?

En pallor, seniumque. ô mores! usque adeone

Scire tuum, nihil est, nisi te finte hoc finte alia?

At pulcrum est, digito monstravi, & dicitur hic est.

Ten' centurionum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendas? ecce inter pocula querunt

Romulide fami, quid dia poemata narrent.

Heic aliquis, cui circum humeros hyacinthina lena est,

Rancidulum quiddam balba de nuce locutus,

Phyllidas, Hypsipylas, varium & plorabile si quid

Eliquat, & tenero supplantat verba palato.

Assensere omi. nunc non cinis ille poeta

Felix? nunc lenior cippus non imprimit ossa?

Laudant conuina. nunc non è manibus illis,

Nunc non è tumultu, fortunatâque fauilla

Nascentur viola? rides, ait, & nimis vneis

Naribus indulges. an erit, qui velle recuset

Tantum hoc spe-
dant hodie qui
scribunt, ut glori-
& fama capeat,
non ut profuit,
cum effeminata
voce recitent.

Ohe, quid pro-
dest didicisse li-
teras, nisi ostēdes
eruditionē tuā,
quam tanto stu-
dio parasti?

Phyllis & Hyp-
sipyle Meroles
excedit quille
lis tantum.

In scribendo nō
hoc spectādam,
et laudemur tū-
tiam, sed vltro,
quia honestū est
id agendum.

Vias nihil mo-
ror Attium La-
beonē, qui elle-
boro se purgat,
de cenis laudato-
res redimit.

Pelix, qui nō est
tā stupidus quin
sentiat aduato-
rū subfannatio-
nes, cum aliqui
hant.

Sive comediam
sive tragediam
velit scribere
magis artifex.

Os populi meruisse, & cedro digna locum
Linguere nec scambros metuentia carmina, nec thui?
Quisquis es, o modo quem ex aduerso dicere feci,
Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit,
Quando hec rara axis est, si quid tamen aptius exit,
Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra est.
Sed recti finemque, extremumque esse recuso
Euge: uini, & belle, nam belle hoc cocute totum,
Quid non inuis habet? non heic est Ilius Atti
Ebria veratro, non, si qua elegeidia cruli
Dictantur proceres, non quidquid denique lectis
Scribitur in citreis, calidum scis ponere fumen,
Scis comitem horridulum trita donare lacerna,
Et verum, inquis, amo: verum mihi dicito, de me,
(Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
Pinguis aqualiculus propenso sesquipedale exstet.
O lane, a tergo quem nulla ciconia pinxit,
Nec manus auriculas imitata est mobilis albas,
Nec lingue, quantum stiat canis Apula, tantum.
Vos, o patricius sanguis, quos vincere fas est
Occipiti cato, postice occurrere fanne.)
Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
Nunc denum numero fluere, ut per laque senetos
Effundat inuictura vnguis? scit tendere versum
Non secus ac si oculorubricam dirigit uno:
Sive opus in mores, in luxum, & prandia Regum
Dicere res grandes nostrodas Musa poeta.
Esce modo heroas sensus adferre videmus
Nugari solitos Gracē, nec ponere lucum
Artifices, nec rursus saturnum laudare, ubi corbes,
Et focus, & porci & fumosa Palilia feno:
Vnde Remus, sulcōque terens denualia Quincti,

Cum:

Cum trepida ante boves Dictatorem induit axor,
Et tua atrata domum licior tulit. euge poeta.
Est nunc, Tristi quem venosus liber Atti:
Sunt, quos Pacuviusque, & verucosus moretur
Antropa, arumini ex luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quavis, unde hec sartago loquendi
Vincit in linguas? unde istud dedecus, in quo
Tropulus exultat tibi per subellia lenis?
Nil ne pulet, capiti non posse pericula cano
Pellere, quin tepulum hoc opus audire decent?
Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
Librat in antiletis: doctas posuisse figuras
Laudatur bellum hoc: hoc bellum? an Romule cenes?
Mē' moueat quippe, & canet si nausugus, assem
Protulerim? cantas, cum fractate in trabe pictum
Ex humero partes: verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me videret incitasse quicula.
Sed nuncis decor est, & inuictura abilita crudis.
Claudere sic versum didici, Borecynthius Atys,
Et qui ceruleum diuimebat Notia delphin.
Sic costam longo subduximus Apenmino.
Arma virum, nonne hoc spumofum, & conticepingui,
Vt ramale vetus uegrandi subere coctum?
Quidnam igitur teneum, & laxa ceruice legendum?
Totum Marmallencis impleuit cornua bombis:
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Manas flexura corymbis
Emion ingeminat: reparabilis affonat Echo.
Hoc fieret si testiculi vena vlla patemi
Viueret in nobis? summa delumbe salua
Hoc natus in labris, & in vdo est Manas, & Atys,

In vxo? dour,
& nimium anti-
quitatis admira-
tore, viti pro
virtutibus gaul-
lantes.

Quidā tunc glo-
ria sunt audi, ve
vel in capitis sui
periculo ad elo-
quium quandā
conuertatur.

Ereec Non nulli
ariterantur Ne-
ronem ut duri
in versu heic
notari.

Tor. Hos versus
ut nimisurgi-
dor, rider.

Si vel tantillum
oilet nobis indu-
stris, non versu-
remur semper
in iisdem argu-
mentis tam vel
go proteritis.

Nec pluteum cadit, nec demorsos sapit ungues.
Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide sis, ne maiorum tibi forte
Limina frigeant. sonat hic de nare canina
Littera. per me equidem sint omnia protinus alba,
Nil moror. euge, omnes, omnes bene mira eritis res.
Hoc inuat, heic, inquis, vero quisquam facit oletum.
Pinge duos angues: pueri, facit est locus, extra
Mente, discedo. fenuit Læcilius vibem,
Te Lupe, te Muci, & genumum fegit in illis.
Omne vaser virtum ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus cunctis præcordia, ludis,
Callidus excusso populum suspendere naso.
Men' mutrenestas, nec clam, nec cū scrobe? nusquam.
Heic tamen infodiam. vidi, vidi ipse, libelle.
Amiculus asini quis non habet? hor ego opertum,
Hoc ridere mecum tam nil, nulla tibi vendo, cum
Iliale, audaci quicunque afflati Carino,
Inratum Eupolidem pregrandi cuncti sene palles,
Adspice & hac, si forte aliquid decoctius audis.
Inde vaporata lector mihi fernet aure,
Non hic, qui in crepidas Graicrum lulere gessit
Sordidus, & luseo qui possit dicere, luseo,
Sese aliquem credens, italo quod honore supinus
Fregit heminas Ateri AEdilis iniquas:
Nec qui abaco numeros, & secto in pulvere metas.
Scit, iussisse vaser, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mæne eductum, post prauicia Calixhoi do.

Lucilij libertas.

Horatij dexteri-
tas.Scrobe. Alludit ad
fabulam Midæ
Regis.perg. sene, Ari-
stophane comi-
co.
Nolo lectorem
mathematicæ,
aut honori opi-
nionem rursidæ,
sed sani iudicij.

S. A.

HVC, Macrine, diem numeris meliore lapillo,
Qui tibi libenteis apponit candidus annos.
Fande merum Geno. non tu prece posses enaci,
Quis nisi seductis nequeas committere Diuis.
At bona pars procerum tacta libabit acera.
Haud cuius promittit est inuicemque humileisq; suis
Tollere de templis, & aperto vincte voto.
Mens bona, fama, fides, hæc clare, & ut audiat hospes:
Illa sibi iustus suus, & sub lingua immunitat. o si
Ebuliar patris præclarum funis, & o si
Sub iastro crepet argenti mihi soia dextro
Hercule, pupillumne vitian, quem proximus heros
Impello, expungam! nanque est scabiosus, & acti
Bile tumet. Nerio iam tertia conditur uxor.
Hæc sancte ut posses, Tiberino in gurgite mergis
Mæne caput bis, teique, & noctem flumine purgas.
Heus age, responde, minimum est, quod scire laboro.
De Ioue quid sentis? est ne ut proponere cures
Hunc cuiquam? cui nam? vis Statio? an scilicet heres,
Quis potior iudex, puerisue quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Iouis autem impellere tentas,
Dic age dum Statio. pro Iupiter, o bone clamer
Iupiter. at sese non clamat Iupiter ipse?
Ignouisse putas: quia, cum tonat, oculus ilex
Sulfure descendit sacro, quam tuque, domusque?
An, quia non sibi vis ouium, Ergemique iubente
Triste iaces lucis, euitandumque bidental,
Iccirco stolidam prebet tibi vellere barbam
Iupiter? aut quid nam est, qua tu mercede Deorum
Emertis amicitias pulmore, & lactibus vinctis?

Hæc Satyra cum
ta est ex secundo
Platonis Alci-
biade; in vota
impia & scelerata,
quibus Deos
solicabant homi-
nes perditissim.Putas Deos eius
modi votis non
offendi, qui iusti
sunt, cum & Sta-
tio ipse venetic
sceleratissim? nō
posset non offen-
di, si ea audiat.Si nō statim sal-
mine taci? es, pu-
tas impune te
quæris laturum.

In superstitione,
& vanis precibus
mulierum.

Licini opor-
tuit illi
summas divitias
& honores.

Bona valetudine
poscis, cum luxu
& crapula dis-
tinas: & assiduis
hereticis, ut di-
tiscere, cum te
plane exhaurias.

amicū iuveniorū

fratres aēnos, sta-
tuas quinquaginta
florum Aegypti
pili, quae Rome in
quadam porticu
omnis felicitas
immittere cre-
debatur.

136

AVL. PERSE

Ecce ania, aut metuens Divum matertera, canis
Exemit puerum, frontemque, atque vda libella
Infami digito, & lustrabunt ante salivis
Expiat, venter oculos inhibere peius. *figura*

Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto
Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ades.

Hunc optent generum Rex & Regina: puella
Hunc sapiant: quidquid calcaverit hic, rosa fiat.

Ast ego nutriti non mando vota: negato
Iupiter hac illi, quamvis te albatra rogavit.

Poscis opem nervis, corpusque fidele senecta:
Eslo age: sed grandes patinae, rucetaeque crassa

Annueret his Superos retinere, Iovemque morantur.
Rem struere exoptas caso boue, Mercuriumque

Arcebis fibra. da fortunata Penateis.

Da pecus, & gregibus setum. quo, pessime, pacto,
Tot tibi cum in flamas iuvencum omenta liquecant?

Attamen hic exitis, & opimo vincere farto
Intendit: iam crescit ager, iam crescit ovile,

Iam dabitur, iam iam donec deceptus, & expositus
Nequiquam fundo suspirat nummus in imo.

Si tibi crateras argenti, incusque pingui
Anno dona feram, sudes, & pectore laeo

Exentias guttas, latam praetrepidum cor:
Hinc illud subijt, anio factas quod onato

Penducis facies. nam fratres inter aēnos,
Somnia punita qui purgatissima mittunt,

Precipui sunt, sitque illis aurea barba.
Autum, vasa Numa, Saturniique impulit ara,

Vestaleisque urnas, & Tuscum fœtile mutat.
O curae in terris animae, & caelestium manes!

Quid inuat hoc templis nostros immittere mores,

SATYRA III.

137

Et bona Dijs ex hac scelerata ducere pulpa?

Hac sibi corrupto casiam dissolvit olivo:

Hac Calabrum coxit vitiatum melle vellus:

Hac baccam canche vassisse, & stringere venas

Ferventis massa cindo de pulvere iussit.

Peccat & haec, peccat: vitio tamen vititur. at vos

Dicite Pontifices, in sacro quid facit aurum?

Nempe hoc, quod Veneri donata a virgine pupe.

Quin damus id Superis, de magna quod daret lance

Non possit magni Messalla lippa propago:

Compositum ius, fisque animi, sanctosque recessus

Mentis, & incoctum generoso pectus honesto?

Hoc cedo, ut adinoveam templis, & sane litabo.

SATYRA III.

NEMPE hoc assidue? iam clarum mane fenestras
Iurat, & angustas extendit lumine rimas.

Stertimus, indomitum quod deservare Caletum

Sufficiat, quineta dum linea tangitur umbra.

En quid agis? siccas insana canicula menses
Iam dudū coquit, & patula pecus omne sub ulmo est,

Vnus ait comitum, verumne? itane? ocyus adstet
Huc aliquis. nemō? invasecit vitrea bilis:

Findor, ut Arcadi pecunaria rudere dicas.

Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
Inque manus chara, volosque venit arundo.

Tum querimus, crassus calamo quod pendeat humer,

Nigra quod infusa vaneat sepiat lympha:

Dilatas querimus, geminet quod fistula guttas.

O miser, inque dies ultra miser buccine reum
Venimus? at cur non potius, teneroque columbo,

Et similis Regum pueris pappae immittim

Dijs non iisdem
nobiscū affectib.
ducuntur: pinda
neq; nostris ce-
remonijs delectā-
tur, sed sinceritate
animi, & va-
te integritate.

In parentum li-
beris educandis,
& liberorū circa
bonas discipli-
nas negligēciam,
qui iuvenū ani-
mos nullis hone-
stis reb. excolit,
cū ea aetas ad
percipiēda bona
studia sit accom-
modatissima.

13

15

Poscis,

Poscis, & inatus mammae lallare recusas?

An tali studeam calamo? cui verba? quid istas

Succini ambages? tibi luditur: effluvis amens.

Contemnere. sonat vitium percussa, maligne

Respondet viridi non cocta fidelis limo.

Vdum, & molle lutū es: nūc nunc properandus, & acris

Fingendus sine fine tota, sed iure paterno

Est tibi fat modicum, purum, & sine labe salinum.

Quid menus? cultrixque foci secunda patella.

Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,

Stemmata quod Tusco ramum millefine ducis,

Censoremque tuum vel quod trabeate salutas?

Ad populum phaleras: ego te intus, & in cute novi.

Non pudet ad morem discincti vivere Natta?

Sed stupet hic vitio, & fibris increvit opimum

Pingue: caret culpa, nescit quid perdat, & alto

Demensis summa versus non bulit in cunda.

Magne pater Divum sanos punire tyrannos

Haud alia ratione velis, cum dira libido

Moverit ingenium, serventi tincta veneno,

Virtutem videant, intabescantque relicta.

Anne magis Siculi genuerunt aera iuveni,

Et magis auratis pendens laquearibus ensis,

Purpureas subter, ceptices tenuit, intus,

Imus precipites quam si sibi dicat, & intus

Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor?

Sæpe oculos, memini, rangebam parvus olino,

Grandia si nollem morituri verba Catonis

Discere, ab insano multum laudanda magistro:

Que pater adductis sudans audiret amicus,

Iure etiam id summum, quid dexter senio ferret,

Scire erat in voto: damnoſa caricula quantum

Raderet,

Raderet, anguste collo non fallier orca:

Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Haud tibi inexpertum est curas dependere mores,

Quæque docet sapiens braccatis illita Medis

Porticus, insomnis quibus & detonsa iuventus

Innigilat, filiquis, & grandi pasta polenta.

Et tibi quæ Samios diduxit littera ramos,

Surgehem dextro monstravit limite callen.

Stertis adhuc, luxurique caput compage soluta

Officit hesternum, dissutis undique malis?

Est aliquid quo tendis, & in quod diriges arcum?

An passim sequeris comos, restaque, litroque:

Securus quo perferat, atque ex tempore vivis?

Elleborum frustra, cum iam cutis egra timebit

Poscenteis videas: VENIENTI occurrere morbo.

Et quid opus Cratera magnos promittere montes?

Disce teque o miseri, & cassas cognosce rerum:

Quid sumus, aut quid nam victuri gignimur, ordo

Quis datus, aut mere quam mollis flexus, & unde.

Quis modus argento, qui fas optare, quid asper

Vtile nummus habet: patriæ, carisque propinquis

Quantum clargiri deceat: quem te Deus esse

Inuit, & humana qua parte locutus es in te.

Disce, neque imideas, quod multa fidelia patet

In locuplere peni, defensis pinguibus Vmbis,

Et piper, & perne, Marſi monumenta clientis,

Menaque quod prima nondum defecerat orca.

Heic aliquis de gente hircosa Centurionum

Dicat, quod satis est, sapio mihi: non ego curio

Esse quod Arceſilas, æruminosque Solones,

Obſtupo capite, & figentes lumine terram,

Murmura cum secum, & rabiosa silentia rotant,

brac. Stroiçi q in
porticu
docebant, vnde
nomi inuenerūt.

Nullus est tibi si
nis preſcript, ad
quæ omnia refe-
ras? certe, inq,
niſi à teneris phi-
loſophis præcep-
tis animæ affue-
facias, non eſt q
bene beateq; vi-
uere poſſis, etiā
ſi ſit viciniquæ
vnde viuas.

Arceſilas, philo-
ſoſophus Academi-
cus, Centoris di-
ſciplinæ: cuius
monita ab imperi-
is habebantur
lulibrio,

Atque

reſſus, prodis te-
ſſant qualis ſis,
nimium mollis
& igneius.

Tibi places, q ex
generoſis iutus
ſis, cum vera no-
bilitas uo ex ma-
iorum ſignis,
ſol animi bonis
metienda ſit.

Nullum eſt gra-
uius ſupplicium,
quam mens ſibi
male conſilia.

Quid in puericia
libenter agat v-
niſquique.

Atque expectato tumulantur verba labellæ,
 Agroti veteris meditantur somnia: gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.
 Hoc est, quod palles: cur quis non prandeat, hoc est.
 His populus ridet, multumque torosa iuventus
 Ingemmat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice: nescio quid trepidat mihi pectus, & egriis
 Fauces exsuperat gravis hollitus: inspicere sedes,
 Qui dicat medico insus requiescere, postquam
 Tertia compositas vidit nox currere venas,
 De maiore domo modice sitiente legena
 Lenta letario sibi Surrentina rogavit.
 Hec bone tu palles, nihil est: videas tamen istud,
 Quidquid id est, surgit tacite tibi lutea pellis.
 At tu dicens palles: ne sis mihi tutor.
 Iam pridem hunc sepeli: tu restas, perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo vertice lavatur
 Gutture sulfureas lente exhalante Mephitis.
 Sed tremor inter vena subit, calidumque triontem
 Excutit emaniabus: dentes cognere reverti.
 Vincula cadunt laxis tunc pulmontaria labris.
 Hinc tuba, canale, tandemque beatus, alto
 Conpositus lecto, crispisque lutatis amomis
 In portam rigidus calces extendit: at illum
 Hesperii capite induto subire Quirites.
 Tange miser venas, & pone in pectore dextram.
 Nil calet hic, summusque pedes attinge, manisque.
 Non frigent: visa est si forte pecunia, sue
 Candida vicini subristit molle puella,
 Cor tibi vite saluti possum est algente catino
 Ductum olus, & populi cribro decussa fama.
 Tunc cunus succus: tenero latet vlcus in ore.

Putre,

Perilencior ani-
 mi, quam corpo-
 ris: motus quo
 qui laborat liqui-
 esse non possunt,
 etiam si corpore
 valeant.

Putre, quod haud deceat plebeiaradere beta.
 Alges, cum excussit membris timor albus aristas:
 Nunc face supposita senescent sanguis, & ita
 Scintillant oculi: discisque, ficiisque, quo lipse
 Non sani esse hominis, non sanus inter Orestes.

SATYRA IIIT.

REM populi tractas? barbarum hoc crede magistrum.
 Dicere, sorbitio tollit quem dira cicuta.
 10 Quis frenus? dic hoc magni pupille Pericli.
 Stilicet ingenion. & rerum prudentia velox
 Ante pilos venit: dicenda, tacendaque calles.
 Ergo ubi commota feruer plebecula bile,
 Fert animus calide fecisse silentia tube
 15 Maiestatem anus: quid deinde loquere, Quirites,
 Hoc, puto, non iustum est, illud male, rectius istud.
 Scis etenim iustum gemina suspendere lance
 Ancipitis libra, rectum discernis, ubi inter
 Curva subit, vel cum fallit pede regula ruato,
 20 Et potis es nigrum vitio praeferre theta.
 Quin tu igitur summa nequiquam pelle decorus
 Ante diem blando caudam iactare popello
 Desinis, Anticyras melior forebere meracas?
 Que tibi summa boni est? vincula vixisse patella
 25 Semper & assiduo curata cuticula Sole.
 Expectas, haud aliud respondeat hac anus, i nunc.
 Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto,
 Dum ne deterius sapiat pammucia Bancis.
 Cum bene distincto cantaverit ocyma verna.
 30 Ut nemo in sese tentat descendere, nemo:
 Sed precedentis spectatur mantica rogo!
 Quæsieris, nostrum? vclidi prædia? cuius?

Cum febris labo-
 ras, tam levi oc-
 cisione offende-
 ris, ut infans vi-
 detur polio.

In eos, qui rerum
 humanarum im-
 peria temere se
 ad gerenda ma-
 gistratui ingerunt:
 in primis autem
 in Nerone, qui
 iuventus per scelus
 i. imperium oce-
 pavit imperio
 ineptissimus.

Inuse & ob so-
 bilitate, & torru-
 nam te vendita,
 cum aliqui ni-
 hil sapias.

Hominum more
 sic, inquit, ut ad
 aliena vitia sim
 oculatissimi, ad
 nostra plane cæ-

Dites.

ueriamus. Nā di-
uitis culspiam
austriā & pari-
monia facile ob-
feramus, in no-
bis maiora flagi-
tia non animad-
uertimus.

Dives atar Cuius, quantum non mihi obest.

Hunc ais? hunc Dñs iratis, Genioque sinistro:

Qui, quandoque inguin peruisa ad compita figit,

Sciola veteris metuens deradere limum,

Ingemit, hoc bene sit: tunicatum cum sale mordens.

Cepe, & sanatum pueris plaudentibus ollam,

Pannosam faciem morientis subet aceti.

At, si tinctus cesses, & figas in cute Solem,

Est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acie

Despuat in mores, penemque, arcanaque lumbi.

Riuicantem, populo marcentis pandere vulvas.

Tu cum maxillis balanatum gauisape pectas,

Inguinibus quare deronsus cuculio exstat?

Quinque palestine licet hac plantaria vellant,

Elaxaque nates labefactent forcipe adunca,

Non tamen ista filix villo mansuescit atro.

Cedimus, inque vicem praeponis curia sagittis.

Viuitur hoc pacto: sic nouimus, ista subter

Cecum vulnus habes, sed lato balteus auto.

Protegit, ut manus, da verba, & decipe uenios.

Si potes, egregium cum me vicinia dicat,

Non credam? visio si palles, improbe, nummo,

Si facis, in pericli quidquid tibi venit amatum,

Si puenat multa cautus virbice flagellas,

Nequiquam populo bibrulas donaueris aureis.

Respice, quod non est, tollat sua munera cerdo.

Tecum habita, ut notis, quam sit tibi curia supellex.

SATYRA V. AD ANNAEVM
GORNVTVM.

VATIBVS hic mos est, centum sibi poscere voces,

Centum ora, & linguas optare in carmina centum,

Fabula

Inducit hac Sa-
tyri Coramum
praeceptorē suū
intrātem, q. cūm
Satyri scribere
solent uel pū-

Fabula seu masto ponatur hianda tragædo,

Vulnera seu Parthi decentis ab inguine ferrum.

Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis ossas

Ingertis, ut par sit centeno gutture niti?

Grande locumini, nebulas Helicone legunt,

Si quibus aut Prociens, aut si quibus olla Thyesta

Fernebit, sape insulso cenanda Glyconi.

Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,

Folle premis ventos: nec clauso murmure raucus

Nescio quid tecum graue cornicatis inept:

Nec seloppo tumidas intendis non pete buccas.

Verba toga sequens, inuncta callidus acis

Ore teris modico, pallentis radere mores

Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.

Ence trahere dicas, mensamque relinque Mycenis

Cum capite, & pedibus, plebeiaque prandia notis.

Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis

Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.

Secreti loquimur: tibi nunc hortante Camena,

Excutienda damus praeordia, quantaque nostrae

Pars tua sit Commute animae, tibi dulcis amice

Ostendisse nunt: pulsa, dignoscere cauere,

Quid solidum crepet, & picta tectoria linguae.

Hic ego centenas assim deponere voces,

Vt, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,

Voce traham pura, totumque hoc verba resigant,

Quod latet arcana non enarrabile fibra.

Cum primum pauido custos mihi purpura cessit,

Bullaque succinctis Latibus donata pependit:

Cum blandi comites, totaque impune Subura

Permissi stansisse oculos iam candidus umbo:

Cumque iter ambiguum est, & vix nescius error

ta, materiam nō
perinde arduam,
tam tragico in-
itio videretur, vt
centum linguas
sibi optaret. Cui
respondet Persius,
sc. id non ad nu-
gas petere, sed
ad animi suum
erga praeceptorē
exprimendū: qui
alioqui tam est
vehemens, vt vix
centum linguas
posset exprimere,
neque id immo-
ritō: nam vbi, in-
quit, ē pueritia
& celsitudo, me
dedi tibi in disci-
plinam, & etatē
meam teneram
adhuc optimis
morbis, & con-
uictu tuo forma-
sti, quo ita sta-
uiter tecum for-
matus, vt quiden-
tia quada diuina
videamur eodē
igēdo nati, chor-
tamē vulgo cetera
diuersitas sit in-
diorū, vt vix mil-
lesimus quique
cum altero con-
ueniat in vita,
sed diuersa sit
quatur studiū.

Deducit

Deducit trepidas ramosa in compita mentis.
 Me tibi suppositus: teneros tu suscipis annos
 Socratico, Cornute, sinu. tunc fallere solers
 Apposita inartos ostendit regula mores,
 Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Antisicemque tuo ducit sub pollice culetrum.
 Tecum etenim longos menini consumere Soles,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes.
 Vinum opus, & requiem pariter disponimus ambo,
 Atque querecunda laxamus seria mensa.
 Non equidem hoc dubites, amborum federe certo.
 Consentire dies, & ab uno fidere duci:
 Nostra vel aequali suspendit tempora libra.
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Diuidit in geminos concordia fata duorum,
 Saturnumque grauem nostro loue frangimus una.
Nescio, quid certe est, quod me tibi temperat astrum.
Mille hominum species, & rerum discolor usus.
Velle suum cuique est, nec voto viuere uno.
 Mercibus hic Italus mutat sub Sole recenti
 Rugosum piper, & pallentis grana cumini:
 Hic satur iniquo maualis rugescere somno:
 Hic campo indulget. hunc alea decoquit: ille
 In Venetum est putris. sed cum lapidosa chitragra:
Frangit articulos, veteris ramalia feci?
Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem,
Et sibi iam feri vitant ingenuere reliquam.
 At te nocturnis iuvat impallescere chartis:
 Cultor enim iuuenum purgatas inseris aureis
 Fruge Cleautheba: peire hinc iuuenesque, senesque:
 Fixam animo ceterum, miserisque viatica canis.
Cras hoc fiet: idem cras fiet, quid, quasi magnus.

Exhortatio ad
 iuuentutem, ut
 ex philosophia
 sibi virtutē, via-
 ticum ad beatā
 vitam sōparet.

Nempe:

Nempe diem, donas? sed cum luxaletra venit,
 iam eras hesternum consumimus: ecce aliud eras
 Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
 Nam, quamuis propē te, quamuis temone sub uno,
 5 Vententem sese frustra feci abere canthum,
 Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
 Libertate opus est, non hac, qua, ut quisque velina
 Publius emeruit, scabrosum tessula far
 Possidet. heu, scitiles veri, quibus una Quiritem
 10 Vetigo facit. hic Dama, est non refus aza,
Vappa, & lippus, & in tenui sanguine mendax.
 Venter hunc dominus, memento turbinis exit
 Marcus Dama pape, Marco spondente, recusas
 Credere tu nummos, Marco sub indice palles!
 15 Marcus dixit: ita est: assigna Marco tabellas.
 Hac mera libertas, hanc nobis pilea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam.
 Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, viuere: non sum
 Liberior Bruto? mendoso colligis, inquit
 20 Stoicus hic, anrem mordaci lotus aceto.
 Hæc reliqua accipio: licet, ut volo, viuere, tolle.
 Vindicta postquam meus a Pretore recesti,
 Cur mihi non liceat, iussit quodcumque voluntas,
 Excepto, si quid Masuri rubrica vetauit?
 25 Dices: sed ita cadat naso, rugosaque sanne.
 Cum veteres auias tibi de pulmone reuella.
 Non Pretoris erat similis dare tenuia rerum
 Officia, atque usum rapida permittere vita.
 Sambucam citius caloni aptaueris alto.
 30 Stat contra ratio, & secretam gannit in antrum,
 Ne liceat facere id, quod quis vitabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,

Libertate quidē
 opus est ad vir-
 tutē: verum ea,
 quæ animū a vir-
 tū, & affectibus
 prauis libera,
 non ea, quæ do-
 minus aliquis Ro-
 manus eius co-
 llicue.

Syllogismo col-
 ligat foris esse,
 qui cupiditate
 suis feruiat, etiā
 si sibi liber vi-
 deatur.

Pretor libertatē
 vitæ dare po-
 test, supstantiā nō
 potest, unde vera
 libertas potest
 fieri. Nam leges
 & sensus cōma-
 ni quous do-
 cent quibus de-

K

Vs

vincedum sit in
comune: verum
recte sapere, veri
speciem a vero
discernere, pro-
deratum, & libe-
ralem, cum opus
est, & continentē
esse, paruoq; con-
renti, hoc demū
est hominis verē
liberi: q; si non
verē aliquis, sed
fucare boni viri
speciem prae se
feret, multo mi-
nus liber erit,
sed mancipium.

146

AVL. PERSII:

Ut teneat vetitos in secula debilis actum.
Diluis elleborum, certo compescere puncto.
Nescis examen: vetat hoc natura medendi.
Nanum si postea sibi peronatus arator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse.
Frontem de rebus tibi recto vivere talo
Ars dedit, & quoniam speciem dignoscere calles,
Ne qua sub arato mendosum inmiat auro:
Quaeque sequenda forent, & quae vitanda vicissim,
Illa prius creta, mox haec carbone notasti.
Es modicus voti, presso Lare, dulcis amicis:
Iam nunc adstringas, iam nunc granaria laxes,
Inque luto fixum posis transcedere nummum,
Nec gluro sordere salinam Mercunalem.
Hac mea sunt, teneo, cum verē dixeris: esto.
Libetque, ac sapiens pratoribus, ac loue dextro.
Sin tu, cum fueris nostra paulo ante farina,
Pelliculam veterem retines, & fronte politus
Astrum rapido seruas sub pectore vulpem:
Quae dederam supra, repeto, sunt inque reduco.
Nil tibi concessit ratio, digitum exere, peccas.
Es quid tam paruum est: sed nullo thure litabis,
Hareat in stulis brevis ut senectia recti.
Hac miscere nefas: nec, cum sis cetera fossor,
Treis tantum ad numeros saryni moueare Bathylli.
Liber ego, unde datum hoc summi, tot subdite rebus?
An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat?
I puer, & strigiles Crispini ad batina defer,
Si increpuit, cessas nugator? seruitium acre
Te nihil impellit: nec quidquam extrinsecus intrat,
Quod uernos agitet? sed si intus, & in recore ego
Nascuntur domini, qui tu inprimis exis,

Aiq;

SATYRA V.

147

Atq; hic, quē ad strigiles scutica, & metus egit heidis?
Mane piger stertis: surge, inquit, auaritia: eia,
Surge, negas: instat: surge, inquit, non queo. surge.
En, quid agam? vogit is: en, sapendam aduehe Ponto,
Castoreum, stipas, ebenum, thus, lubrica Coa:
Tolle recens primus piper ē sitiente camelo:
Vere aliquid iura: sed iupiter audit: ebou
Viro, regustatum digito reterebrare salinum
Contentus peragas, si vivere cum loue tendis.
Iam pueri pellem succinctus, & xenophorum aptas:
Ocyus ad uanem, nihil obstat, quin trabe uasta
Aegaeum rapias, nisi sollers luxuria ante
Seductum moneat: quo deinde, insane, tuus? quo?
Quid tibi vis? calido sub pectore masenia bilis
Intumuit, quam non exstinxerit uina cicuta.
Tum' mare transilias? tibi tota canabe sulco
Cena sit in transito, Vientanūque tubellum
Exhalet rapida lacum pice se silis obba?
Quid peris, & nummi, quos hic quincunce modesto
Nutrieras, peragam audis sudore deneces?
Indulge Genio, carpiamus dulcia: nostrum est,
Quod uinis: cinis, & Manes, & fabula fies.
Vine memor lechi: fugit hora: hoc, quod loquor, inde est.
En quid agis? duplici in diuersum scindis hamo.
Huncine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet
Ancipiti obsequio dominos, alternus obertes,
Nec tu, cum obditeris semel, instantique negaris
Parere imperio, rupi iam uincula, dicas.
Nam luctata canis nodum abripit: ast tamen illi,
Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenis.
Daue, cito, hoc credas iubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Cherestratus unguen

seruitus ab auaritia, quae hominem mire ultra hinc ad sordes, & parsimoniam, & pericula sibi uideat sollicitat: contra luxuria ab omnibus aliis dehortatur, ad voluptates exhortatur hac occasione, q; uortuo nihil proderunt diuitiae. vult autem miserum non seruituti, quam uirius inter se cotrarij laborare.

K 2

Atrodens.

Argumento ex
comœdia sumto
est edit eum, qui
meretricio a-
more captus sit,
liberum nō esse,
nisi illum ex ani-
mo totum excu-
tiat, tum demū
liberiorē futurū,
quā is, qui à
Pretore manu-
mittitur.

Liberos nō esse
ait, cum ambi-
tiosos omnes, et
superbissimos, &
in primis Iuda-
eis sabbatissimis
& ceremonijs
deditos.

Abrodens ait hæc. an siccis dedecus obstem
Cognatus? an rem patriam timore sinistro
Limen ad obscenū frangam, dum Chrysidæ vides
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
Euge, puer, sapias: Dijs depellentibus, agnam
Percontare, sed censens plorabit, Dane, relicta?
Nugaris? solea, puer, obtingebere rubra.
Ne trepidare velis, atque arctos rodere cassis,
Nunc ferus, & violens: ac si vocet, hand mora, dicat.
Quidnam igitur faciam? nec nūc, cum accessit, & ultro
Supplicet, accedam? si totus, & integer illinc
Exieris: nunc nunc hic hic, quem querimus, hic est,
Non in festuca, licetor quam iactat neptus.
Ius habet ille sui palpo, quem ducit hiantem
Cretat ambitio? vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse senes. quid pulchius? at cum
Herodis venere dies, vinctaque fenestra
Disposita pinguem nebulam vomente Lucerna
Pontantes violas, tubrinque amplexa catinam
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moues tacitus, recutitque sabbata palles.
Tunc nigri Lemures, onoque pericula rupto,
Tunc grandes Galli, & cum sistro luscæ sacerdos
Incussere Deos instantes corpora. si non
Prædictum ter mane caput gustauimus hali.
Dixeris hæc inter varicosos Centationes,
Continuo crassum ridet Vulpinus ingens,
Et centum Græcos curtos centasse licetur.

SATYRA

SATYRA VI. AD CAESIUM

BASSVM.

AD MOVIT iam bruma fore te, Basse, Sabino?
Iamne lyra, & tetrico vivunt tibi pectus choræ,
Mi.e opifex numeris veterum primordia vocum,
Atque marem strepitum filis intendisse Latine,
Mox iuvenes agitare iocos, & pollice honesto
Egregios lussisse senes? mihi nunc Ligu's ora
Interpet, hibernatque meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa litus se valle receptat.
Luna portum est opera cognoscere, fines.
Cor iubet hoc Enni, postquam destituit esse
Meonides Quinctus pavone ex Pythagoreo.
Heic ego securus vulgi, & quid prepararet Auster
Infelix pecori: securus, & angulus ille
Vicini, nostro quia pinguior: etsi adeo omnes
Ditescant erri peioribus, usque recusent
Civius ob id minus senio, aut cenare sine vincto,
Et signum in rapida naso tetigisse ligena.
Discrepet his alius: geminos, hoscopae, vato
Producis Genio, solis natalibus est qui
Tingat olus siccum mirta vaser in calice emta,
Ipse sacrum ironans patine piper: hic bona dente
Grandia magnanims peragis puer, utar ego, utar,
Nec rhombos ideo libertis ponere laurus,
Nec tenuem sollers iudorum nosse saluam.
Messe tenus propria vine, & granaria, sus est,
Emole, quid metuas? occa: en seges altera in herba est,
Ast vocat officium: trabe rupta, Brutia saxa
Prenitit amicus inops, remque omnem, sordidæ vota
Condidit tonio. iacet ipse in litore, & una
Ingentes de puppe Dei, tamque obuia mergis

Ad Cæcium Bas-
sum eximium po-
tam lyricū scri-
bit: rogasti: nun-
quid Sabinos li-
bernet, & canu-
fese oblectet. se-
enim is ad por-
tum Lunæ, quæ
lo Liguria urbi
est, ecessisset: de
qua meminit En-
nius: illic autem
vellet se quietē
vivere ab omni
ambitione, & stre-
pitu alienissimū:
vnde occasione
capta eos rideret,
quod nihil nō ageret,
ut heredes suos
locuplenter: ipsi
interdū cū summa
paritissimā, ac
præ inopia vi-
dissent: & contra
eos, qui paritior
nam suam pro-
diguat.

Num solicie es,
inquit poeta, ne
vatu magnifice
referatur funus
uum ab herede,
si aliquando com-
modius vixeris?
certe ego, ait, si
ob res feliciter
a Cesare gestas
velim. Dux heca
tomben offeste,
& populo epulii
largiri, nihil mo-
rabor heredem
meum.

Costa ratis lacera. mure & de cessine vius
Frangere aliquid: largine inopi, ne pictus obaret
Cerulea in tabula, sed cenam funeris, heres
Negliget natus, quod rem timentis: vine
Ossa inodora dabit, sen spicent cinnoma sudum,
Seu ceraso peccent casie, nescire paratus.
Tunc bona incolanis minuas: sed Bestius vngit
Doctores Graios, ita sit, postquam sapere vrbis
Cum pipere, & patinis nostrum hoc, maris expertis,
Feniscce crasso vitiarum unguine pulres.
Hec cinere vltior metuas? at tu, meus heres
Quisquis eris, paulum a iurba seductior audi.
O bone num ignoras? missa est a Cesare latrus
Insignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, ac iam postibus arma,
Iam chlamydas Regum, iam linteæ gansapa captis,
Essedæque, vigentisque locat Casonia Rhenos.
Dñs igitur, Geniôque Ducis euntium patria, ob res
Egregie gestas, induco, quis venat? aude.
Væ, nisi commues oleum, atrocresque popello
Largior an prohibes? dic clare, non audeo, inquis:
Exossatus ager iuxta est, age, si mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, parvulis nulla, preneptis
Nulla manet parui, sterilis matertera vixit,
Dæque avia nihilum superest: accedo Bonillas,
Climaque ad Vrbis. præsto est mihi Manius heres,
Progenies terra, quare ex me, quis mihi quantus
Sit pater, haud promittè, dicam tamè, adde etiam vnum,
Vnum (tiam) terre est iam filius, & mihi nim
Manius hic generis prope maior avunculus exci.
Qui prior es, cui me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius: venio Deus huc ego, ut ille

Pingitur.

Pingitur. an tenuis? vni tu gaudere relicto?
Deest aliquid summa. minui mihi: sed, tibi tantum est,
Quidquid id est, ubi sit, fuge quætere, quod mihi quodâ
Legat Stadius, ne dicat repene paterna.
Fenoris accedat merces: hinc exime sumtus.
Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impetius vnge,
Vnge puer cauleis, mihi sessa luce, coquatur
Vtrica, & fissa fumorum sinciput aue,
Ut tuus iste nepos olim satur assens exstis,
Cum morosa vago singulit inguine vena,
Paricie immetat vulus? mihi trania figure
Sit reliqua: est illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute sollers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pinguis pauisse catasta.
Rem duplica feci, iam triplex, iam mihi quanto,
Iam decies redit in rugam, depinge, ubi sistam,
Inuentus, Chrysippe, cui finitor æterni.

FINIS.

K 4

IN

An parè & los
didit, inquit, m
vis vivere, ut he
res nequiter, &
perdit mea coi
sumat: me ma
cerem inedia, v
ille fagineur?

THEOD. PVLMANNI IN D.
IUVNI IUVENALIS SATYRARVM
libros v. annotationes, quibus & castiga-
tionum suarum ratione reddit, & loca dif-
ficiliora est scriptis doctissimorum hominū
explicat.

LIBER I.

SATYRA I.

nunquamne reponam?] L. Ioannes Scoppa Colle-
tancorum, cap. xxviij. Ego Iuuenalis ero semper auditor
aliorum carminum, & nunquam consuetudinem audiendi
aliena rejiciam, ut scribam? Turneb. *Adversariorum lib.*
xx cap. viij. Significat inquit, se vicem illis poetis referre
velle, quoniam recitationibus crebrius toties vexatus sit, ne eis
sit impunit. Reponā igitur valet, vltiscar eos, vicissimq; eis
gratiam referam recitando poemata meum, quorum toties
auditor fui. Theod. eadem autem Cōtra, longū poema de The-
seo interpretatur multis diebus recitatu, cum instar esset
Aeneidis Virgiliana.

Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis.] Ita lib. antiqui. Lucus Martis qui & in Pon-
to erat & Ahe, pro quocunque loco dixit ad ambitiosas
poetarum descriptiones alludens. Vide Turneb. lib. xx.
cap. viij. Plol. Flavius Cōstantineorum centuria j. luctus,
legit, ut per id intelligatur bellum Troianum, quod scripsit
Nero, & obiter laucinat sauisimum Imperatorē, qui non
dubitauit urbem incendere, ut scriberet Troica.

Venuler astium digitis sudantibus autum,
Nec susterre queat maioris pondera gemmar.
Veterum quibusdam, qui lautiores & elegantiores erant
(tantum eorum luxur fuit) anuli duorum generum fuisse,
astium & hiberni: hiberni fuerunt maiora ponderis, astium
autem leuioris. Vide Turneb. lib. xx. cap. 11.

Thyme summissa Latino.] Latinus mimus erat,
& Thymele mima, quae cum Latino sepe gestum agebat.
Mimū igitur arguētum erat cum ea Latinus, in quo cum

ea ut aliena uxore mæchus panē deprehendebatur, vel
marito de adulterio aliquorum delatione suspectus erat:
sed dolosam & astutam mæcham ad martium allegauit,
quae ei os sublineret, & periculo Latinum & crimine exi-
meret. Id igitur faceret Iuuenalis ad extremum iacit ex ar-
gumento notissimū illa tempestate mimi: quomodo Iuuenalis
Latinus deprecatrix mæcha usus est, sic pro se quosdam
ad delatorem placandum deprecatores mittere. Turneb.
lib. xx. cap. viij.

Aude aliquid breuibus Gyaris.] Ita lib. antiqui,
Iunius, Breuibus, Gyaris: quem vide in *Adag. cent. vi.*
quis fercula septem secreto cenauit anus? Con-
queritur de superbia & luxu Romanorum, qui clientes ad
conuiuia non adhibebant, nec iam restam cenam dabant,
sed sportulam, quae ex eo nomen habuisse videtur, quod pe-
cunia in sportula diuideretur in atrio domus diuitum. scri-
bit enim, nunc sportula primo Limine parua sedet,
vel quod dari aliquando esset solita cena in sportula, quod
dicitur & mox sic dicebatur: cena autem vice dabatur pe-
cuniaria sportula. Turneb. lib. xx. cap. viij.

sed quinq; tabernæ Quadringenta parant.] quim-
que, qui habeo in foro, tabernae parat mihi censum equo-
strem. Turneb. lib. xx. cap. viij.

pedibus qui venerat albis.] id est, cretatis: creta,
acis namque, gypsatisve calcis venalibus serui induti pro-
sternuebantur. Plin. lib. xxxv. cap. vlt. vbi de hircipio Clau-
dij liberto fit mentio, ut & apud Plin. Iuniorum lib. vij. &
viij. epist. Haec Iunius. Vide Brodeur Miscel. lib. i. cap. xvij.

— et si funesta pecunia templo
Non dum habitas, nullas nummorum ereximus aras.
Constat tamen Pecuniam in Deorum numero repositam
fuisse vel Arnobio autore. Vide Turneb. lib. xi. cap. xx.

Quæq; salutato crepitat Concordia nido.] Vide
Polit. Miscel. cap. lxxvj. Gyraldi Syntagma i. De Deū ex
humani actionibus, & Adriani Turn. lib. viij. cap. xviij.
In lib. collegij Catharina Nouiomag. emendatissimū rito-
ria scriptum fuit, eandemq; lectionem Iacobus Susinus vir
clariss.

clarissimus in tribus vetustissimi exemplaribus se respo-
nisse Hadr. Iunio testatur est.

atque Alabarches.] Hanc veram esse lectionē Iacob.
Cuius iuriconsultorum nostri temporis facile princeps
in publicis lectionibus primum adnotauit, quod mihi amice
nuper suis litteris indicauit Gerardus Falkenburgus, homo
summa eruditione & fide est enim doctus, teste Hefschio,
pater & discipulus id est, a tramentum, quo scribitur. Ala-
barches scriptura magister. Cic. ad Atticum lib. ij. Epist.
xviij. Velim i Theophane expiscere, quoniam in me animo
sis Alabarches. Vide Brod. Miscell. lib. iij. cap. ij.
non audeo dicere nomen.] Ptol. Flauus Conie-
tancorum centuria i. nuho legit.

ignoscat Mucius.] Mucius fortissimus, & patien-
tissimus fuit, qui patitur ferebat quidquid de se dicebatur.
Pone Tigillinu.] De Ophanio Tigillino Tacit. lib. xiiij. &
Et latum media soleum deducit arena.] Ita [xviij.
libri antiqui, Britannicus nonnullos legere scribit, deducit:
altos, qui duxit, Flauus Coniect. cent. j. legit hoc modo,
fumant.

Qui dedit ergo tribus patris aconita: vehatur
Penilibus plumis, atque illinc despiciat nos,
Et latum media soleum deducit arena.
Hæc, anime, ante tubas.] Ita Celsus Secūdus, ut pō-
ta seipsi adhortetur, ad cogitandum periculum antequam
pugnam meat, id est, antequam stylium in Romanos prin-
cipes stringat. Liber collegij Cathar. Hæc animante tuba,
& in interstitio, animo ante tubas: quod & Iunus in
vet. lib. suo reperit. P. M. & Sisy liber etiam, teste Iunio,
Hæc animante tuba.

SAT. II.

Cleanthas.] accusatiui pluralis prima declina-
tionis est, Attico more; ut, Socrates, Diogenas: Vide Tur-
neb. lib. xv. cap. xviij.
Frontis.] Ita N. P. M. vulgati aliquot, Fronti. Vide
Turneb. lib. xvi. cap. xviij.

Atque supercilio breuior coma.] In Steicoz dicit,
qui pre se ferebant magnam in vultu suauitatem, cum
tamen

nam interea clam se diu libidinis dediti essent. hi, quod
alere comam delicatum putarent & parū virile, capillum
raserāt, & de xpo xps erat. Vide Tur. lib. xv. cap. xviij.
Peribomus.] Sic N. P. & Tur. lib. xv. cap. xviij. nō Peribonio.

Qualis erat tragicō nuper pollutus adulter
Concubitus.] De Calligula senit opinor, de cuius in-
cestu vide Suidam in xax: nisi de Augusto dicamus, de
quo ita in Callig. Suetonius. Predicabat matrem suam ex
incesto, quod Augustus cum Iulia filia admisset, pro-
creatam. Hæc Iunio.

Laronia.] N. P. M. Laronia. Turnebus lib. xv.
cap. xviij. ex prisco codicibus etiam Laronia legit.

Quod si vexantur leges.] valet si negotium est le-
gibus exhibendū, & si aduocanda sunt, sunt contra vitia,
que enim vocantur ut veniant, est labor inuungitur, &
vexari videntur. Turneb. lib. xv. cap. xviij.

comedunt cophis pauca.] Cophis, panes in fa-
militudinem virili membri. Annot. Iunij ex manuscrip.

Vuaq; conspecta liuorem ducit ab vua.] hoc ex
de luescentibus sub vndemiam acinis vuarum accepto
ex populi opinione dictum, censent ubi luere & nigresce-
re cœperat vnus vua acinus, protinus propinquum eo con-
specto velut inuidia quadam similem colorem ducere so-
litum est: dum demique tota oua maturesceret & nigra
esset, quod autē in acino dixi, idem in vna fieri censbant.
ubi enim vnam viderat vna maturescerent & luadam
eundem colorem ab ea trahi. Turneb. lib. xv. cap. xviij.

Cecropiam soliti Bapta lassare Cotytto.] Polt.
Miscell. cap. x. & Hadr. Iunij Adag. cent. i.
tactum.] Sic N. P. M. & Turneb. lib. xv. cap. xviij.
non tinctum, Tangere autē veteres pro tingere, inluere,
linere, aspergere etiam dixerunt.

Et per Iunonem; domini iurante ministro.] de vi-
ro molli, quique pro muliere pedit haberi. Sed & mulieres
iurabant, ut ait Petronius, Iunonem suam. Vide Turneb.
lib. iij. cap. xxx. Polt. Miscell. cap. lxxix. & Iunij Bapti-
sta Ty Comment. in Cistell. Plauti.

Nimi-

Nimirum summi Ducis, &c.] Sensus est, paruum quoniam tantum esse Galbam interficere, & eam curare, alterum enim viri fortis est, alterum molli & fracti: nec constanter fieri qui in acie palatium & imperium affectat, & iuri atque retinere cenatur, & de statione sua dimittat & capite: & qui faciem mangonio & lenocinis fucat & expolit. Turneb. lib. xv. cap. xvij.

cantauerat are.] Ita N. P. M. & Turneb. lib. xv. cap. xvij. non cantauerit: quod est, siue esset iudicem.

dictum feliciter.] id ex eo scriptum est, quod omnia in nuptijs fausta agna acclamationes adhibebantur. Vide Turneb. lib. xv. cap. xvij.

in corpora.] Sic Iunij liber, & melius, ut inquit Turneb. lib. xv. cap. xvij. N. P. M. corpore.

Turgida non prodest condita pyxide Lyde.] Ita hber collegij Catharinae, & Iunij vet. cod. non in pyxide. Turneb. lib. xv. cap. xvij. quidquid, inquit, digladiantur grammatici, legendum condita pyxide & iuratu libri adfinito: ac de vnguentaria intelligo, qua medicamenta promittebat sterilitatem cum antia, qualia à medicis reseruntur. Lydia autem mulieres turgida erant. Vide Polt. Miscell. cap. xlvj. Iunius ex manifestis, Ferunt Physici quod mulier sterili possit cōcipere, si pyxide inclusam araneam gesset in sinu. Lyda autem fuit Arachne.

SAT. III. Substitit ad veteres arcus.] De arcubus aqua ductum, qui illic erant, interpretandum putamus. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Heic, ubi nocturnæ Numa constituat amica,] videri, ubi ad constitutum illi denuntiabat: unde & venire ad constitutum dicimus. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Et præbere caput domina venale sub hasta,] valet, qui se etiam vendi sub hasta in auctione pati possunt. Municipalem autem aream dixit ad contentum, quod in muneribus gladiatorij municipiorum, non urbis operam locavit. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

notæque per oppida buccæ,] id est, hominis sapiens per vulgi ora traducti, Iunius.

& verso pollice vulgi.] Ita libri antiqui P. N. M. & Polt. Miscell. cap. xlvj. Iunij liber, vulgus, quod & N. in interstitio habebat. Erasmus Adag. xlvj. Chl. i. cent. vij. conuerso pollice vulgi legit.

Rusticus ille tuus sumit trechedipna Quitine, Et ceromatico fert niceteria collo.

Interpres vestem parasiticam accipiunt: quæ notio non conuenit vel niceterij, vel ceromatico collo. Ego gymnasticam intelligo vestem, quæ à cursu nomen habet, & cenâ, ut perstringat rusticos Romanos acriter, qui tam dediti fuerint gymnasticis, & Græcicis exercitationibus, ut ipsi propè vitam, & spiritum ducere viderentur, ad enig: tanquam ad cenam currerent: quæ veste etiam esuriores fortasse Graculi ad cenam cursitantes uti solebāt, quare trechedipna hinc tocofo vocabulo endromiden appellari reor. Turneb. lib. iij. cap. xvij.

Tot bellorum animæ, quoties hinc talis ad illos Vmbra venit?] Non putant, inquit Iuuenalis, esse illos inferos hodie, nisi qui perpusilli pueri sunt, tu tamē inferos esse putato, & illic manes esse Cury & Fabricij iuuentutis, & Cænnensis. Cum igitur ad eos tales descendunt, nonne cupiunt se lustrari & exari, ut contaminatos impudicissimorum adflectu legidum igitur hac interpunctione, Turneb. lib. xv. cap. xvij.

arma quid vltra Litore Iuuenæ &c.] Sic N. P. M. Iunius & Turneb. lib. xv. cap. xvij. arma quidem vltra Litore promouimus, & scriptis libri sine interrogatione legunt.

Horum ego non fugiam conchylia?] id est, non profugiam Roma, cum videam in ea Graculos tam locupletes & diuites esse, ut conchylata veste abundent? Vide Turneb. lib. ix. cap. v. In Iunij lib. Horum non.

Aduectus Romam, quo pruna & cotona vento? Iunius. Prouerbum probrosissimum aduenæ: Cotona, sicut parua genus, & variè apud auctores scribitur, alij cotona, & Cotona, à Cotone urbe. N. & M. cotiana: P. cottiana: alij cotana.

Si trulla inueto crepitum dedit aurea fundo.] id est, si trullam vini ebibit ita, ut & fundum inuenterit, & apud toto vino labris sugenti creperit, & strepitum de-derit. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Stoicus occidit Boream delator amicum.] Iunius ex manu. Heliodorus notat Stoicum, alij de Egnatio exponunt, qui tamen an Græcus fuerit, ignoro.

magnaue parapii de cenat.] Ita & libri antiqui. N. P. M. & Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Pinnirapi cultos iuuenes.] Retianos intelligit.

Quando in consilio est Aedilibus?) Magistratus de re aliqua cogitaturi, aut consultaturi sibi aduocabant, quos in consilio haberent. Cic. de amicis. Cui ad me, qui aderam Lenati & Rutilio Cons. in consilio deprecationem venisset. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

tandemque redit ad pulpita notum. Exodium. Exodia in Atellanis fabulis diuerbia vocabantur, quod traegydy scena egressu ad recreandum spectatorem e prima meta meturia subiectionatur. Vide Turneb. lib. x. cap. xxvij. prestare tributa clientes Cogimur.) Ita liber Collegij Catharine non praestant.

Si magna Asturi. Sic lib. coll. Cath. & Iun. P. Arturi. M. Arturi; forte Ostori. P. Ostori Scapula Cosili sub Claudio meminit lib. d. gest. xxv. cap. iv. & Tacit. lib. xij.

Phecasianorum vetera ornamenta Deorum.) Ut minianus Iupiter, pro miniato à M. Tull. dicitur in epist. stolu. item hec phecasianus pro phecasiano, id est phecasia calcato, Phecasium interpretatur calcamentum rusticum. Hesychius; apud Plutarch. calcus est Græcanicus. Deorum igitur Græcia, & temporum ornamenta Iuuenalis significat, nam in templis erant tabula picta, atque signa. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Si vocat officium,) significat, si ad officium nuptiarum duxerit vocat us est, aut ad illam celebritatem pompam, aduocatum: ubi enim per sepe nomen officij poni solet. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Nomen vides quanto celebratur sportula fumo?

Heje

Heic sportulam non intellego, centum quadrantes; sed cenam, quæ quod initio in sportula dabatur, inde nomen meruit; unde & à Græcis *stima* de *stigma* vocatur, id est, cena in calathio. Turneb. lib. x. cap. xxvij.

Serraco,) lib. collegij Cathar. Serracum vehiculi genus. infra. ferrata Bootæ.

Strigilibus, & pleno.) Sic libri antiqui. N. P. M. Turneb. lib. x. cap. xxvij. in archetypo libræ & Strigilibus & Strigilibus, & reperisse testatur.

patulus defendere pelues,) quod est deorsum fundere: in excusis effundere est, sed illud exemplarium est antiquior. Turneb. lib. x. cap. xxvij. Mygrodij liber etiam effundere. N. & P. diffundere. male.

ahnea lampas.) Sic vet. liber. P. Turneb. lib. x. cap. xxvij. ahenea. N. & M. enca, perperam.

in quæ æ quoque proleucha.) Vide Polit. Miscell. cap. xxx. Proleucha, pro templo, & synagoga Iudeorum, ut Philon Iudeus accipit in legatione ad Caum. Iunius. Vide Turneb. lib. i. cap. xxij.

heluinam Cererem,) id est, flauā. Scoppa Collectaneorum appêdce, cap. i. Brodani Miscell. lib. iij. cap. xxv. adiutor gelidos venia caligat in agros.] id est, velut audax miles adiutor satyrarum veniam nisi illas mei pudeat auxilij. Turneb. lib. x. cap. xxvij. Lib. colleg. Cath. Auditor. nullum sex millibus enut.] Budaus de Assie lib. SAT. III. i. sex millibus, s. nummum. Cæl. Secundus sex millibus, s. nummum, siue sestertius sex, hoc est, ut hæc loquimur, CL. aurei scutati, siue coronati.

Endopertorem,) Ita scripti ex recta, & vetere consuetudine, quam mediæ ætatis librarij ignorarunt. item lib. iij. ac Barbarus Endopertor. Vide Festum.

Viq; lacus suberant.) Sic libri veteres. N. P. M. Hy. pallage, id est postquam piscator lacubus suberat, qui Al. hani vocantur. Britannicus.

fraterculus esse Gigantum.) Lege Polit. Misc. cap. xxvij. P. M. I. Gigantus.

culcita lecto, Vide Festum.

ipse

Ipse capillatū diffusum Consule potat.] id est, antiquo Consule. Veteres enim intonsi erāt, & promissos crines & comam prælixiorē nutrebant. Vide Turneb. lib. i. cap. xxi.

SAT. V.

— cuius patriam, titulumque senectus Deleuit multa veteris fuligine testæ.] Pendebat & vasis vinarij tabella, in qua, Galeno teste, vini etas scripta erat. id est, quo tempore, quibusve Consulibus conditum esset. Brodeus Miscell. lib. i. cap. iiij.

alucolis.] Alueoli dicuntur lances, paropsides: ut lib. iiij. Cuius & alucolos. Vide Turneb. lib. xxiij. cap. iiij. post hunc raduntur tubera.] N. P. traduntur. Cum fuerint imbres autumnales, ac tonitura crebra, tunc tubera nascuntur & maxime è tonitribus. Vide Brodeus Miscell. lib. iiij. cap. ij.

tanquam habeas tria nomina.] lege Polit. Miscell. cap. xxxi. & Gyraldum Annotationum Dialogist. iiij. Prolog. Flavius Coniunctaneorū cent. i. inquit. Ad tria Corneliorum nomina refertur scilicet, Sulla, Cinna, Lentulus: qui pessimi pernitiosissimi que fuerunt.

LIBER II.

SAT. VI.

Quem toties textit perituri cista Latini.] nam in quodam mimo Latinus adulterum egerat in cistam conditum, subito mariti aduentu, ne deprehenderetur & interficeretur. Turneb. lib. xx. cap. viij.

Vnus Iberinæ, sponse Vrsidij.

Tuccia vellet non imperat.] Tuccie meminit Val. Maximus lib. viij. cap. i. Plin. lib. xxviij. cap. ij.

Vrbicus exodio.] Vide Turneb. lib. iiij. cap. xvij. & lib. x. cap. xxviij.

Ac resupina iacens multorum absorbuit ictus. Hunc versum, antea nunquam impressum, ex antiquo libro heic primum repositi.

Optima sed quare Cefennia teste marito? Bis quia gentia dedit.] id est, decies centena milia. Vide Turneb. lib. xviij. cap. xxx. Rob. Steph. Cefonia N. Cycfenia, & in interitulo Censonia: P. Censennia: M. Censoria.

In hoc nomine heic libri, ut plerumque, alibi in proprijs nominibus, mirè variat, & librariorum vitiosa descriptione plurimum sunt corrupti.

Mense quidem brumæ.] Liber Iunij, Numæ. annotatur ibidem, ita Februarium dictum, quem Februus, id est, Plutoni consecravit Numa.

dedit hunc Agrippa forori.] Iunius Agrippa Iul. Caesarum Rex post mortem Herodi, cui nupsit Beronice soror, suspectus fuit de incestu cum ea admisso.

Obsecrant ubi festa mero pede sabbata Reges.] Hebraei sacra, & sancta non ingrediebantur loca, nisi nudipedibus. Gyraldus Annot. Dialoq. x.

Endromidas Tyrias, & femineum ceroma.] Ecce heic endromiden & ceroma continxit, ut modo trechedipna, & ceromaticum collum copulabat: ut utrobique eandem sententiam non iisdem verbis expressit. Turneb. lib. iiij. cap. xvij.

nam quantula nostra voluptas?] Brodeus Miscell. lib. v. cap. xxviij.

Hæc sunt, quæ tenui.] Hæc, pro hæ: enallage. Infra. Hæc tamen & partus subeunt discrimen. Terent. And. Act. iiij. Scen. i. Hæc nuptia non apparabatur mihi. Eun. Act. iiij. Scen. v. Continuo hæc adornant, ut lauet. Heaut. Act. iiij. Scen. viij. Porro hæc talenta doti apposcent duo. Phorm. Act. v. Sc. ix. Hæcine erant itunes crebra, ipsis expectantibus.] sic scripsi ex veteri meo codice. M. & vulgati, atque: N. semper spectantibus.

Tu tibi tunc currucā.] Ita Mygrodij: N. Tu tibi tum curruca. P. Tunc tibi tu curruca nō, cruca. Curruca vel, ut in aliquot antiquis lib. est, curruca, avis est. metaphoricæ u dicitur, qui alienos liberos pro suis educat. Inguinis, & capitis quæ sunt discrimina, nescit.] Brodeus Miscell. lib. ij. cap. xxij.

Cum perfusa mero spumant vnguenta Falerno.] Quidam olim vnguentum in potu addiderunt, ut odore prodigio fruerentur ex utraque corporis parte. Brodeus

Miscell. lib. iij. cap. iij.

& dubita luce forbeat aëra fanna.] *Iunius, Sannano*
heic vocat ronchum, à stertente temulent a editum.

Collacia Mauræ. lib. antiqui, N. P. M. I. collactæa,
pro collactanea, que eodem lacte nutrita est.

-tu calcas luce reuersa Coniugis vrinam magnos
visurus amicos, id est, dum salutatus is homines potest.
Veterebus magni erant amici homines potentes, qui ab in-
ferioribus, ut clientibus patroni, obseruantia omni & officio
necessitudinis & obsequij colebantur. Vide Turneb. lib.
ij. cap. xxij.

Symposium ridere Numæ, nigrumque catinum.
Liber collegij Cathar. & meus, nigrumque. Priscumque
Hadr. Iunij. Animaduers. lib. ij. cap. x. Symposium aut
vas est ligneum, quo in sacris utebantur.

Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper

Oscula delectent, & desperatio barbæ,

Et quod abortiuo non est opus. Brodeus Miscell.
lib. iij. cap. xxi.

luteo ferit intestino. Synizesis: sic lib. iij. Incude,
& luteo Volcano.

tot tintinnabula. Ita scripsi ex libro collegij Cathar.

P. ac tintinnabula: M. & vulgati, & tintinnabula.

Non habet matrona, tibi quæ iuncta recumbit,

Dicendi genus, aut curtum sermone rotato

Torqueat enthymema. nec historias sciat omneis.

Heic sermonem rotationem esse arbitror, orationem conuer-
sione conclusam, atque comprehensum ambitu: quod genus
dicendi à Cicerone versum, ab Aristotele *συμπεπλεγμένον*
appellatur: quo genere loquendi contorta oratio est, ideoque
breuior, quam sponte natura suscipit. Turneb. lib. iij. cap. xvij.
Muretus Variar. lect. lib. viij. cap. xxj. Libri antiqui, N. P.
curum.

magnos commisit elenchos. Vide Massarium in
ix. Plin.

Tot premit ordinibus, tot adhuc cōpagibus altum
Ædificat.

Ædificat caput. Vide Iunij Cōment. de coma, cap. vij.
nisi se centum lustrauerit ouis. Ovis expiationibus,
lustrationibusque adhibebantur, ac precipue in sacris Ipsi-
du. Vide Brodeus Miscell. lib. i. cap. xxv. & Cels. Rhodigini
lib. xxvij. cap. xvij.

donauerit ipsi. Gul. Canterus Nouarum lect. lib. iij.
cap. vi. igni, legit.

A Meroe portabit aquas, ut spargat in æde

Isidis. Vide Brodeus Miscell. lib. iij. cap. ij.

Magnaque debetur violato pœna cadurco.

& lib. iij. Institor hibernæ tegetis, niueiq; cadurci.

Libri antiqui, caduceo. malè,

formidatus Othoni. Iunius. Seleucus astrologus,

cuius consilio Galba Imperator ab Othone ingulatus est.

Iunius ex libro Susy, formidandus.

frictus ocelli. Iunius. Huc spectat Melapodus liber

inquit. & illud. Oculis mihi dexter salis.

Præbebit vati crebrum poppyisma roganti, id est,
metoposco & chiromanti roganti sibi manum ostends
& frontem, ut facere solent, præbebit crebrum poppyisma,
quod est, adulabatur & adiecit abitur, captans eius bene-
uolentiam, ut sibi sita sua canat, & eum prope adorabit.
Vide Turneb. lib. iij. cap. xv. & lib. v. cap. xxij.

Consultit ante falas, delphinorumque columnas,
id est, consilium caput à diuinatoribus & astrologis, qui in
Circo ante falas & delphinorum columnas versabantur.
Fala turres sunt lignæ. Vide Nonium, & Festum. item
Turneb. lib. v. cap. xxxij. & lib. xvij. cap. xxxij.

medicamina Regis. Muhridatia antidotus.

LIBER III.

halcyonem Bacchi. Liber Iunij, Alcinoem Bacchi, SAT. VII.

Scribendi cacoethes. Polit. Miscell. cap. xlvj.

cum dicit Horatius, ohe. Iunij liber, euoe wol. Ho-
rat. ii. Carm. xix. Euoe recenti mens trepidat me-
tu. Plenoque Bacchi pectore turbidū Latatur. euoe
parce & heu, Parce graui metuende thyrsos.

L. 1.

Cuius

Cuius & alueolos, & lenam pignerat Atreus.

De poeta intelligitur, qui dum Atreum tragediam scribit, oppressus paupertate cogitur alueolos, id est, lanceas suas & paropsides, & lenam pignerare, id est, pignori opponere & oppignerare, Vide Turneb. lib. xxxij. cap. xij. N. albeolos P. Al. albiolos male librariorum vitio, qui b. pro u. familiari quadam commutatione scribebant: quod si amaduueritisset Georg. Merula, non fuisset tam miserè deceptus.

at Sarrano, tenuique Saleio. ita Britannicus: Domitius Calderinus ex duobus codicibus certissima fidei, & summa vetustatis legit, & Sartano, tenuique Saleio: pro quo alij habent, talino, inepte.

Semestri vatum digitis circumligat auro. Anulus enim aestiuus & hiberni semestres sunt. Paru, inquit, histrio, qui nullis militie honorem largitur, vatribus dat anulos aureos, eosque locupletat. Turneb. lib. xx. cap. ij.

Pelamydum aut veteres, Afrorū epimenia, bulbi. Ita libri antiqui, sed in Murgrody libro, aut, in N. P. & scriptum erat. Georg. Merula, epimendia: alepimenidia, ut sit proceluaticus. Had. Iunius ex manuscript. Pelamydum Afrorum, & veteres epimenia bulbi. Nescio, inquit, quid de epimendio tertio scilicet genere, ad Epimendam nomen suum referente, in hunc locum nungantur commentatores: ego manuscripti codicis fidem secutus, & Grammatici peruecti, non minime mali, annotationem, viximus intelligo exilia munuscula, ac veluti xenia sordida, quae in singulis menses pro nauata opera conferebant, cuiusmodi nominat rancidos illos, & veteres bulbos.

Sic Peto conturbat. Centurbo, verbum iuris antiquum est, & significat decoquo, dilapido fortunam consumo. Vide Budae annot. priores in Pandectis. Sic lib. v. totam hanc turbauit filius amens.

post te an sit sella, togati Ante pedes. Sic Murgrody liber: N. P. I. an post te sella. Circum pedes, sunt

sunt obsequio seruorum: ante pedes, amicorum. Agretius. Vide Turneb. lib. xij. cap. xxij.

Occidit miseros crambe repetita magistros. Ita Polit. Miscell. cap. xxxij. Lib. antiqui N. P. M. Cambre. Fuit autem Cambre vicus ad radicem Gaurimontis, in quo Capuani à Cumanis dicuntur esse consiliu superati: ob cuius costitus memoriam est historia composita Cambre dicta, quae à magistris in scholis frequentissimè repetebatur. Vide Scoppa Collect. appendice cap. ij.

Arcadico iuueni, id est, ignauo, pingui, tardo, hebeti. Appositam nigræ Lunani subduxit alutæ. Vide Had. Iunij Adag. cent. xj. In astragali nobilitas.

Sicut Trasymachi probat exitus, atque Secundi. Trasymachi, & Secundi Atheniens. meminit Philostratus lib. i. & Suidas.

Fumosos Equitum cum Dictatore magistros, id est, sumo, situg, obfisos: cuiusmodi esse solent veteres imagines. Cic. in Pisconem: Obrepssiti ad honores commendatione fumosarum imaginum. Brodus Miscell. lib. a. cap. xij. Sizonius de antiquo iure ciuili Romanorum lib. ij. cap. xx. Lib. antiqui, N. P. M. I. Famosos.

atritus Catinensi pumice lumbum. Catinenses à Catina urbe Sicilia appellantur homines molles, quod se pumice leues & glabros redderent. Vide Turneb. lib. vij. cap. xx.

Qui iuris nodos, & legum ænigmata soluunt. Iuris solutores sunt, qui iam tantos progressus habent in iure, ut de eo respondere prope possint, & quaestiones soluere, atque ij. erant, qui responsis prudentum, & quaestionibus operam dabant. eos prope expressisse Iuuenalis hoc versu videtur. Vide Turneb. lib. vij. cap. xix.

quid refinata iuuentus. Ita liber collegij Catharinae non, quid enim ref. Martialis. Quid facient unguent? nam certè non potes illos Refina Veneto, nec rescicare luto. Vide Turneb. lib. xij. cap. xix.

Solam Hippo. Sic liber collegij Catharinae, non, ut

aly, Hipponam. Turneb. lib. xxiiij. cap. iij. Solam Epōnam scribi oportere confirmat.

cū Gracco iussus pugnare secutor. id est, retiarus. Audi quod liceat tunica punire molesta.] Poeta tunicam alimentis ignum & ilitam, & intextam molestant appellat. Brodeus Miscell. lib. ij. cap. ix. & x. Iunius in Nomenclatore.

SAT. IX. & caner.] Georg. Valla ex vetustissimo codice legit, & cenet. ut sit sensus, computat quæ dedit, ac sterum ad libidinis deuolutur intemperantiam. Pigneribus potitis.] ita Priscianus lib. vi.

LIBER I. III.

SAT. X. Propter quæ fas est genua incrare Deorum. Incrabat Deorum genus, qui votum susceptū signabat, & se voti reum constituēbat. Vide Turneb. lib. i. cap. xxi. Nordia. Gyraldus Syntagmate xvi. de Dys Genitum, de Fortuna, Liber N. I. Nurfia: P. Nurfina: M. Murfia.

Pana, & Circenses. Iunius ex Susy lib. legit Panem, ut intelligat frumentarias tesseræ, quas anhelabat plebs. Vide Alciat. parergon iurij lib. viij. cap. v.

Quisquis adhuc vno partam colit asse Mineruæ. Polit. Miscell. cap. xxi. atque suos iam dextera computat annos, Gyrall. Annot. Dialog. ij. Iunius ex Susy lib. in dextram.

Exigere irati,] pro exigebant. Ita liber Miggrodi. Liber collegij Catharina, Exigere ira potest: quam lectionem Gul. Canterus Nouarum lect. lib. iij. cap. vi. in manuscript. altero exflare annotauit: in altero vero, Irati faciunt, in meo, Irati debent, in Iunij, Exigere irati, debent, nec male: est enim redundantia versus.

ritu decies centena dabuntur Antiquo.] pro immensa dote dixit Iuuenalis. Certe postea quam creuit pecunia & abundauit Roma, nihilominus permansit antiqua loquendi ratio, ut decies centena infinitam pecuniam significarent. Turneb. lib. xvij. cap. xxx.

station-

stationes, omne theatrum De Rutilo.] in foro Romano siue municipiorum stationes quas heic significari suspicor à poeta satyrico: huius rei auctor est Vidior, in describendi fori Romani regione. Sed & Plinius lib. xvi. Radices ait, eius in forum usque Caesaris per stationes municipiorum penetrant. Turneb. lib. i. cap. xxi.

sed in aure placentas.] Ita scripsi ex N. P. M. I. non, ore. id est, clam.

Vile coronati caput ostendebat aselli. Scoppa Collect. cap. xxvij. coronata asella heic legendum esse contendit, & apud Columellam.

Nunc caput Arcadiæ nudum cute fertur aselle. Nam cum veteri superstitione huius animalis caluaria ex agris incommoda arceri posse putarentur, vit ex Etrusca constabat disciplina, id femina, nō maru caluaria fieri consuevit: quod aperte Palladius lib. i. sic indicat. Omnia semina hori, vel agri feruntur ab omnibus malis, ac monstru tuta seruari, si agrestis cucumeris tritis radicibus ante macerentur: item equæ caluaria, sed non virginu intra horiū ponenda est, vel potius asina, creduntur enim sua presentia fecundare, quæ spellat. Ex quibus Palladij verbu colligitur, id fecunditatu gratia fieri consueuisse, quæ in feminis maximè consistit.

Quisquis erit, magno.] Ita liber collegij Cathar. nō, Quisquam erit & magno.

Qui Lacedæmonij pythismate lubricat orbem. Ita libri antiqui, & sic Turneb. lib. xxiiij. cap. xxvij. legit hoc sensu, qui spūto & salua trochi, quem iacturus est, lubricum & volubilem mazi reddat. Consistat enim genus illud ludi Græcicū fuisse, ut & nomen trochi ostendit, & quod apud auctores reperimus, Græco trocho ludere, Lacedæmonij autem omnium Græcorum maximè exercitationes celebrabant & colebant. unde & Lacedæmonium orbē, ut mihi videtur, appellauit. Brodeus Miscell. lib. v. cap. xxvi. pedemate: quod esse putat tripudij genus, in quo dis se in gyrum versantes, hodie quoque mimi

L 4

subinde

subinde emicant, & subsiliunt. Polt. Miscell. cap. xxxviij. ptylismate. id est, exercitationis genere, quod sit micatone, & gestulatione manuum, vel pedum. Sic & Iul. Scaliger poetices lib. i. cap. xxiij. Flavius Coniell. cent. i. popysmate, id est, sibilo, qui in re obscena fieri consuevit. Mart. lib. viij. epig. xvij. in Gallum. Qui videre potest fatui popysmate cunni. Lacedæmonium orbem, id est, praeposteram Venerem. Orbem, metaphorice, pro podice, accipit. Lubricat rem certè obscenam ostendit. Alcivatus Parergon iuru lib. vj. cap. iij. Alta quoque, inquit, Lacedæmonum exercitatio, cum nudi, oleoque uncti in sudatorio exercebantur, quod Lacedæmonij ~~propterea~~, seu, quod idem est, ~~propterea~~ dicitur, ab Agrippa fabricatum, ut Dion lib. liij. auctor est. unde & ego arbitror scripsisse Iuvenale. Qui Lacedæmonum pyreis mate lubricat orbem, licet alij ptylismate, alij pedemate legant: qua in re sua cuiusq; fiet sententia.

Spectant hoc nuptæ iuxta recubante marito,

Quod pudeat narrasse aliquem presentibus ipsis. Hos duos versus in libro collegij Catharinae hinc scriptos reperit: qui in manuscrip. libris, quos Gul. Canterus habuit, post hunc versum, Ad terram tremulo descendant et tunc puella, legelantur, ut ipse Novarium lecl. lib. iij. cap. vi. testatur. Hadr. Junius ex codice Hærmundano, in quo additi erant, legit hoc modo.

Namq; vna, atq; eadem vini patria, atq; ministri,

Quod pudeat, narras aliquid presentibus ipsis,

Spectant hoc nuptæ iuxta recubante marito.

SAT. XII.

Sed læta ostendens Clitumni pascua sanguis

Iret, & à grandi ceruix ferienda ministri.

Hos tias ante solitas ferri clavis aut securibus à ministris, indicat Iuvenale, Turneb. lib. xv. cap. xij.

Vna cratera capacem.] Vide Iunij Animaduertf. lib. iij. cap. v.

inclusus carcere Nassæ,] id est, Physici, quia infirmos in suis domicilijs curabat, liber collegij B. Catharinae, Iunij manuscr.

manusc. Nassæ habetur in quo & annotatum erat, Nassam fuisse medicum, qui domicululo sui inclusos egrotos curabat. recte illi commentatores diuinarint, tu iudica.

LIBER V.

Ne dubitet Ladas.] De Lada Pausanias in Co. SAT. XIII vincth. & Lacon. Solinus cap. iij. Lib. collegij Cathar. Ne dubitet. laudas: & P. M. nec dubitat. laudas. non recte.

Spartano cuidam.] Glaucus, de quo vide Herodotum in VI.

Et quod maiorum, vitio, sequunturque minores. SAT. XIII

Ex libro collegij Catharinae hunc versum adscripsi quem & Iunij manuscr. habebat. & in utroque libro Gul. Canteri subnectebatur, ut ipsemet Novarium lecl. lib. iij. cap. vi. fateretur.

& cæli Numen adorant.] Gul. Canterus Novarium lecl. lib. iij. cap. ij. lumc. ex Aurato legendum esse didicit. verendum.] Iunij liber verendi, id est, verecundæ actionis.

concham æstui cum parte lacerti Signatam.

Ita libri antiqui, N. P. M. I. Hieron. Magnus Miscell. lib. ij. cap. x. legit, Alterius conchem æstui cum parte lacerti. & partem, inquit, pro cauda accipe, sola enim in pretio cauda fuisse videtur. Martial. Cum Sexitani fectur tibi cauda lacerti.

petlege rubras.] Hinc Cicero. Ad rubricas se transfert. Iunius.

Et qui per fraudes patrimonia conduplicare.

Hunc versum, quem quidam nothurno putant, liber collegij Catharinae non habebat.

& ad vigilam ponendi Castora nummi.] Diuites olim in templis pecunias suas deponere soliti erant, eas quasi Dijs committere & credere se existimantes. Brodæus Miscell. lib. iij. cap. xvij.

Et Cereris licet.] Polt. Miscell. cap. lxxxv.

Perditus, ac vilis. Ita liber collegij Catharinae, non,

ut P. M. & vulgati, Perditus à Siculis.

lacernis] ita lego ex antiqui libri, non lacertis.
Dispositis prædiues hamis.] Sic libri veteres, N. P. M. non, armis, uti correxit Britannicus, qui per synalaphen excludit: nō, ut quidam, diues armu. Sunt enim hamis, vasa aquaria rotundioris formæ, & ventris globosioris: quibus ad extinguenda incendia solebant uti. Vide Turneb. lib. xix. cap. xxij.

SAT. XV.

Illic cæruleos, heic piscem fluminis, illic,] Iunij liber, Illi cæruleos, hi piscem fluminis, illi. Cæruleos vermes memorat Solinus cap. lxx. Brodeus æluos legendum censebat, non cæruleos. Æluum autē Egyptij: Deum fuisse ex Herodoto licet cognoscere. Vide Turneb. lib. vij. cap. vij.

mendax aretalogus.] Aretalogus, non tam videtur à virtute dici, quæ ætrich vocatur, quam ab ætrich, id est, gratus & placens, qui narrationes & fabellas, acroamataque auribus auditorum grata loquitur. proinde & nugatores eo etiam nomine & garruli censentur, cum vssu veniat persape ut scurra illi nugentur & garriant. Vide Turneb. lib. x. cap. xij.

De Corcyrea temētum duxerat vna] Horat. Epistolæ lib. ij. ad Florum. Pullos, ova, cadum temētis, nempe modo isto. In vet. lib. N. P. M. I. deduxerat. malè.

Vascones, ut fama est.] Ita scripti ex antiquis libris, N. P. M. I. non, ut Britannicus, Vascones fama. Paulinus. Vasconis saltu. Item eadem epist. sic Vascone saltu.

parcit Cognatis maculis similis fera.] Brodeus Miscell. lib. ij. cap. xxvij.

SAT. XVI.

Bardaius.] Sic lib. collegij Cathar. & Iunij, id est, Gallicus & militaris, Barbarusque. P. M. & vulgati Bardiacus. malè. Vide Turneb. lib. xxij. cap. xxij.

offendere tot caligatos, Millia clauorum.] nam militū caligæ clavis suffixa erant. Turneb. lib. iij. cap. vij.

FINIS.

THEOD. PVLMANNI, IN A.

PERSII SATYRARVM LIB. I. ANNOTATIONES, quibus & castigationum suarum rationem reddit, & loca difficiliora è scriptis doctissimorum hominū explicat.

Nec fonte labra.] Versus illi, quos suus Satyrus pro-
amij loco Persius pratexit, verbosissimū & diffusissimū
explicari commentarijs, non satū tamen mihi enucleatū
videntur. plerique enim putant Persium obscurè innuere
se se paupertate ad poemā condendum adactū esse: ego
contra nō putem eum in tam tenui re natum fuisse, ut ad
emendicandam annonam placandamq; ventris famem,
ei carmen scribere fuerit necesse. Excusare igitur mihi po-
tius videtur, cur non poemā aliquod heroicū & graue
de rebus heroum gestu pangat, sed Satyrā ludat, quæ in
poematis huiusmodi, ac ne poematis quidem propemodum
numeranda esse videatur. Nam se poetā esse negat, sed
semipaganum dicit: non enim se bibisse aquam Agamp-
pei, nec in Parnasso dormiisse, ut repentino afflatu corre-
ptus, vates subito prodiret, quo se pacto existisse poetā,
quidā mentis sunt: sequē prædicat Musas relinquere &
cedere illi poetæ, qui digni imaginibus habitū sunt edera
coronatis, quique suorum principio operum earum simu-
lant instinctum & firorē, ut qui sic exorditur:
Fraternas acies, alternaque regna profanas
Decertare odiis, fontesque euoluere Thebas
Pierius menti calor incidit: vnde iubetis
Ire Deæ?

Satyrā se scribere profitetur, quæ nihil eget aduoca-
tione Musarum, nec Apollinem è Parnasso sollicitat: &
tamen ait idem Persius quidam satyrico morsu poetā
perstringens, ipsi illi poetæ, qui Apollinis firorē tam belle
simulant, non tam eo correpti sunt, quam verum necessa-
rium inopia ad carmen condendum coacti. Atque eis
carmen

PROL.

carmen expeditur simelicus vëter, ut pſitaco ſermonem humani extudit; ac mediufidius venter ei non Apollo magiſter artiſt fuit, eſq; numerus funditare docuit. Itaq; ſi uſu veniret, ut poetis, inquit, non modica annona tantum ad viſtum daretur, ſed liberale aliquod pecunie honorarium proponeretur, poetæ cornus & poetriæ picæ videremus cantus Pierios fundere. Turne. lib. x. cap. xij.

Coruus quis olim concauam ſalutare.] In ple-
riſque antiquis & vulgatis exemplaribus hic uſus non
exſtat, neque eum omnes recipiunt.

Cantare credas Pegæſium melos.] Politianus
Miſcell. cap. xliij. neſtar legendum eſſe contēdit. Scoppa
Collect. cap. xxxij. legit, cernas Pegæſium melos, Poli-
tianiſque ſententiam repudiat, & melos veram eſſe le-
ſionem docet; quam etiam mauult Turneb. lib. x. cap.
xij. Iunius. Pegæſium melos credas.

SAT. I. O quantum eſt rebus inane, Iunius, inanis. Inanes
à Latinis plerumque intelliguntur homines ieium animi,
& laudi ambitioſi & honoris cupidi: quod enim iſ ca-
rere videantur & vacui eſſe, auidē quo carent conſellari
putantur. Nam ſi laude & gloria ſatiati pleniq; ue eſſent,
non tanto ad eam animi ſitum explendam ſtudio raperen-
tur. Perſus de iſ qui ſcribenda oratione ſoluta, aut con-
dendo carmine ſimam ingenij ſultiſt alibiunt, aut inepte
eloquentia & eruditionis nomen captant, & à vera lau-
du via aberrant. Turneb. lib. x. cap. i.

Ne mihi Polydamas, & Troades Labeonem Præ-
tulerint.] Sumtum eſt ex Homero, apud quem Heſtor
Troianarum mulierum & Polydamati reprehentionem
ſeſe vereri dicit.

Αἰδῶμαι γὰρ ὅτι, ὅτι δὲ αὐτὸν ὁμοιωσάμενος,
Πολύδαμος μοι πρὶος ἐπαχέσῃ δουρίῳ ἀνείρεται.
quod eleganter per parodiam uſurpauit Perſus, que ta-
men intercidit gratia, quo alluſum ſit ignorāti. Turneb.
lib. x. cap. i. Huius libri a Num mihi Polydamas, &
Troades Labeonem Prætulerint?

Quid

Quid faciam? ſed ſum.] Scoppa Collect. appendice
cap. xij. legendum iudicat. Quid faciam, ſi ſum.

Et natalicia tandem cum Sardonyche albus.
Olim die natali dona miſitari ſolebant ab amicis & no-
tis. Vide Turneb. lib. vij. cap. xij.

rupto iecore exierit caprificus.] eleganter & per-
ficete dixit: ut erumpere ſolent à parietinarum & mo-
numentorum veterum commiſſura ſteriles ficus. Iecur
porro dixit, quod in eo etiam, non tantum in corde, ſenſa
animi collocata & affectibus crederent: eamque animi ſe-
dem domiciliumque exiſtimarent. Ideo dixit inſiſtā, ne-
que enim mihi cornea fibra. & Sat. v. Quod latet
arcana non enartabile fibra. Turneb. lib. x. cap. i.

Quando hæc rara auis eſt.] Scoppa Collect. appen-
dice cap. xij. legit, Quamquam
ciconia pinſit.] Diomedes lib. i. pinſat. quomodo
vetus meus codex.

Ecce modo heroas ſenſus adferre videmus, &c.
Vide Turneb. lib. ix. cap. xxxi. & lib. xx. cap. vij.

Eſt nunc Brifei.] Scoppa Collect. cap. xxxij. legen-
dum contēdit, Brifeis, ut ad Brifeidos hiſtoriā referatur.

Sic coſtam longo ſubduximus Apennino.] Cal.
Secundus legit ex manuſcripto codice non contemnende
antiquitatu, Sic os tā longo ſubduximus à Poenino.
ſumma delumbe ſaliua Hoc natat in labris, & in
vdo eſt Maenas, & Arys, cum ait, mellem & teneram
cum affectatione pronuntiationem, & liquatam delica-
tāque reprehendit. Vide Turneb. lib. x. cap. i.

faxit olerum.] Scoppa Collect. cap. xvij. affirmat
olerum ſignificare locum olentem, & fatidum.

Pinge duos angues.] Locorum Genij, ut ſerpentes
pingebantur. Vide Turneb. lib. xij. cap. xij.

Itatum Eupolidem prægrandi cum ſene palles.
audacter dictum eſt palere Eupolidem, ut ſi diceret pal-
lere pallorem, quod eſt, qui pallet, quod tam impenſe illi
poeti operam impanderi, ut decolorum contraxerit inſa-

no labore vulturn, Turneb. lib. x. cap. i.

SAT. II. Ebulliat.] Crasis, ita scripsi ex libro Migrodij, & altero, cuius mihi copiam fecit Augustinus Hunaus, de cuius Belgarum non vulgare, quo haud scio an quis alius elegantius & amplius summam sacrarum litterarum scientiam hisce liberalioribus artibus exornatis. Britannicus Ebullit legendum esse affirmat.

-nanq; est scabiosus & acri Bile tumet.] Scabies infesta est plerumque pueris redundantibus & male temperatis. Vide Turneb. lib. vi. cap. xxv.

conducit vxor.] Seruius in illud Virg. Georg. iij. & tristia funera ducunt, legit, ducitur. item Scoppa Collect. appendice, cap. xij.

Tot tibi cum in flamas iunicu omenta liquecant? Veterum ea in sacrificijs consuetudo erat atque ritus, ut quas hostia partes adolerent, eas omento & adipe operirent, ut facilius arderent, pinguedine ignem alente. Vide Turneb. lib. vij. cap. xij. Vetus meus lib. in flama.

Nequiquam fundo.] Ita vetus meus liber, & sic Sat. ij. summa nequiquam pelle decorus. ibidem. Nequiquam populo, id est, frustra, teste Festo.

SAT. III. turgescit vitrea bilis.] ea est bilis splendida & clara, id est, quae se clarissimè è splendore prodit, quae splendida bilis à Flacco dicitur: & eodem modo Graeci βαδδω clarum & pellucens appellant. Vide Turneb. lib. xxij. cap. xxij.

hucine rerum.] Hunai liber, hoccine pro hucine. veteres enim hoc pro huc ponebant. Virg. Aen. vij. Hoc tunc ignipotens calo descendit ab alto.

& iratus mammae lallare recusas.] Lallus Deus frisse videtur, qui praefesset nenij illis balbis, quas nutrices pueri occidunt, & pueros reddere cogunt, nulla enim lallera est, quam facilius sonant pueri, quam lambda: quin etiam eius frequentia somnum inducebant. Ausonius de filio Probin, Nutricis inter lemmata, Lalliq; somniferos modos, inde lallare Persij natu crediderim. Mam-

mam

mam autem in Persio nutricem esse puto, Turn. lib. xvij. cap. xxxij. & lib. xix. cap. xxi.

an deceat pulmonem rumpere ventis.) tene adeo tumidum inflatumque & superbi animi esse oportet, vel quod longa serie sis nobilis, vel patricia sis ortus familia, vel senatoria, vel quod ex equestri sis ordine, & in translatione trabeatus spectantem salutes pensorem tuorum equorum phaleris & ornamentis populum saluto, mihi nihil impones. Turneb. lib. xxij. cap. xxij.

Non pudet ad morem discincti vivere Natx. Sic vetus meus liber: Hunai, Natx. Aldus, naxe: lun. Non pudet ad motum discincti vivere naxe. Vide Festum. In Migrodij & Turnebi antiquis libris naxe scribitur, nec ab ratione. nam fullones, qui naxe vocantur, vestimenta pedibus calcata saltu suo fullonio premunt & densant: sed & vestiu à fullone dum cogitur, consiliari dicitur: id enim est raxere Graeçè, & raxa vocantur coactilia. naxta igitur velut raxere erit: eodem verbo coactiliarius & pilearius accipi etiam poteris. Quod si à raxere, ut apud Festum est, deducitur, unico c scribi debet: sed cum ea littera duplicata reperiatur: suspicio est posteriorem esse t: nec officiet veriloquium, cum etiam notatio raxae à raxare accersi possit. Senfus est. Sordidus & nequam fullo, qui non est nauci: ignorantia & inscitia peccat: tu prudens sciensque virtutem deseris, quae teterima est animi labe & aegritudo, ac nolim alia ratione ab Ioue importuni & scelerati tyranni puniantur: tantum videant virtutem, & ea intabescant relicta. Equidem ipsi à studijs aliquando abhorrens, sed pueritiae inscitia & lascivia etatis ludo dedita delinquebam: tu neque inscitiam excusare potes, cum philosophiam didiceris: nec pueritiam praetendere, qui tantus es natu. Turneb. lib. xxij. cap. xxij.

Bulit in vnda.) Sic scripsi ex libro Hunai, unica l, non, bullit. Nebrisensis legit, bullat.

Grandia si nollem morituri.) hoc genus exercitationis.

citationis est, quod apud rhetores et hypochia dicitur. Turneb. lib. xxii. cap. xxi. lunius perituri.

Se de tota iuuentus.) Ita scripsi ex libris antiquis, P. H. M. & eodem modo scribendum dicit Turneb. lib. xxii. cap. xxi. Erant enim Stoici tonsi ad eam. itaq; Stotus & xpiæ à Luciano per irrisiōe dicitur. alij, quibus indetonsa iuuentus.

in quod dirigit arcum.) Ita ex libris veteribus legit Turneb. lib. xxii. cap. xxi. quo modo & aliquot vulgati. P. H. M. quo: & ita omnino legendum dicit Marmellius hoc est, in cuius moderamine dirigit arcum, id est, animi sui impetum.

Se vnde.) Sic Marmellius ex antiquis codicibus. vnde, Turneb. lib. xxii. cap. xxi. legit. in Circo inquit ad metam, qua inflectebatur curriculum, flexus dicebatur: à Græci καὶ ἴσθμῳ, ut & in stadio: & ipsa quoque flexio & lustratio meta flexus dicebatur. in lustranda autem curru meta, in ipsoque flexu maxima aurigandi industria erat, maximaque periculum imperitiae. Ac certus erat locus unde cursum flectere oportebat, qui secus fecerat, rotam plerumque frangebant meta impactam. Cum autem curriculum vite humane simile sit curriculo Circensi, per flexum mete artem intelligit vita regende atque moderande. mox dicit Persius hircosus Ceteriones non adeo istam audire philosophiam, que vita precepta tradit, ut eam vltro derideant, dēinceps Persius ut & initio Satyra, in potores inuehitur, aq̄s plerumque dicit intemperantia immaturam sibi accelerare mortem. In P. & aliquot vulgatis, quā mollis.

quid asper Vile nummus habet.) Olim qui thesaurum parare studebat, in eo nummum asperum libenter recondabant, quem interpretor, bene percussum & recentem, non veterem, neq; tritum, atque ipso usu laeuem figientibus notū, nec forma expressū. qui enim pecunia amantes erant, in nummis fastidiosi erant, delectationes habebant, & nummos perfectissima & expressissima for-

M. A.

ma seruabant; ac ne alios quidem recipere volebant, quod & in exactione tributorum plerumque, ut reor, obseruabatur. Vide Turneb. lib. xvii. cap. xxvii.

Faucibus exsuperat.) Sic scripsi ex meo codice, & ita legit Turneb. lib. xxii. cap. xxi. non exuberat, vel excludat.

Hinc tuba, candelæ.) Vt finis ad tubā aut tibiā deduceretur, antiqua fuit cōsuetudo. Qui ad huiusmodi neniā accersebantur ribicines, τριβικῖναι à Græci, à Romanis siticines aut scinnista nominantur. Vide Brod. Miscell. lib. iij. cap. xxx. Marmellius, Tunc tuba.

crassisque lutatus amomis.) Ita libri antiqui, P. H. M. & Turneb. lib. xvii. cap. xxi. non litatus.

In portam.) est versus portam, nam extra urbem in pedes efferebantur, vrebantur, & sepeliebantur. Tange miser venas. Vbi de intemperantia vini locus est, quæ lethales plerumq; signis corporis morbos, ad morbos animi transitionem facit, atque inspicere nos ait & explorare diligenter debere, nam in animo nostro aliqui resideat morbus, & venas veluti tangere debere nostras. Alter id ceu de febri corporis accipiens, sibi nec pectus calere, nec extrema frigere, sequæ sanum esse refert. vita est si forte pecunia, siue candida vicini subrisit molle puella, Cor tibi rite salit: cōtra reddit, an cum amore pecunia seruet, aut amore puella formosa captus es, cor & vena tus recte salunt, & micant id est, an sanus eis inimo verò à vitio animi morboque laboras, itaq; per interrogationem legi debere censio. posuit est argente catino Durū olus, & populi cribro decussa farina. esetiam, inquit, cupes & ligurritor: ac, si tibi plebeia ac parabiles apponantur epule, fauces tue ulcerose sunt: timidus praterea & pauidus es adeo, ut tibi inhorrescant stantes capilli, & per iram de potestate insanus exu: qui quidem sunt animi certissimi morbi. Turneb. lib. xxii. cap. xxi.

Tentemus fauces.) Vocant medici pectus instrumentum.

M.

S. 177.

tion quoddā quo emisso per fauces internum huius ex-
ploramus, & postea ad hunc modum explorare: de quo
Erasmi. Adag. lxxxvi. chylad. ij. cent. v. Pollic. lib. iij.
cap. xxv.

gemina suspendere lance Ancipitiū libraz.] Sic
Horat. i. Serm. vi. naso suspendi aduoco ignotos.
Vide Turneb. lib. iij. cap. ix.

SAT. IIII.

Ante diem blando caudam iactare popello.] id
est, tibi placere, & teque sapientem putare. Vide Turneb. lib.
ix. cap. vi.

Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,

Cum bene discincto cantauerit ocyma vernæ.
Ego magno ambitu verborum pauca eleutum Persuasa
existimo, ut poeta munifici interdum sunt, & verborum
largi & prope profusi: sententiam enim puto, cum non plus
quam oleantur mulierculam sapere. Vide Turneb. lib. xvi.
cap. iij. Scoppa Collect. appendice, cap. xi. legit, otia, id est
libidines, quæ ex otio profluunt. Liber meus, & Mig-
gredi pannucia: Turneb. pannucea: Huius pannicea,
quantum non miluus oberret.] quod est natura
illius alius dictum crediderim vago volatu & ingentes
gyros in celo secante oberrant. Turneb. lib. xv. cap. iij.

quandoque, pro quodcumque. Nebrissenfis,
hoc bene sit, & bene sit, dicere solebant,
secundum aliquid & presertim optantes & emanantes.
Turneb. lib. xix. cap. xxvij.

ollam.] Huius liber offam, & ita legit Turneb. lib.
xix. cap. xxvij.

figas in cute Solem.] Zeno philosophus inuicem
gaudebat, & Sole cutem veteres cupere solebant: hinc il-
lud eiusdem Satyra, & assiduo curata cuticula Soie.
Vide Turneb. lib. xv. cap. xxi.

viso si paller, improbe, nummo &c.] Sensus est:
frustra candidatus te populo commendas, si auarus es, si
adulter es, si periturus es. nequiquam populo donaueris
aures bibulum, hoc est, quæ tui commendationem sic pos-
sint

sint imbibere, ut eius in comitijs, velut populus meminisse.
Et sic quidem Puteal multa vibice flagellare, nihil aliud
esse videtur, quam petere, Iacob. Renardus variorum
lib. v. cap. viij.

Si facis, in penem.] id est, si quidquid tibi libido suad-
et suscipis, neque ab ulla obsecratione abstinere, est itaque
post facis interduendum, ut dicatur, quidquid tibi venit
amarum in penem, si id facis: quod est, si cuiuscunque tibi
libidinis pruritus molestus est, molestusque velut urtica,
morem geru, ut molestum nefanda voluptate depellas.
Turneb. lib. xv. cap. iij.

Respice.] Ita libri antiqui P. H. M. non Respice. SAT. V.
nebulas Heliconæ legunt.] id est, nugæ & ina-
nia & nugæ ac poetarum signenta summa & nebula si-
mila Vide Turneb. lib. xx. cap. 1.

Nec stillopo tumidas.] Ita ex P. H. scriptis: M. &
Cornut. Scellopo. utrum rectius, doctus indicandæ relinquo.
dare pondus idonea fumo.] paginam & carmen
dicit, quo sumus relique leues & nugæ oris verbus amplius
& tumidibus dignitatem & pondus assequuntur, id est,
carmen graue magnique ponderis de re leui. Vide Turne-
lib. xx. cap. i.

totaque impune Subura Permisit sparsisse oculos
iam candidus umbo.] Sensus est, posteaquam vestes
sumi viles, & etatem militare attiger, qui enim præ-
textam posuerant, etatem militari consuebant: primis
autem stipendys clypeum gerebant sine omni argumento
& insigni candidum. Vide Turneb. lib. xx. cap. 1.

Nescio, quid certe est.] Sic libri antiqui, non quod:
hoc est rei magnificæ certè, & quæ graues in altera par-
tem effectus denuntiet. Virg. Eclog. viij. Nescio, quid certe
est. Vide Nannij Miscell. lib. 1.

ille in Venerem patris.] id est, ille in Venerem solu-
tus est, & promissionis, dicta translatione a putri terra.
Crassus autem mox dicit eos, qui clara liquidæque luce
carent, crassiusq; & concretum habet calum, inde enim

ducta est translatio illi inquit, qui sic vitam egere, ubi lumen & nequitia morbo & podagram aut chiragra contraxerunt, grauissime ferunt se eam vita scdam secutos, quae tota diei nubilo & caliginoso, aut luci paludum nebulis & caliginibus effusa ac tristi similis sit, nec ad veram & illustrem vitam adspirauit, quam conciliat philosophia, quae discussis tenebris stultitia, sapientiae lumen ostendit, & nos ab errore in vitam reducit. Itaq; sero ingemiscunt sibi id est, a se vitam veram, quam ostendit philosophia, esse relictam. Turneb. lib. xx. cap. 1.

Verterit hunc dominus, momento turbinis exit Marcus Dama. &c.] Salsè & venustè, quasi dignitate ingeniorum in praeamine tota posita sit, quo serui carebant, sic Sat. 1. Ingenteis trepidare Titos. Vide Turneb. lib. ij. cap. xix. Mos Rom. in seruo manumittendo erat, ut dextera eius apprehensa ipsum circumagerent. Vide Sigonius de antiquo iure ciuium Romanorum lib. i. cap. vi. Polit. Miscell. cap. xxx. & xxvij. & Turneb. lib. xx. cap. i. Libri antiqui, P. H. M. & Turn. temporis. Plautius in codice perustere, & digno cui fides adhibeatur, legit turbinis: quam antiqua & veram esse lectionem dicit Murellius.

aurem mordaci lotus aceto.] Cur dicit aurem Stoics acri aceto lotam: nempe quod eius auris exercitata est in dialectici conclusionibus, cuius artus acris disciplina & acuta instructus, non salitur captiosis ratiocinationibus: sed eas statim acris eius & acuta auris percipit, nam acetum pro acumine & prudentia poni, non est nouum nec inusitatum. Vide Turneb. lib. xx. cap. i.

Vindicta postquam meus à Prætoris recessi.] Romanorum eorum corporibus, quos in libertatem asserabant, tenuem fistulam imponebant. Hac autem potestas post à Consule ad Praetorem urbanum translata est, ut vindicta, id est, virga in caput imposita manumitteret. Sigonius de antiquo iure ciuium Romanorum lib. i. cap. vi. Vide Lac. Rauard Variorum lib. iij. cap. xv.

Ex-

Excepto si quid Masuri rubrica veratit.] Hoc de iuriconsulto Masurio est intelligendum: etsi autem iuriconsultorum officium consumebatur potissimum in iure ciuili & priuato enucleando, tamen quædam ius publicum in legum sanctoribus positum explicabant, quod rubrica nomine heic intelligendum videtur esse. Nam quamuis iuriconsulti hodie ubi minata capita sui iuris rubricas in ore habeant in quocumq; iure, tam priuato quam publico, tamen veteres in publico legitimoq; rubricas posuisse videntur, ut maiestas legibus accresceret capitibus earum sinapide aut cinabari notati, & insigniti, & sanguineis quidem & eruentum fortasse etiam minantibus Turneb. lib. iij. cap. v. Marinus Scodrensis ex antiquissimo codicibus, ut refert Murellius, se legisse restatur, notauit.

Non Prætoris erat stultus dare tenuia rerum Officia, atque vsum rapidæ permittere vite. Sensus est, solus sapiens liber est: sapiens autem propriam vitam rectè vii & officij optimè fungi, quarum rerum scientiam complectitur. eam autem scientiam tradere non potest Prætor: provide ne libertate quidem, facilius enim Prætor consueueretur, ut pregrandes isti militum colones, qui musicam nunquā didicere, rectè sambuca, quam vulgo in Gallia harpam appellamus, vterentur, ut enim illi, quia scientia modorum & cantuum carere, sambuca canere non possunt: sic qui scientiam vite non sunt adepti, officia vite non possunt rectè obire, quare nec liberi esse. Turneb. lib. xx. cap. i.

suprà repeto.] Ita libri antiqui. P. H. M. Petrus Pithæus Aduersariorum subsecutorum lib. 11. cap. iij. ex veteribus libris legit, relego. Horat. Epod. ij. Omnem relegit libris pecuniam.

Nil tibi concessit ratio, digitum exere, peccas. Stoicorum sermone est vsum, qui ne digitum quidē exeret, ut oportet, à stultis existimant. Vide Turn. lib. xx. cap. i.

I puer, & strigiles.] Ostendit magis esse seruum, qui libidini patet & perturbationi, quam qui dominum habet.

& seruitutem seruit. nam si dominus tibi imperavit ali-
quid, si tamen cessator & nugator es, te imperium herile
nihil impellet: at si intus domine sunt perturbationes,
æque nos plebunt, ac serui cessatores à domino verbera-
bantur. Turneb. lib. xx. cap. i.

Varo, regustatum digito terebrare salinum.] *Na*
liber meus manuscr. non Vare, cū hac annotatione. Varo,
propriè est seruus militaris. Turneb. lib. xx. cap. i. putat
Varonē rusticum & stultum significare, à varu vel var-
ru ducto nomine, sic tardus & stolidus parūque ingeniosi,
stipites & caudices vocantur. Sententia est huius loci.
Stultus eris, si insurādum colas, & nisi vel perituro rem
queras, vix sal tibi, quem delingas suppetet: ac salinū
tibi, propter salū inopiam, ut micæ & reliquias quasdā
eius salini conche tenaciter inhaerentes reuellas, erit paenē
dignū terebrandum. Puthoeus lib. i. cap. vii. ex veteribus
libris legē Varo, id est, facite, stulte.

Iam pueris pelle succinctus, & cenophorū aptas.]
id est, iam te accingū ad nauigandum, & accommodas
sarcinas pueri, vitulum scortum & cenophorum: sic se
comparare solebant, qui aliquo proficisciuebantur. Pellem
autem dicit pro mantica & involucrio vestis supellectiliū
aliorūque utensiliū & sarcinarum. Vide Turneb.
lib. xij. cap. ij. & lib. xx. cap. i. Verus meus liber, iamq;
puer pellem: Miggrodij, iam puer is pellem.

calido sub pectore mascula bilis intumuit &c. id
est, tu qui nauigare paras, mera bile atra percitus insānis
& furis, nec vna cicuta insānie tue feruorem extin-
gues: tantus est. Turneb. lib. xx. cap. i.

tibi torta cannabe fulto Cena fit in transstro.]
quod est, vique adcone insani, ut tibi cannabini ruden-
tibus sedem fulcire velu cenanti in transstro vice mensæ
& velo sedentem te sustineri fimbriis, & duos rudentes
tibi sedule esse, qui in elegantibus & molliibus lectis dis-
cumbere soliti sis. Ergo fulto non ad transstrum, sed ad
hominem referendum est. Nam fultum id quod expressū
signi-

significat, vel auctore Plauto. Māne puluinum. A. be-
ne procura, latus sic fultum est mihi. Propertius. Et
fultum pluma versicolore caput. Si tamen quis ad
transstrum referat, non valde dissentiam. Turneb. lib. xx.
cap. i. quincunce modesto, cum ait, significat ei satius
fore quincunciali usura, mediocriusque & infra sensu
senore pecuniam occupare, quā studio maioris questus
magnos labores & periculosa nauigatione subire. Tur-
neb. lib. xx. cap. i.

nostrum est, quod viuis.] cum ait perinde est ac si
diceret, ego tibi vita salutisq; auctor sum, & absque
me foret, lubrica precipitiūque vita rationes amplexus,
aut duritiam aut parsimoniam sicutis fatis raptus esset:
aut impulsu suasiūque meo tibi Genioque tuo indulsisti.
Turneb. lib. xx. cap. i.

hoc quod loquor, inde est.] id est, inde proficisci-
tur mea oratio, ut ostendam tibi breuem esse viam nec
gaudin differenda, sed primo quoque tempore occupanda.
Turneb. lib. xx. cap. i.

Dijs depellentibus.] Deos depellētes mihi appellasse
videtur, qui mala depellunt, quos Greci ἀποτρεκταί: &
ἀποτρεκταί vocant. Latini auertentes. Turneb. lib. xx. cap. i.
Iolea puer obiurgare rubra,] cum dicit, intelli-
git eum vapulaturum sandato meretricula.

Non in festuca, quam.] Mos fuit Romanū, vbi
quingentiū manūmiserent, ut eius corpori tenuem festu-
cam inijcerent. Vide Pol. Miscell. cap. xviij.

Aprici meminisse senes.] Apricos senes forte se di-
cit apricatione gaudentes: sunt qui intelligunt pauperes,
qui cum vnde sicum calfciant non habeant, apricari so-
lent, quod à Diogene sicū legimus: & sanē largitio illa
fuit ceterū illi hominum ordinī magis conuenit. Turneb.
lib. xx. cap. i.

Incaussere Deos instanteis corpora.] Dij instantes
corpora sunt I si, verbi gratia, & Serapi: erat enim opi-
nie ab illis Dys morbos immitti. Vide Tur. lib. xx. cap. i.

caput gustaveris hali.) è superstitione antiqua dictū est. aliorum enim capita ad multarum noxarum depulsionem valere animis vetustis imbiberat. Vide Turneb. lib. xvij. cap. xij.

SAT. VI. f. curio centussile licetur,) id est, centum asibus. Budæus de Assè lib. 1.

Sat. G. f. tui finitor acerui.) Aceruus, Græcè sorites. Gyzalæ Annotationum suarum dialogismo v.

FINIS.

NOTAE LIBRORVM VETERVM, QUIBUS IN ANNOTATIONIBUS, & varijs lectionibus vsi sumus.

N. Nouiomagensis liber Collegij Catharinæ.

P. Theod. Pulmanni.

M. Iacobi Miggodij.

I. Had. Iunij.

S. Iacobi Sussij, quæ in locis aliquot Iunius inspersisse videtur.

VARIETAS LECTIONIS, IN D. IUNII IVVENALIS SATYRARUM lib. v. ex antiquis & vulgatis libris à Theod. Pulmanno descripta.

Numerus prior paginam, secundus verò lineam indicat.

LIB. I.

SATYRA I.	
7, 16. N. P. M. furtivè	13. S. solvere: in P. solum erat.
8, 16. N. sanguinis, inquit:	17. I. cluderet.
9, 10. N. I. fecerit	32. Britannicus, Heic
16. N. P. M. aliquid	19, 24. I. M. non diuitibus
32. N. in interstitio plena	gens acceptissima nostris
10, 11. N. P. M. I. adsum.	27. N. P. Achius
16. I. purpurea amator	20, 13. N. neque Maurus erat, neque
11, 2. I. clusam	21, 3. N. P. M. I. confectis
11. Britannicus, hominum	22. P. I. Erimachus
23. I. Et	27. I. nunquam
SAT. I I.	
12, 24. N. I. horum est,	32. N. P. M. I. &
13, 23. N. ipsi	22. I. I. cludet.
24. N. quid	16. N. illu.
25. N. P. I. Atque ira	23, 10. S. subijte,
14, 12. N. P. M. I. deus	23. I. cluso
13. N. P. M. S. cortice	25. N. istud
20. I. falso	24, 15. N. P. M. I. nihil
17, 5. S. atque Fabius	16. N. P. M. I. frustra
18. P. I. Illic	17. P. I. inuabat,
25. M. faciunt: I. que faciunt	25, 5. S. lacerna. N. in interstitio.
26. I. Sic sunt	12. Britann. v. r. s.
29. I. Si	27, 12. P. M. hac
SAT. III.	
18, 8. N. P. I. dum	17. I. Promptina
	M 5
	26. N.

26. *N. declinat:*

SAT. IIII.

28. *N. P. M. S. adest*28. *N. P. M. putamus*29. *15. N. I. est aquare: T.*32. *2. I. illa*30. *21. P. M. I. ferre*32. *3. I. illa*7. *I. regula, & si quantitas**repugnare videatur.*

SAT. V.

33. *10. N. I. raro*19. *P. M. nollet*21. *N. procedunt: minterstio**proludunt:*34. *4. P. numerat*5. *P. observat: Iobserues**amicos,*14. *I. poni vobis*35. *11. N. P. distentat*15. *I. constructus*15. *N. P. M. gammaris*18. *N. I. adfertur*36. *17. I. Aliechins*20. *N. videat*21. *S. mandata*37. *2. P. ipsi*3. *N. vos hunc praesentis*20. *I. prodit,*

LIB. II.

SAT. VI.

38. *29. N. I. ac ponis*39. *7. P. M. I. ducet*20. *I. illa*31. *N. M. I. uelle*40. *28. N. P. M. I. aut mironem*41. *13. S. iponius*42. *10. N. P. abii, &*13. *N. I. necdum*44. *15. N. P. I. excitet*17. *N. M. Hæmo,*19. *I. vinellamque*45. *9. I. feceru,*10. *Rob. Stephan. Sic vole,*18. *I. fassigia*46. *12. N. P. M. tegimom*12. *N. M. mouebis*19. *P. I. ridet*20. *I. Creteine*47. *14. P. M. I. Collina turre*18. *P. Istros,*48. *19. P. M. I. repetitus*49. *8. N. capta*24. *P. I. repetunt,*26. *N. P. I. calida matura*50. *11. I. blandoque*19. *I. Perituit*26. *N. T. I. qua ferre*28. *N. P. I. succurue*51. *25. N. I. Falcernum*31. *N. I. comparat:*53. *12. I. facilem*14. *N. P. I. transferia*16. *N. T. Intente*21. *N. I. Disposit*54. *8. N. P. I. mariti,*13. *N. T. M. I. rapta*18. *Britann. Xylampelinas*28. *libri aliquos vulgati, ve-*

sorec

20. *I.*

SAT. VIII.

20. *I. explicat*21. *N. P. I. descendat*23. *P. I. abluat:*27. *N. P. M. adem*30. *N. I. loquantur*55. *20. I. erit maior*21. *N. M. fonte*22. *P. Ammonis: N. dam-**nu: I. menfus damnu.*56. *20. M. Indus*22. *I. fimum*31. *N. P. I. sterilem*57. *26. N. longa*26. *N. salua.*29. *I. equi,*58. *14. I. magicu,*29. *N. P. M. I. dextra, la-**uæque*

LIB. III.

SAT. VII.

59. *3. N. Est*20. *N. P. I. posthac,*60. *19. P. M. I. sterili*25. *N. I. ni*62. *16. N. magno*23. *I. laxo*63. *9. N. P. M. est illis hoc*15. *N. P. I. hæt*20. *P. libet*20. *N. P. M. I. educere*27. *N. T. I. Perferet,*31. *N. P. M. S. Noffe*65. *2. I. Oppositam*11. *P. triumphum:*15. *I. Carrinatu,*66. *11. N. P. pernox? Ante**Numantinos si dormire**incipu ortus Luiferi,*67. *6. N. M. product*29. *N. P. Blande.*68. *32. N. M. I. aggero.*6. *I. gente*23. *N. I. trito ducunt.*32. *P. si tu: I. ceu tu*69. *1. I. aliena*15. *N. exuta: P. M. exustat:**I. exfulta*18. *M. Numitor*31. *P. M. Occulta spolia,*70. *1. Liberi vulg. & grex*13. *I. tenuis*22. *N. P. I. & cuncta.*71. *5. I. quo sic*9. *N. I. adstringit*14. *N. P. M. I. annuet,*72. *6. N. M. I. ibi*7. *N. Nec alius*15. *I. Siparis*28. *Libri nonnulli vulg. illis*30. *N. P. M. I. aut pugna-**tem falce*73. *3. I. agnoscendus*21. *P. I. ille sunt*22. *N. cantu*74. *30. M. finem,*31. *N. P. I. duxit*45. *5. I. Attamen*

SAT. IX.

76. *3. I. Quid*20. *I. promissu.*23. *N.*

200	THEOD.	PULMANNI	
21.	N. pugnas inferre	20. N.I. Nescirent	
23	N.I. fuga	20. N.I. extunderet; P. ex-	
32.	N. P. Heis	tendere	
123, 21.	N. P. M. Lillorum	SAT. XVI.	
124, 9.	N. P. Sauromatae ue	30. P. I. excipiat	
17.	Britannicus, intima	31. I. pluris enim	
18.	Cal. Secundus, casum lu	126, 1. I. genetrinx,	
	gentis: I. causam dicentis	11. M. nec	
24.	P. M. & face	24. I. duxerit;	
26.	N. P. hoc	127, 9. N. Cacilio,	
125, 5.	N. I. limite	FINIS.	

VARIÆ LECTIONES, IN

A. PERSII SATYRARVM LIBRVM,
ex manuscriptis, & vulgatis libris à Theo-
doro Pulmanno sumptis.

	P R O L.	30. H. M. Nunc num è tu-	
130, 1.	M. Nec me in	ma'o,	
11.	P. remitto,	132. 16. Marmell. protensio	
13.	Marmell. ex antiquis	133, 1. P. H. M. Quē trepidus	
	exemplar. offero	1. P. H. M. Distaturam	
19.	P. resfulgeat	4. P. Pacuvius, &	
20.	Marm. ex antiquo ca-	11. P. H. trepidum	
	dico. poetrias: Britann.	14. P. H. bellum hoc. bellum?	
	poetidas	M. bellum hoc. bellū est?	
	SAT. I.	19. P. H. M. addita	
31.	P. a. se	24. P. H. M. prograndi	
31. 1.	P. H. M. ac nucibus	27. Marmell. scitum	
6.	P. H. hac,	134. 6. I. Nec moror.	
27.	H. num num cinis. M.	6. H. M. etenim bene	
	num nunc	26. I. abaci	
28.	H. M. num lenior cip-	SAT. II.	
	pus nunc	135, 4. P. apponit	
29.	H. M. nunc nunc è ma-	11. P. H. murmurat	
	nibus	23. H. ergo,	